

Ольга Хорошковська, Оксана Петрук

УКРАЇНСЬКА МОВА

Усний курс

1

УДК 811.161.2(075.2)
ББК 81.411.1я7
Х82

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
(наказ МОНмолодьспорту України від 07.02.2012 р. № 118)*

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Експертизу здійснював Інститут педагогіки НАПН України

Умовні позначення

– Завдання на урок.

– Розкажи...

– Послухай...

– Розучіть і розіграйте...

– Розглянь...

– Попрацюйте в парах...

Увага!

Текстовий матеріал призначений для учителя.

Хорошковська О.Н.

Х82 Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням молдовською мовою. Усний курс : підручник для 1 класу / О. Хорошковська, О. Петрук. – Львів : Світ, 2012. – 160 с.

ISBN 978-966-603-734-6

**УДК 811.161.2(075.2)
ББК 81.411.1я7**

ISBN 978-966-603-734-6

© Хорошковська О.Н., Петрук О.М., 2012
© Байковська І.В., ілюстрації, 2012
© Видавництво «Світ», 2012

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

*Слова Павла Чубинського
Музика Михайла Вербицького*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

ЧАСТИНА І

1. Ми живемо в Україні

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, вимовляємо звук [йі].

Володимир Кленц

І Полісся, і Донбас,
Крим і Буковина –
Все це наш величний край,
Люба Україна.

Українець

Українка

Молдованин

Молдованка

Росіянин

Росіянка

Болгарин

Болгарка

Ми живемо́ в Україні.

2, 3. Ми вивчаємо українську мову

Слухаємо—розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, вимовляємо звуки [йі], [ськ], розігруємо діалоги.

У нас ур́ок української мови.
Ми вивча́ємо українську мову.

Я молдовáнин.
Я вивча́ю українську мову.

Я молдовáнка.
Я вивча́ю українську мову.

– **Ти** вивчаєш українську мову? – Який у вас був урок?
 – Так, **я** вивчаю українську мову. – Урок української мови.

– **Ви** вивчаєте українську мову?
 – Так, **ми** вивчаємо українську мову.

Розіграйте діалоги за змістом малюнків і поданими зразками.

4, 5. Хто я?

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, вимовляємо звуки [д'], [х], розмовляємо.

Я дівчинка. Я українка.
Менé звуть Оксáнка.

Я хлопчик. Я українець.
Менé звуть Тарáс.

Я дівчинка. Я молдовáнка.
Менé звуть Міхаéла.

Я хлопчик. Я молдовáнин.
Менé звуть Мітрúце.

Запитайте одне одного: «Хто ти?». Дайте відповіді за поданими вище зразками.

Я дівчинка.

Ми дівчátка.

Я хлопчик.

Ми хлопчики.

Ми хлопчики і дівчátка. **Ми** діти.

6, 7. Знайомство

Слухаємо–розуміємо текст, засвоюємо нові слова, вимовляємо звуки [йо], [н], [н'], розучуємо вірш, знайомимося.

– Я Оксáнка.
А як звать тебе́?
– Мене́ звать

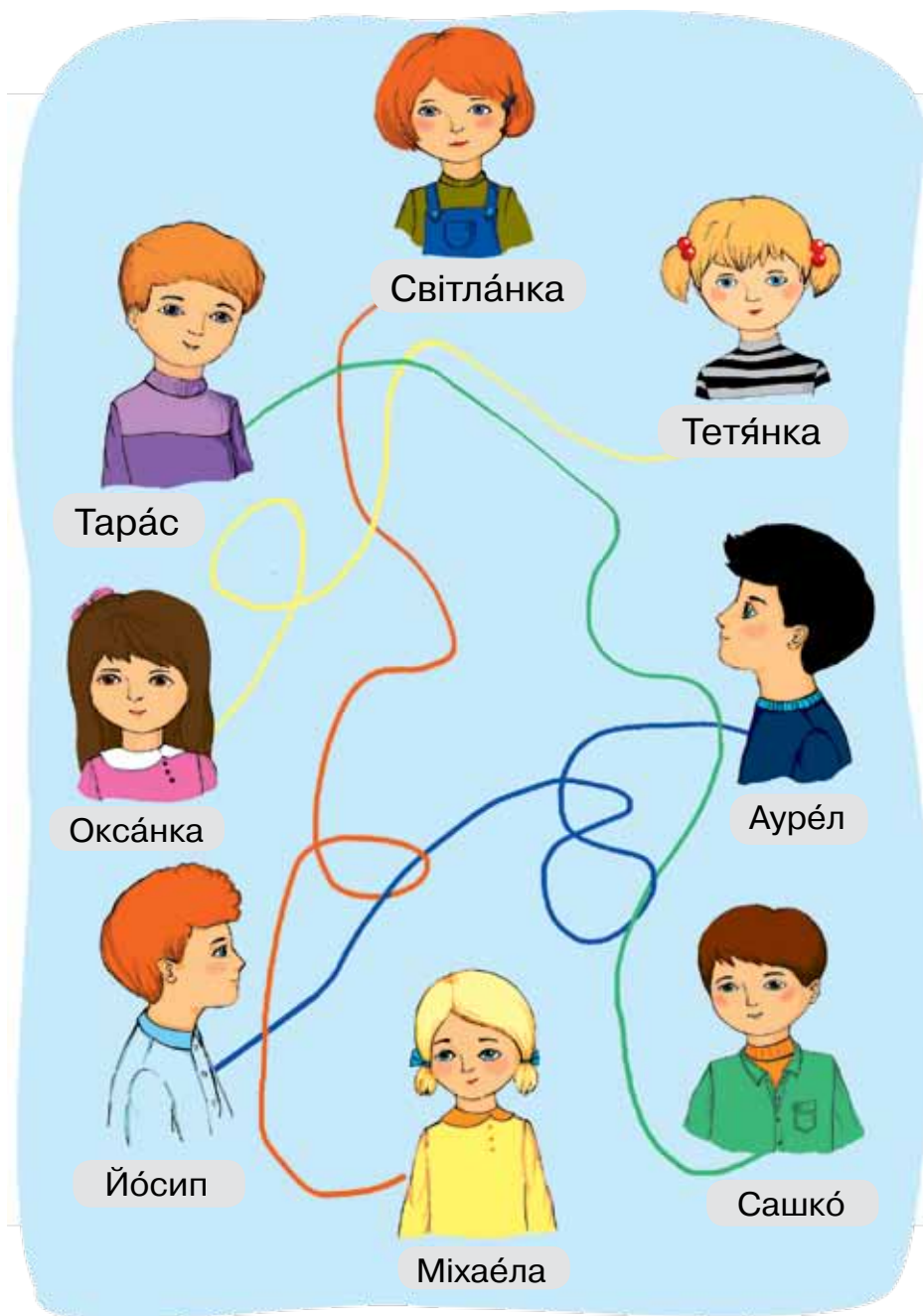
– Я Тара́с.
А як звать тебе́?
– А мене́ звать

Розіграйте сценки знайомства за наведеними зразками.

Розкажіть, хто з ким познайомився за наведеним внизу зразком:

Йо́сип познайо́мився з Ауре́лом.
Сві́тла́нка познайо́милась із Міха́элюю.

8, 9. Родіна

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш.

Це **моя** ма́ма.

Це **мій** та́то.

Це **моя** бабу́ся.

Це **мій** діду́сь.

Я – до́нька, вну́чка.

Я – син, ону́к.

Запитайте одне одного і дайте відповіді за зразком:

– Хто **є** у тебе в родині?

– У мене **є** ма́ма, ... ,

Розіграйте діалог за наведеним нижче зразком.

- Це хто?
- Це мій братик. А в тебе є братик?
- Ні, **нема́**. (Так, є). У мене **є** сестричка.

Слухаємо і заучуємо вірш Анатолія Костецького «Весело».

10, 11. У Країні Ввічливості

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні.

Ранок, уранці.

День, удень.

Вечір, увечері.

– Дóброго ранку, мамусю!
– Дóброго ранку, дóнечко!

– Дóброго дня, бабусю!
– Дóброго дня!

– Дóбрый вéчир!
– Дóбрый вéчир, татусю!

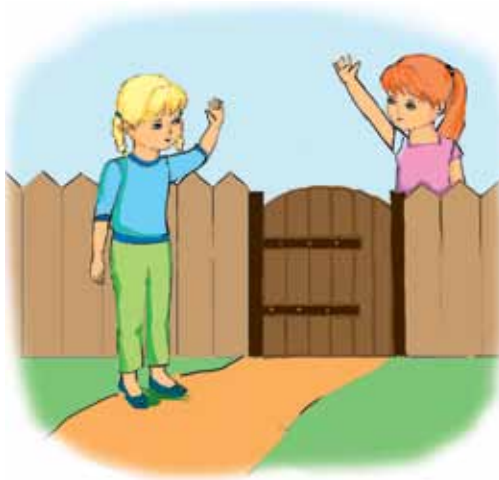
– Добрáніч, синóчку!
– Добрáніч, мамусю!

Розкажи, як вітаються вранці, вдень, увечері.

– Привіт, ... !
– Привіт!

– До побачення, ... !
– На все добре!

– До зустрічі, ... !
– Бувай!

– До побачення, пане ... !
– Бувайте здорові!

Розіграйте сценки вітання і прощання за змістом малюнків і поданими зразками.

12. Вдóма

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, правильно вимовляємо їх і вживаємо у мовленні.

Розкажи за малюнком, хто намальований, що робить.

Розіграйте діалоги за змістом малюнків і зразками:

- Дідусю, пограємо у шахи?
- Сідай, пограємо.

- Бабусю, прочитай мені казку.
- Добре, внучко.

13. Кúрочка ряба

Слухаємо–розуміємо казку, знаходимо малюнки, засвоюємо нові слова, розігруємо.

14, 15. Мої іграшки

Слухаємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

Уяви, що ти з другом (подругою) розмовляєш про іграшки. Запитайте одне одного, що у кого є, а чого – нема. Зразок:

- У мене **є** машинка (лялька), ..., ..., А в тебе?
- І в мене є ... (У мене **немає** ...).

Дай імена дітям. Простеж за лініями, у кого яка іграшка, хто чим грається і розкажи за зразком:

У ... лялька.

У ... ведмédик.

... грається ляльк**ою**.

... грається ведмédик**ом**.

- Дай мені – ..., візьми машинку.
 – Ні, не дам. Це моє (моя, мій). – Дякую.

Що тут є?

Слухаємо і заучуємо напам'ять колискову.

16. Гра «Кіт і миші»

 Слухаємо–розуміємо правила гри, засвоюємо нові слова, заучуємо напам'ять лічилку, розігруємо гру.

17, 18. У Країні Ввічливості. Чарівні слова

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, заучуємо напам'ять вірш, розігруємо діалоги.

– ..., візьми, будь ласка.
– Дякую, ... !

– ..., сідай, будь ласка.
– Дякую!

Розіграйте діалоги за змістом малюнків і зразками.

Розкажи, що було і що сталося. Хто сказав «**Вибач**»?

Розіграйте діалоги за змістом малюнків і поданими зразками.

- Бабу́сю, **дозво́льте** я допоможу́.
- **Про́шу.**

- Ону́чку, дай, **будь ла́ска**, окуля́ри.
- **Про́шу!**

- ... , візьми́ м'ячик.
- ... !

- ... , ви́бач мені́, будь ла́ска.
-

19, 20. Шкóла

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, розігруємо діалоги.

– Дóбрий день,
– Дóбрий день, діти.

Віорéл **за**хóдить **у** шкóлу. Віорéл **ви**хóдить **з**і шкóли.

Розглянь малюнки і розкажи, хто що робить.

Це вчитель.

Це вчителька.

Це вчителі.

Це учень,
школяр.

Це учениця,
школярка.

Це учні, школярі.

Розкажи, як звати твою вчительку чи вчителя.

21, 22. Клас

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш.

У класі є ... , ... , ... , ... ,

Стілець **за** стол**ом**. Комп'ютер **на** стол**і**. Ваз**он** **на** вікн**і**.

Що де?

Хто тут? Що тут?

Оберіть якийсь куточок свого класу і запитайте одне одного «Що тут є?». Зразок:
Тут вікно (дóшка, ша́фа).

Запитайте одне одного «Хто де?» і дайте відповіді за зразками:

Учи́телька
бі́ля сто́лу.

У́чень
бі́ля до́шки.

Учени́ця
за па́ртою.

23, 24. Урoк. Навчання

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

Учителька розповідає.
Учні слухають.

Учителька читає.
Учні слухають.

Учителька запитує.
Учениця підняла руку.

Учениця відповідає.
Учителька слухає.

... читає.

... пише.

... лічить (рахує).

Розкажи за малюнками і поданими зразками, хто що робить.

Розкажіть за малюнками, що роблять учні (учень). Один показує на малюнок і запитує, інший відповідає, і навпаки.

Учні (школярі) читають.

Учні (школярі) пишуть.

Учні (школярі) рахують.

Учні (школярі) малюють.

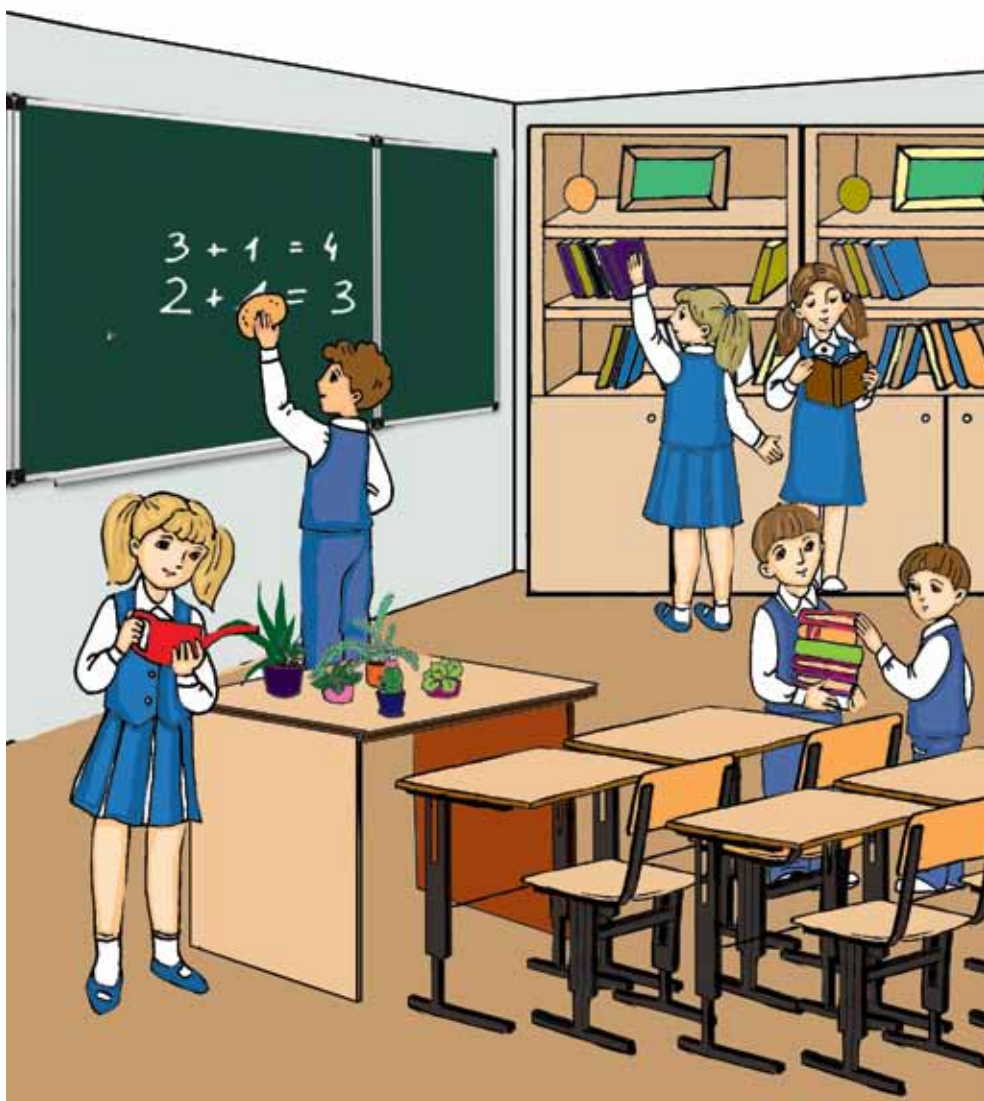
Що де?

25. На перерві

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й текст, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розповідаємо.

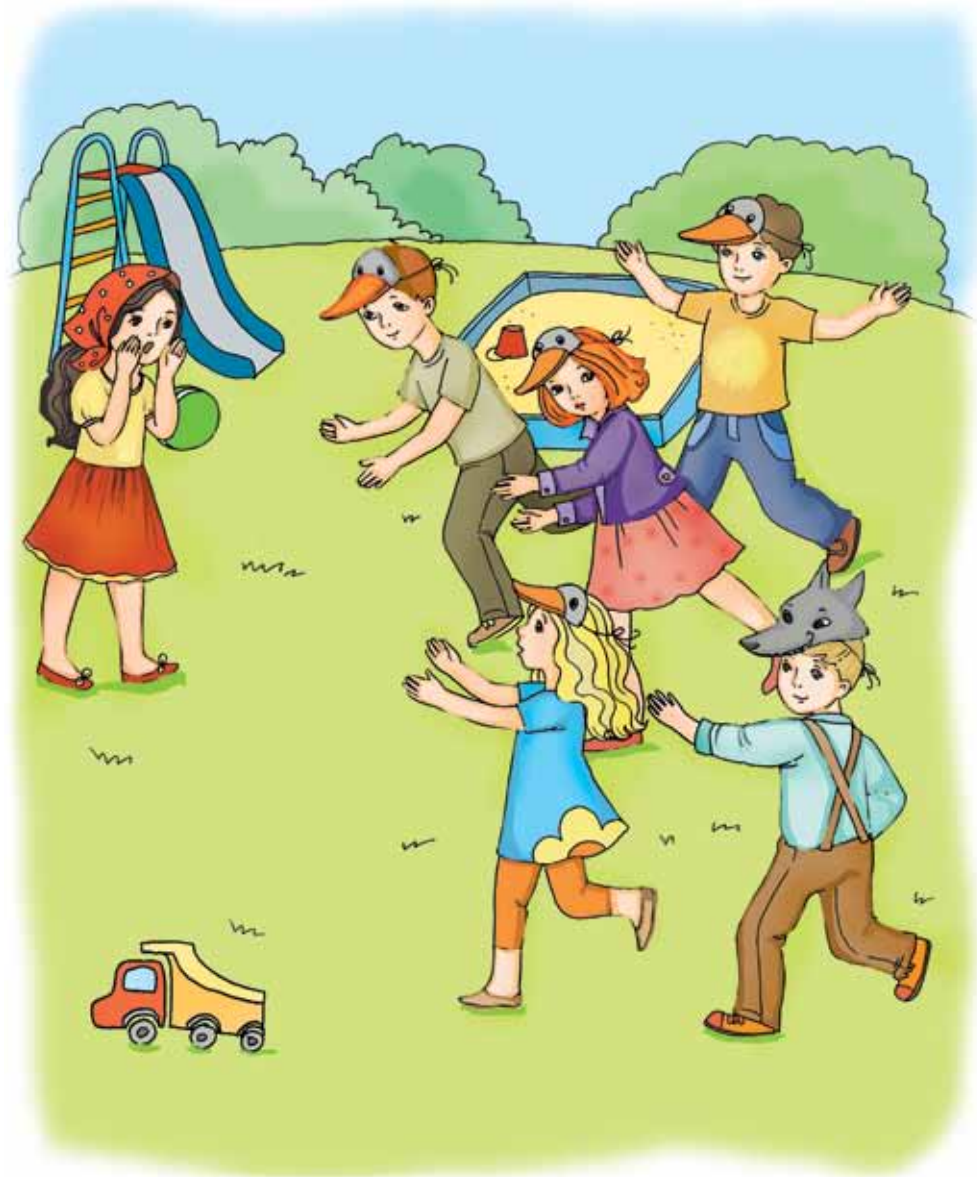

Дай імена дітям і розкажи, хто що робить.

26. «Гу́си, гу́си, додо́му!»

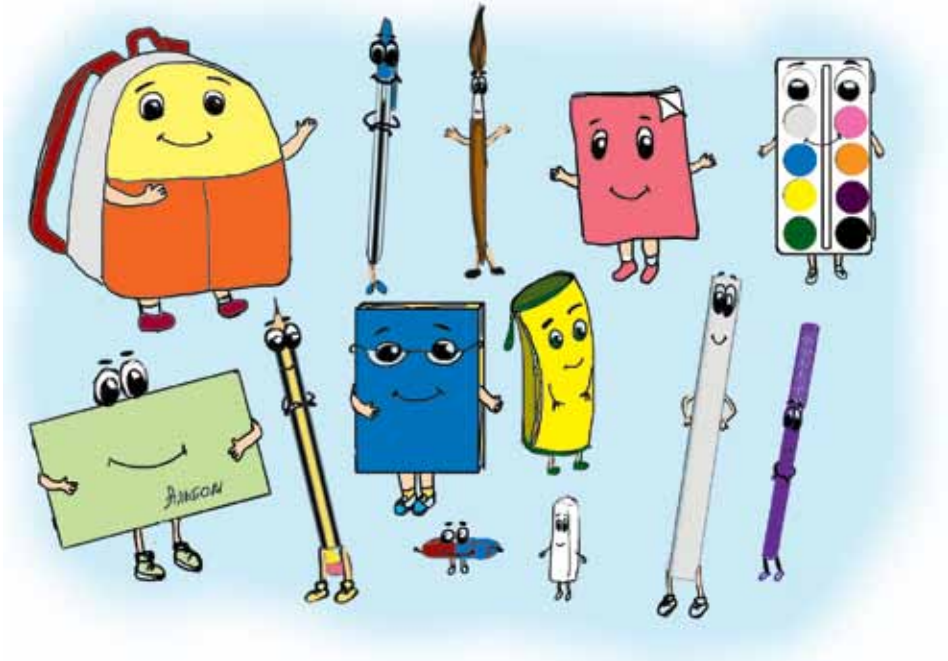
Слухаємо–розуміємо правила гри, засвоюємо нові слова, вживаємо їх у мовленні, розучуємо гру й розігруємо її.

27, 28. Навчальні речі

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й текст, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні.

Навчальні речі – це ... , ... ,

Дайте імена дітям. Запитайте одне одного, що є у дівчинки (хлопчика), і дайте відповіді.

Послухай і розкажи за малюнками і поданими зразками, що де знаходиться.

Стіл – **на** столі́. Стіле́ць – **на** стільці́. Па́рта – **на** па́рті.

Ра́нець – **у** ра́нці. Зо́шит – **у** зо́шиті. Альбо́м – **в** альбо́мі.

Запитайте одне одного, що у кого в портфелі (на парті), і дайте відповіді.

Розіграйте діалоги за змістом малюнків.

29, 30. Лічба́ (1–10)

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, лічимо, заучуємо лічилку.

1 (оді́н) зо́шит

2 зо́шити

6 зо́шитів

1 (оді́н) оліве́ць

4 олівці́

6 олівці́в

1 (одна́) кні́жка

3 кні́жки

6 книжо́к

1 ...

4 ...

7 ...

Запитайте одне одного, скільки чого (зошитів, олівців, книжок, ручок), і дайте відповіді за зразками.

Розгляньте малюнки і побудуйте діалоги: один (одна) вказує на малюнок і запитує, скільки чого, інший(-а) – відповідає.

?

?

?

?

Що на столі?

Дайте імена дітям. Розіграйте діалог за змістом малюнка і зразком:

- ... , візьми машинку.
- Дякую, Грайся сама.

31, 32. Кольорі. Ми маліємо

Слухаємо–розуміємо тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги, заучуємо напам'ять.

I ряд

II ряд

III ряд

IV ряд

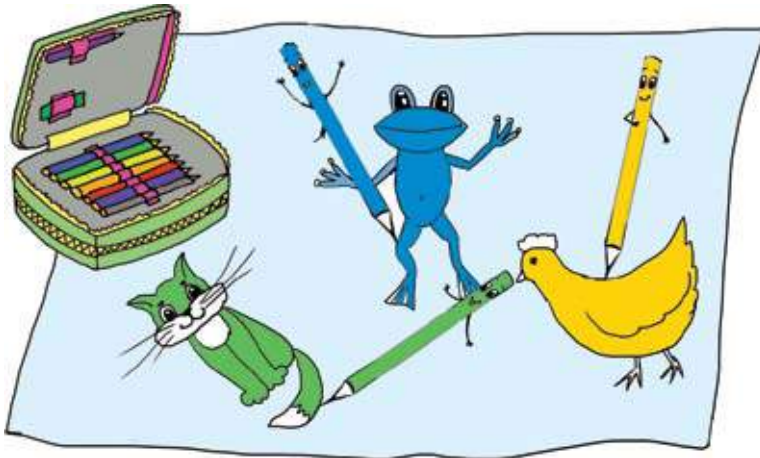
Фарби якого кольору є в першому ряду? А яких немає у другому ряду? У третьому, четвертому?

Попросіть одне в одного олівець якогось кольору. Розіграйте діалоги за ситуаціями: 1) тобі дали олівець; 2) тобі відмовили, бо олівця такого кольору немає.

Слухаємо вірш Тамари Коломієць «Кольорові олівці».

Що не так намалювали олівці? А як треба?

Слухаємо і заучуємо напам'ять вірш Івана Складаного
«Соняшник за тином».

Розкажи за змістом вірша і малюнка, хто тут і що робить.

Запитайте одне одного «Що ти любиш малювати?»,
«Чим?» і дайте відповіді за зразками:

– Що ти любиш малювати?	– Чим ти малюєш?
– Я люблю малювати ... ,	– Фарбами. А ти?

33, 34. **Осінь**

Слухаємо–розуміємо тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

Сонце **за** хмарами.

Іде дощ.

Опадає лістя.

Які зміни в природі відбуваються восени?

Розіграйте розмову тата і сина за змістом малюнка.

Розіграйте розмову мами і доньки за змістом малюнка і за зразком:

- Який **га́рний** гриб!
- ... , цей гриб **га́рний**, але **отру́йний**!

35. Людина

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні.

Чоловік.

Жінка.

Люди.

Хлопчик.

Дівчинка.

Немовля.

Показуй на малюнок і розповідай за зразком:
Це чоловік, а це жінка.

Хто великий, а хто малий?

Розкажи за малюнками і зразками, хто який (яка).

... дорóслий, а ... малі́й.
... висóкий, а ... низькі́й.

... дорóсла, а ... малá.
... висóка, а ... низька́.

... ста́рший, а ... мо́лодший.

... ста́рша, а ... мо́лодша.

Хто який? Хто що робить?

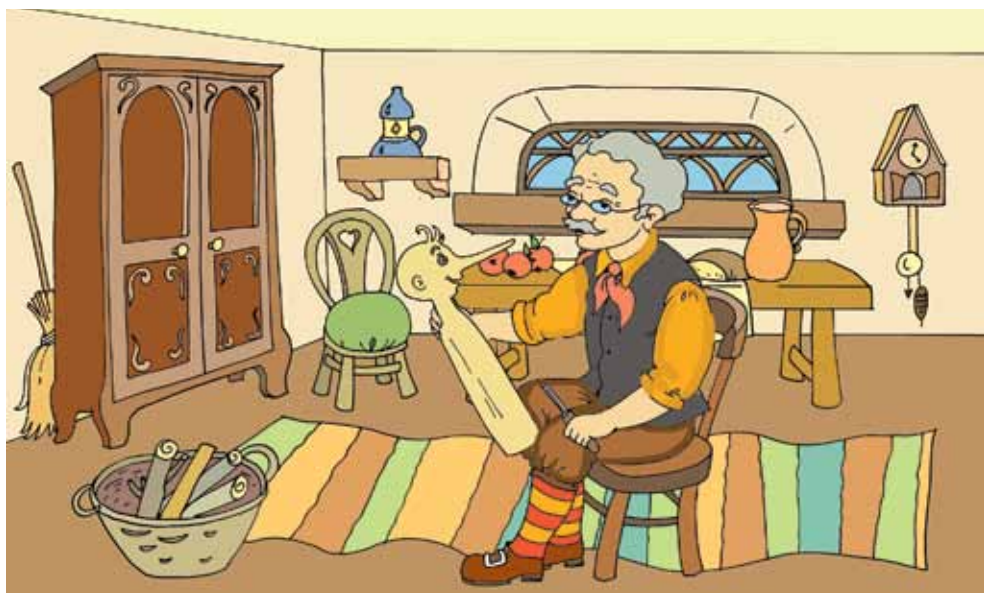
36, 37. Дерев'яний хлопчик

Слухаємо–розуміємо казку, засвоюємо нові слова, розповідаємо за малюнками, розігруємо діалоги.

Розкажи, що вирізав Джеппетто?

Який ніс у Пінокіо?

Що ще вирізав Джеппетто?

Запитайте одне одного, що спочатку вирізав Джеппетто, а що – потім, і дайте відповіді.

38, 39. Гігієна

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, розповідаємо за малюнками.

... **чістить** зúби.

... **міє** рúки.

... **умивáється**.

... **витиráє** обліччя.

... **купáється**.

... **розчісує** волóсся.

Дайте імена дітям. Один показує на малюнок і запитує, що робить дівчинка (хлопчик), інший – відповідає, і навпаки.

Слухаємо вірш Андрія М'ястківського «Киця прокидається...».

Слухаємо і заучуємо напам'ять вірш «Водичко, водичко...».

40, 41. Óдяг

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні.

Óдяг – це ... , ... , ... , ... ,

Розкажи, що одягають хлопчики, а що – дівчатка.

Запитайте одне одного «Що ти одягнув(-ла) до школи?» і дайте відповіді.

Слухаємо і заучуємо напам'ять вірш Наталі Забіли «У нашої Оксаночки».

Слухаємо оповідання Бориса Вовка «Лінива Оленка».

Розіграйте розмову вчительки та Оленки.

Запитайте і розкажіть одне одному, що одягне дівчинка своїй ляльці. Якого кольору?

42, 43. Взуття

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш.

Взуття – це ... , ... , ... , ... ,

Побудуйте діалог: один показує на малюнок і запитує «Що це?», інший відповідає, і навпаки.

... **у** чобіткй.

... **у** туфлі.

... **у** вáлянки.

Розкажи за малюнками і поданими зразками, хто у що взутий.

Запитайте одне одного «У що ти взутий (взута)?» і дайте відповіді.

Хто що взує? Яке взуття зайве?

Дайте дітям імена. Хто взувається і одягається, а хто – роззувається і роздягається? Показуйте на малюнок і запитуйте одне одного «Хто що робить?», дайте відповіді.

44. Свѣто Миколѣя

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш.

Кому Святий Миколай приніс подарунок? Який?

Які подарунки має Святий Миколай для дітей? Який з них хотілося б мати тобі?

Запитайте одне одного, що кому приніс Святий Миколай.

Дай імена хлопчикам. Розкажи, кому який подарунок приніс Святий Миколай. Чому?

Про що розповідає хлопчик батькам?

Розіграйте діалог між братиком і сестричкою за змістом малюнка.

45, 46. Новий рік

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо слова і вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

Ялинкові прикраси – це ... , ... , ... ,

Порахуй і скажи, скільки чого.

Розіграйте діалоги: 1) між татом і сином (тато просить подати гірлянду); 2) між мамою і донькою (донька дає мамі кульку).

Слухаємо вірш Анатолія Камінчука «Новорічне свято».

Розкажи за малюнком і змістом вірша, хто прийшов на свято.

Розкажи за малюнками, хто з ким. Зразок:

Дід Мороз **зі** Снігуронькою.

Снігуронька **з** Дідом Морозом.

47. Різдвяні свята в Україні

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять.

Запитайте одне одного і розкажіть, які колядки і щедрівки ви запам'ятали.

48, 49. Зимові розваги

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні.

Що тут?

Дайте імена дітям. Запитайте одне одного, хто що робить та «На чому ти любиш кататися?», і дайте відповіді.

Слухаємо вірш Євгена Гуцала «Баба снігова».

Дайте імена дітям. Запитайте одне одного, хто що робить, і дайте відповіді.

Дайте імена дітям. Розіграйте діалог за змістом малюнка і зразком:

- ..., ходімо кататися.
- Зачекай. Я візьму сánки.

Запроси свого друга (подругу) кататися на ковзанах (санчатах, лижах).

50, 51. **Продукти харчування, їжа**

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні.

Їжа – це ... , ... , ... ,

Запитайте одне одного «Що ти любиш їсти?» і дайте відповіді за зразком:

– **Я люблю їсти** ... ,

– Що ти їси?
– Я їм ...

– Що він їсть?
– Він їсть ...

– Що вона їсть?
– Вона їсть кашу.

– Що ви їстё?
– Ми їмó шоколадку.

Розіграйте діалоги за змістом малюнків і поданими зразками.

Розкажи, хто що буде їсти.

Дору

Софійка

Ренáта

Івáнко

52, 53. **Посуд**

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, вживаємо їх у мовленні.

Посуд – це ... , ... , ... ,

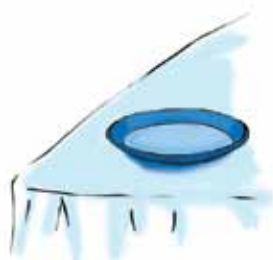
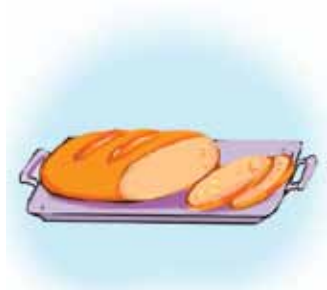
Хто правильно наклав стіл? А хто ні? Що кладуть, а що ставлять? Де? (посередині, зліва, справа, за).

Запитайте одне одного і дайте відповіді, що де треба поставити і покласти, коли накриваєш на стіл.

Розкажи за малюнками і наведеними зразками, що на (у) чому. Що стоїть, а що лежить?

... **на** таці.

... **леж**ить на

... **на** блюдці....

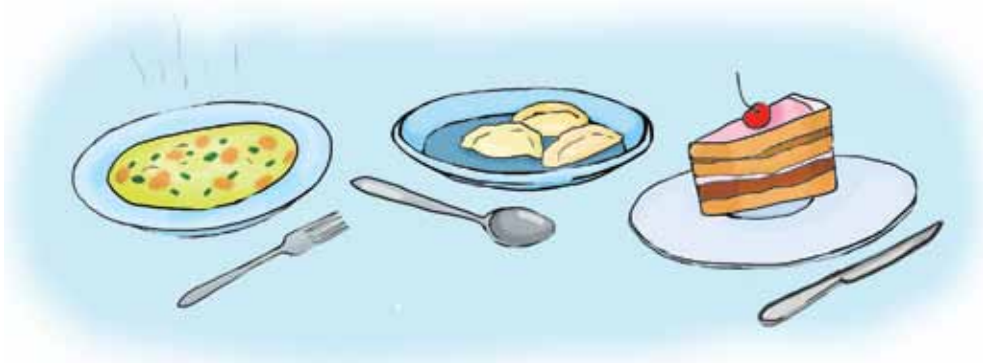
... **леж**ать на

... **на** столі.

... **сто**їть на

Що у чому?

Що лежить не на місці? Де треба покласти виделку, а де – ложку? Що зайве, а чого не вистачає?

Запитайте одне одного, що чим їдять, і дайте відповідь.

54, 55. Лисиця і журавель

Слухаємо–розуміємо казку, засвоюємо нові слова і вживаємо у мовленні, розігруємо казку в особах.

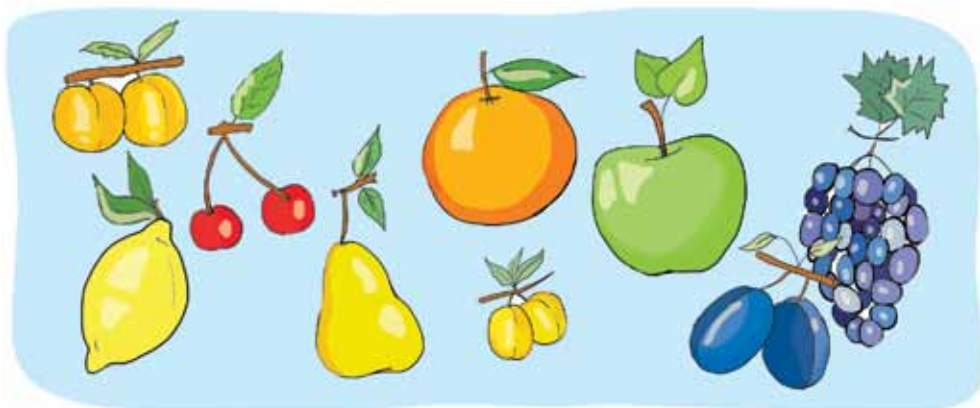

56, 57. Фру́кти

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні.

Фру́кти – це ... , ... , ... ,

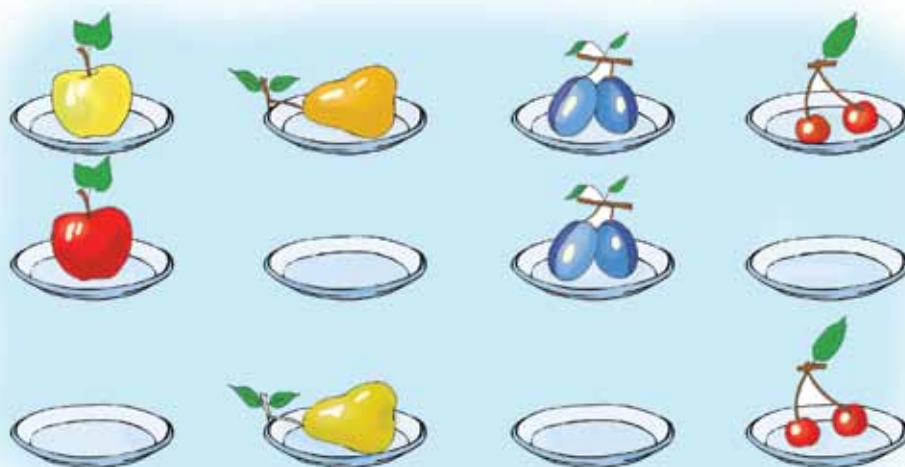
Запитайте одне одного «Що яке? (який? яка?)» і дайте відповідь.

Розіграйте діалог за змістом малюнка.

Дайте дітям імена. Запитайте, що у кого, і дайте відповіді.

Розкажи, що є у першому ряду. Що є і чого нема у другому ряду, третьому?

58. Що ми п'ємо?

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й текст, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні.

Що ми п'ємо? Розкажи за малюнками.

Назви, хто тут. Хто що п'є?

Запитайте одне одного, хто що любить пити, і дайте відповіді.

59. У кав'ярні

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й текст, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалог.

Що тут?

Уявіть, що ви у кав'ярні. Що б ви замовили? Розіграйте сценку «Розмова з офіціантом».

60, 61. Де вони живуть?

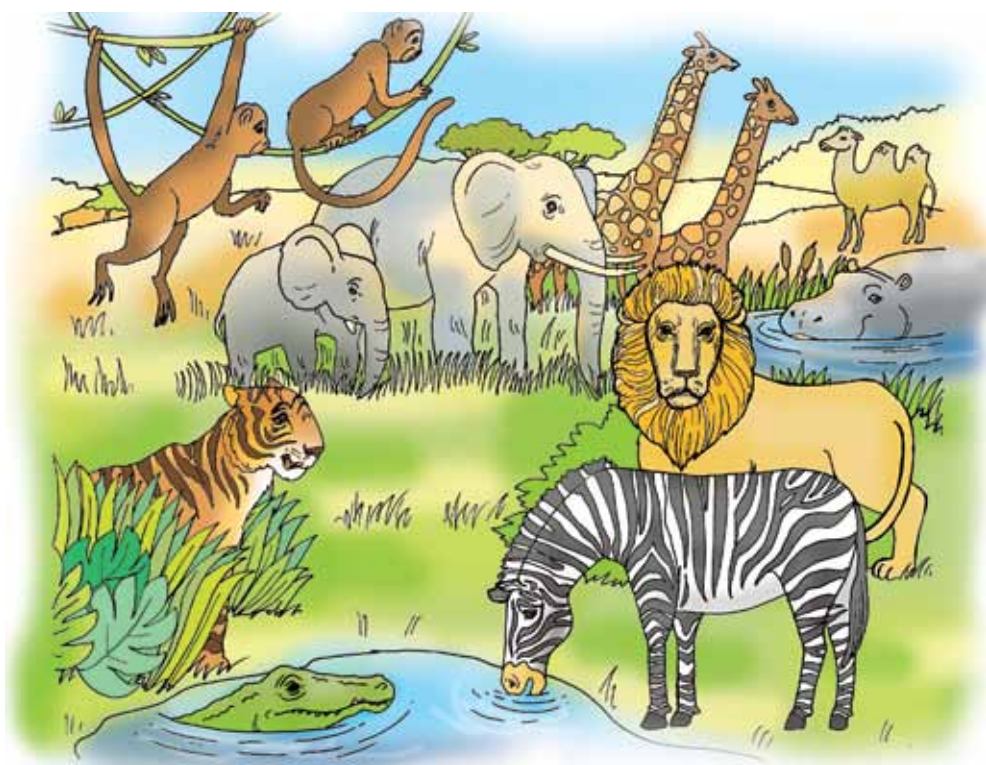
Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й текст, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш.

Дікі тварини – це ... , ... , ... ,

Хто тут?

Дікі тварини – це ... , ... , ... ,
Вони живуть у

Слухаємо й заучуємо напам'ять вірш Ольги Страшен-
ко «У зоопарку».

62, 63. Рукавичка

Слухаємо–розуміємо казку, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розповідаємо за малюнками, розігруємо казку в особах.

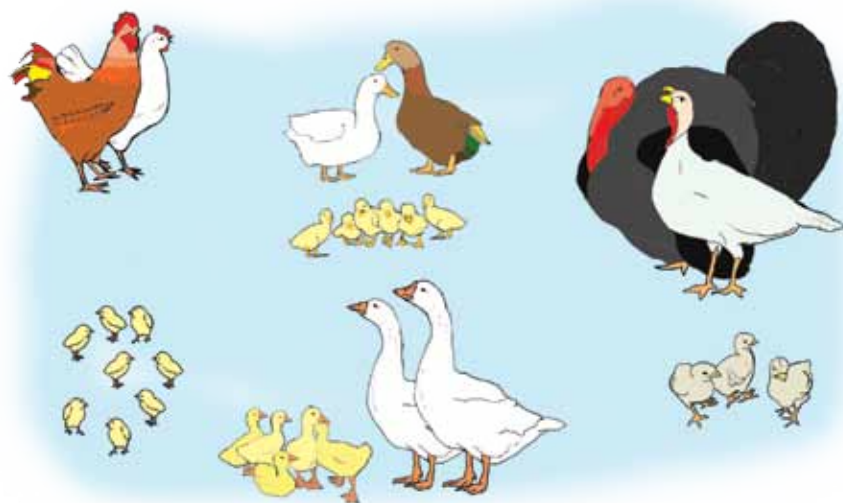

64, 65. Свійська птіця

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні.

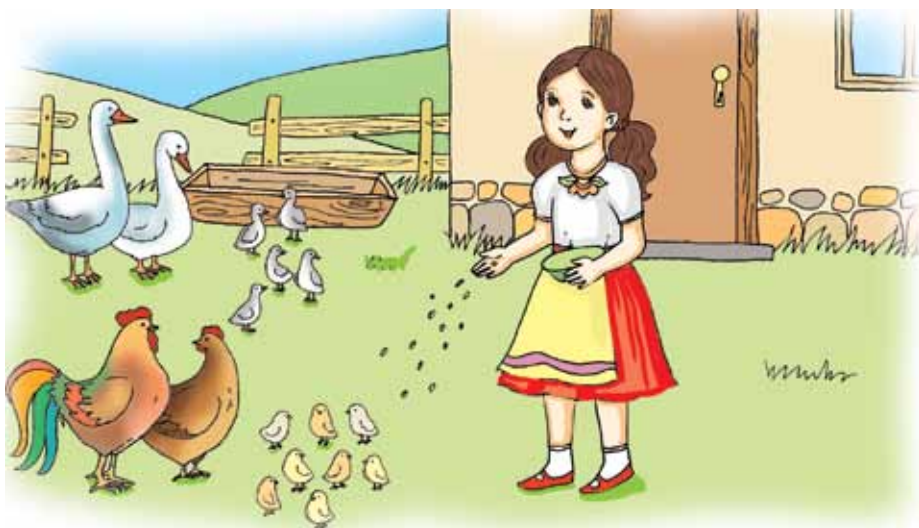
Свійська птіця – це ... , ... , ... , ... ,

Розкажи за малюнками, хто який, у кого хто. Скільки їх?

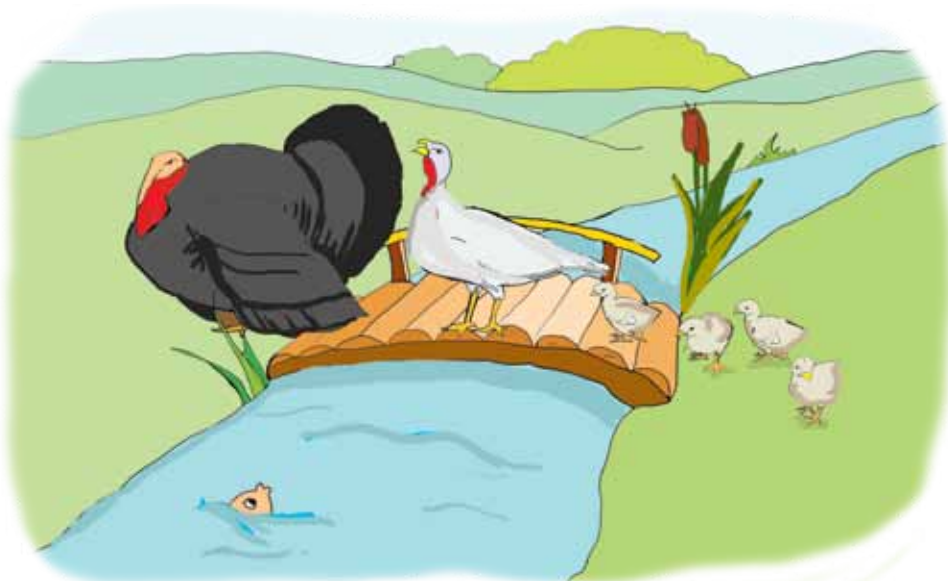

Слухаємо текст «Мар'янчині улюбленці».

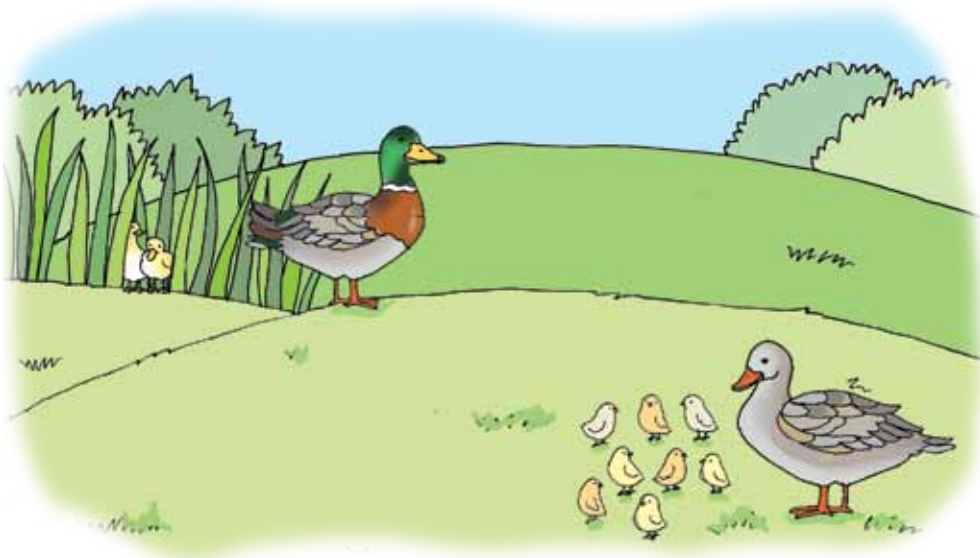

Слухаємо і зачуємо напам'ять вірш «Ішов індик з індичкою...».

Слухаємо і зачуємо напам'ять вірш Грицька Бойка «Качечка криче».

Порахуй і скажи, скільки кого.

Розіграйте діалог качки і курчат.

66, 67. Свійські тварини

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, зачуємо напам'ять вірш, розігруємо казку.

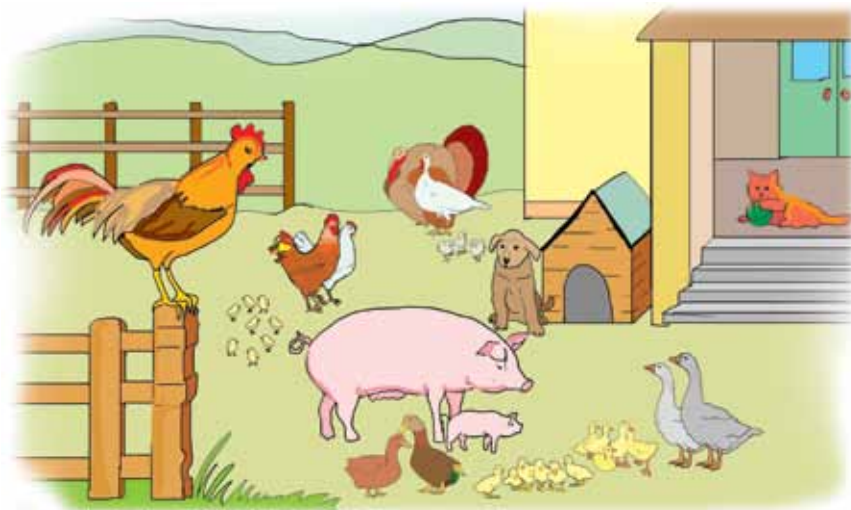
Свійські тварини – це ... , ... , ... , ... ,

Хто у кого?

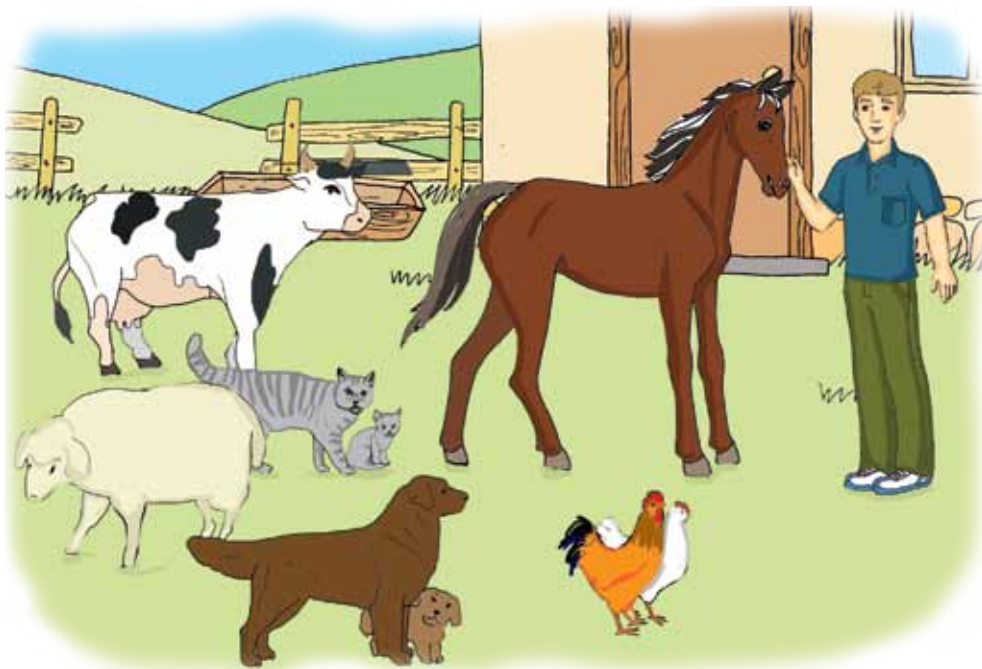
Слухаємо вірш Олени Павленчук «Любить наш півник ...».

Запитай друга (подругу), які тварини є у їхньому домашньому господарстві або у дідуся (бабусі).

Слухаємо казку «Як тварини стали свійськими».

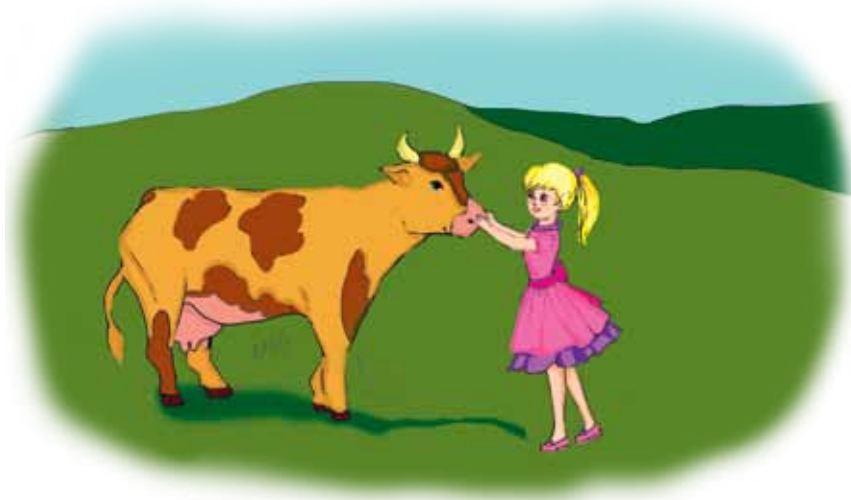
Розкажи, хто намальований.

Розіграйте текст за ролями.

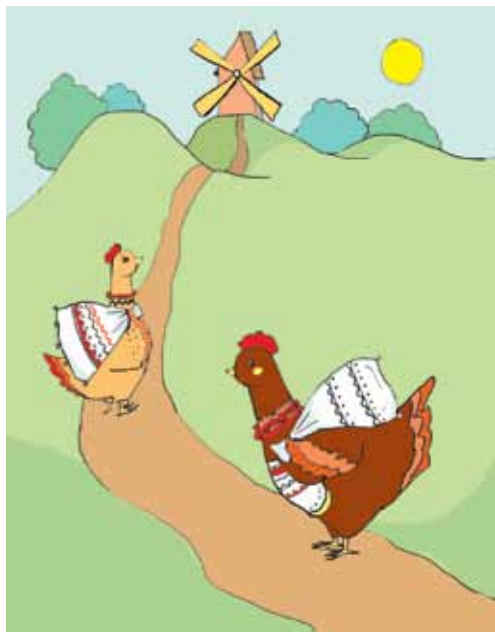
Слухаємо і заучуємо напам'ять вірш «Корівко, корівко...».

68. Два півники

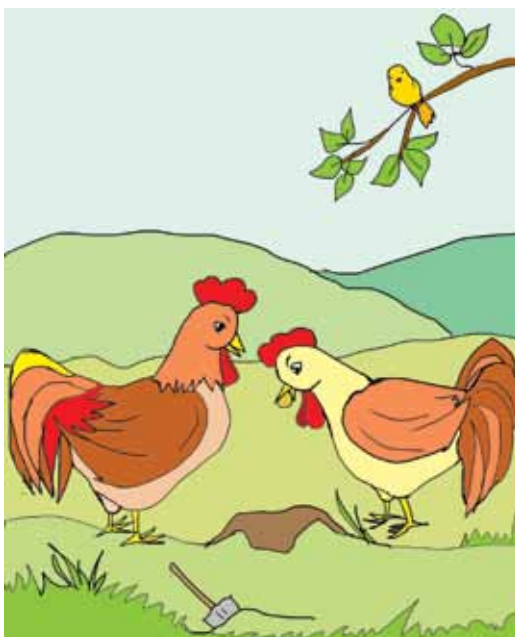
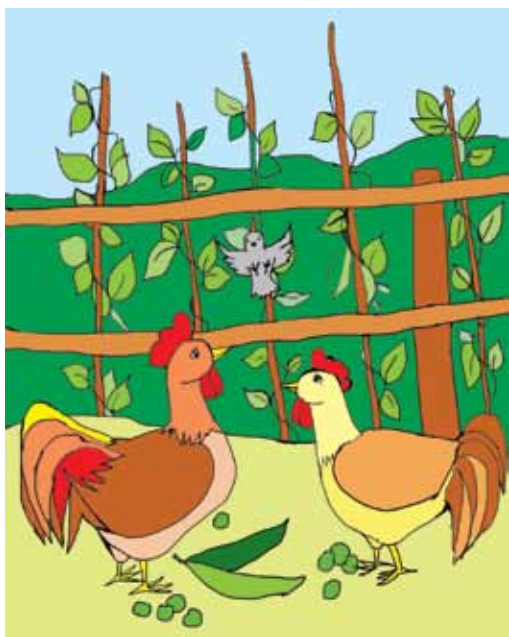
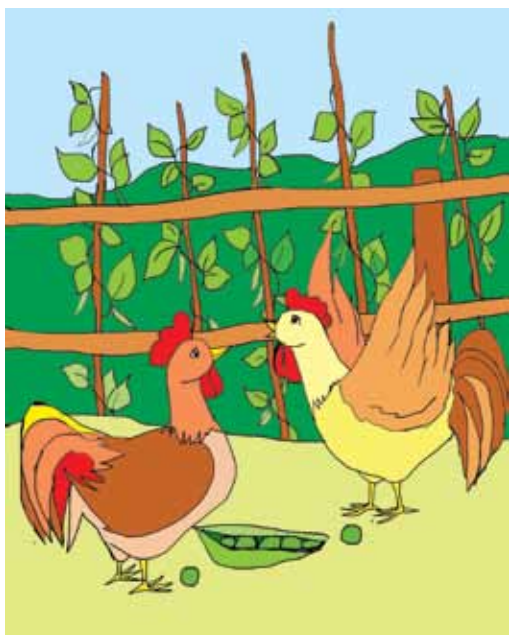
Слухаємо–розуміємо пісню, засвоюємо нові слова, розу-
чуємо і співаємо пісеньку.

69. Півник з півником дружили

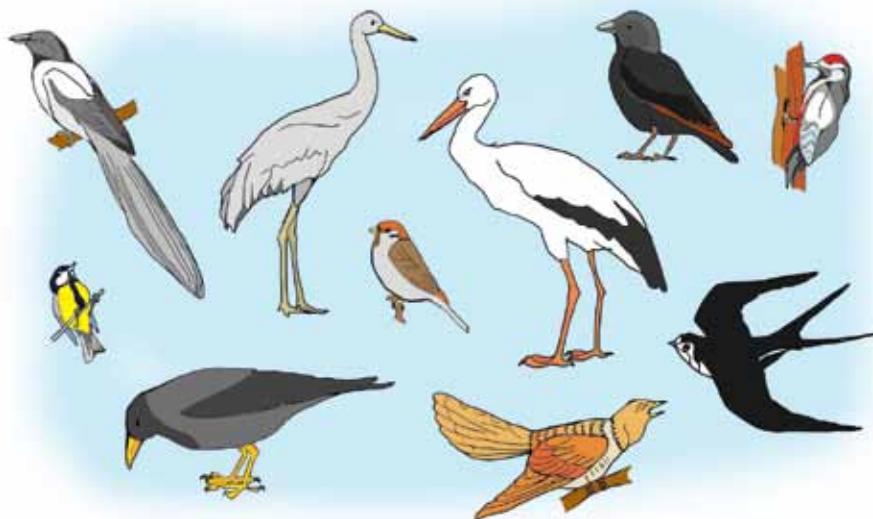
Слухаємо–розуміємо текст, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять уривок вірша.

70. **Нáші пернаті друзі**

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, зачуємо напам'ять.

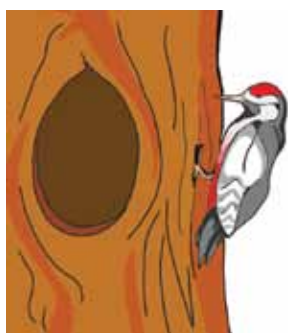
Птахі – це ... , ... , ... ,

Показуйте на малюнок і запитуйте одне одного «Хто це?».

Хто де ховається?

Розкажи за малюнками, хто де живе.

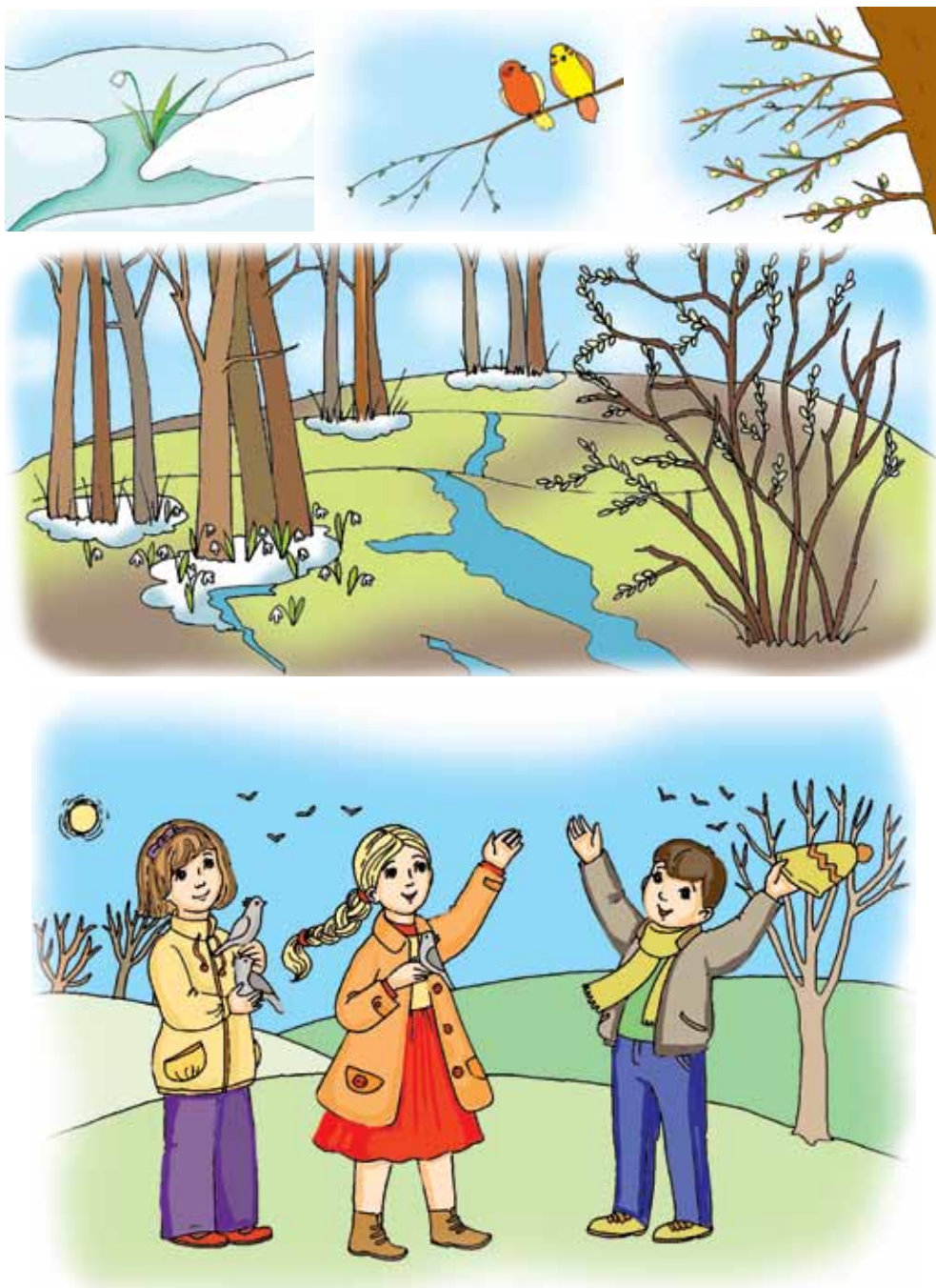
Слухаємо і заучуємо напам'ять забавлянку «Сорока-ворона».

71. Весна прийшла

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш.

72. Мамине свято

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять.

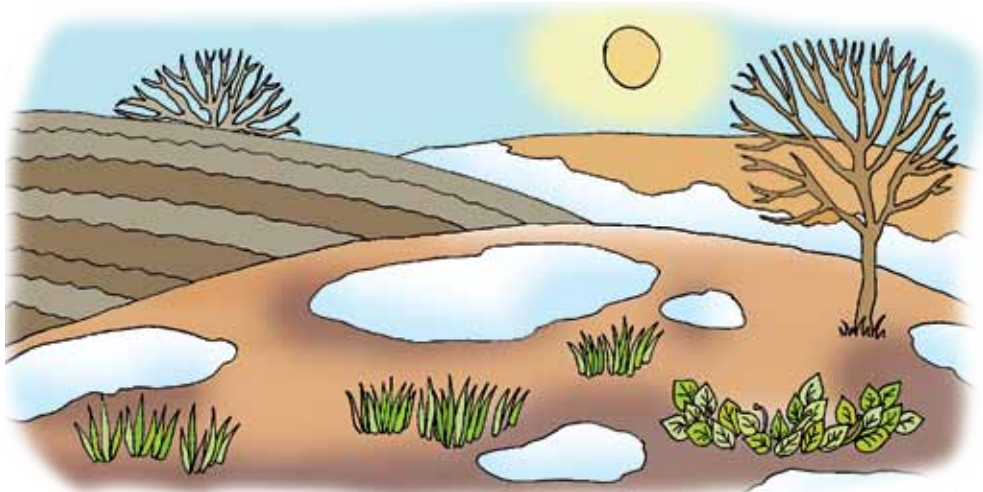
Розіграйте ролі тата, мами та дітей. Привітайте маму зі святом весни.

73. Тарас Шевченко – великий український поет

 Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять.

 Слухаємо й заучуємо напам'ять вірш Тараса Шевченка «Встала весна».

Розкажи, як вшановують Тараса Шевченка у твоїй школі.

Слухаємо вірш «У нашій хаті на стіні ...».

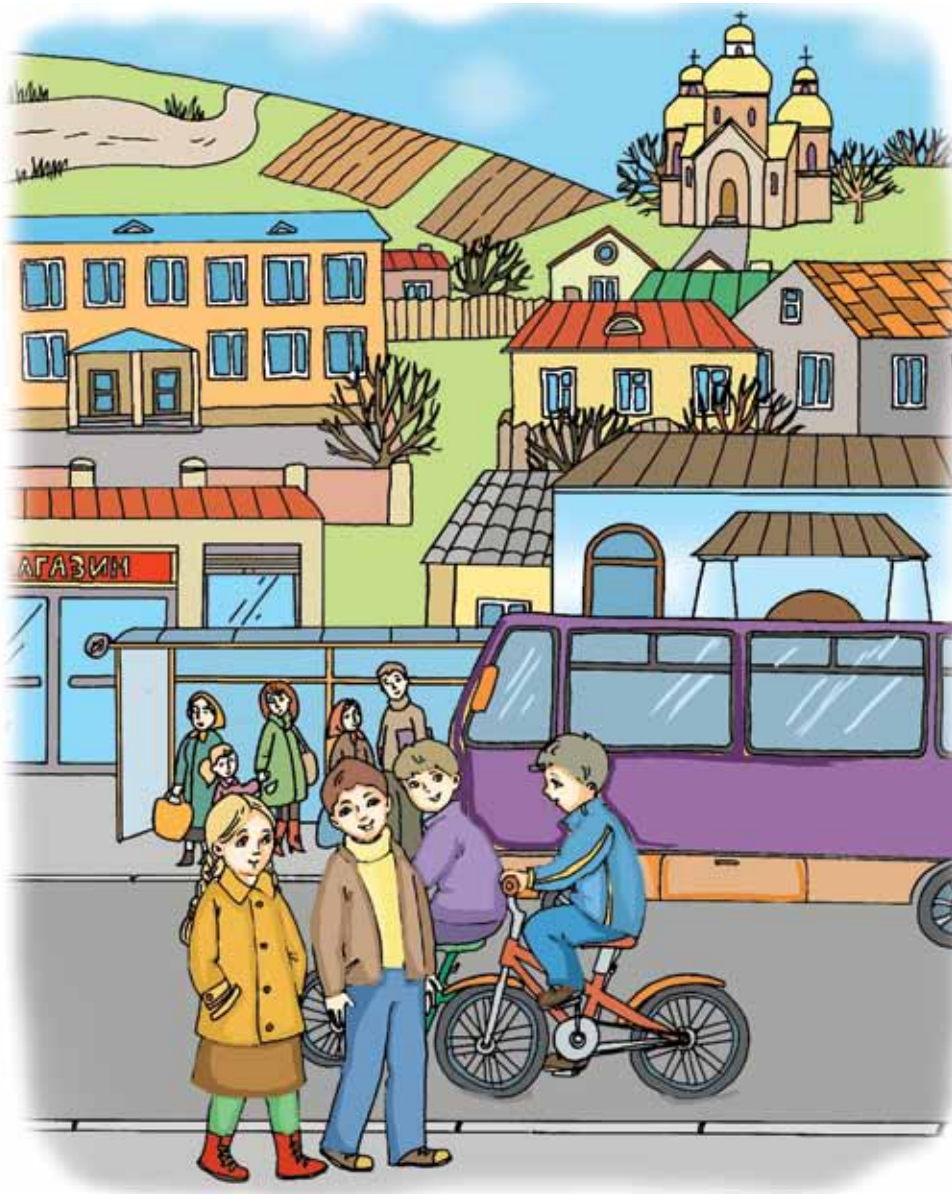

Розкажи, що ти запам'ятав(-ла) про Тараса Шевченка.

74. **Нáше селó. Хáта**

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя, засвоюємо нові слова, розповідаємо за малюнком.

Що є у цьому селі? Хто йде? Хто їде?

Якщо ти живеш у селі, розкажи, яке воно. Що є у селі чи біля нього?

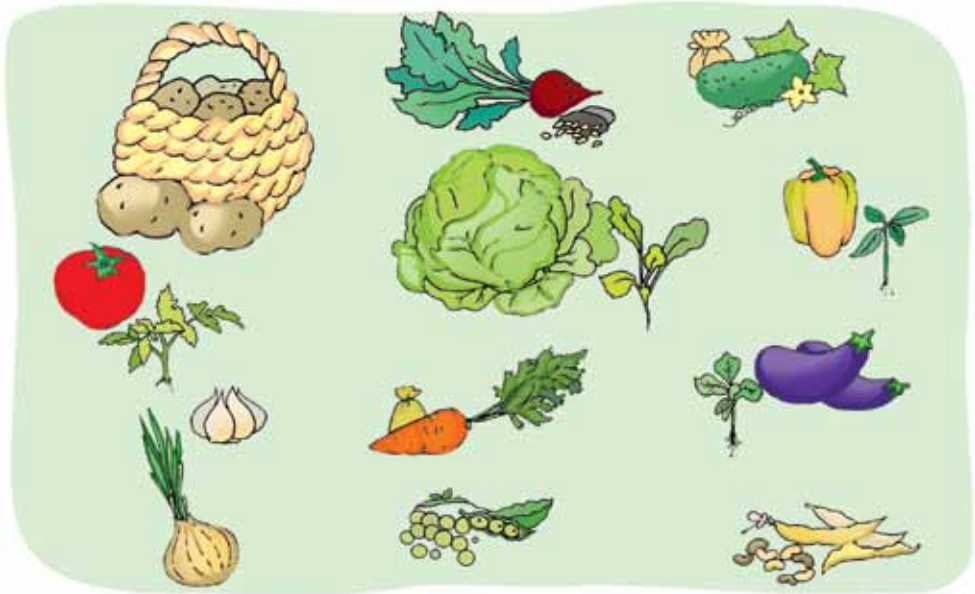

Що тут є?

75, 76. Весна́ в селі́

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

Овочі – це ... , ... , ... , ... ,

Показуйте на малюнок, запитуйте одне одного «Що це? Який? (Яка?)».

Запитайте і розкажіть одне одному, що на малюнку.

Слухаємо і заучуємо напам'ять вірш Романа Завадовича
«У городі вже весна».

Що роблять весною в городі?

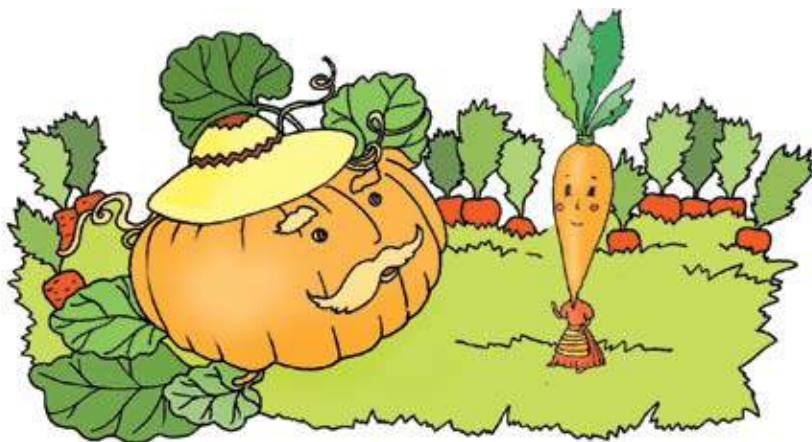

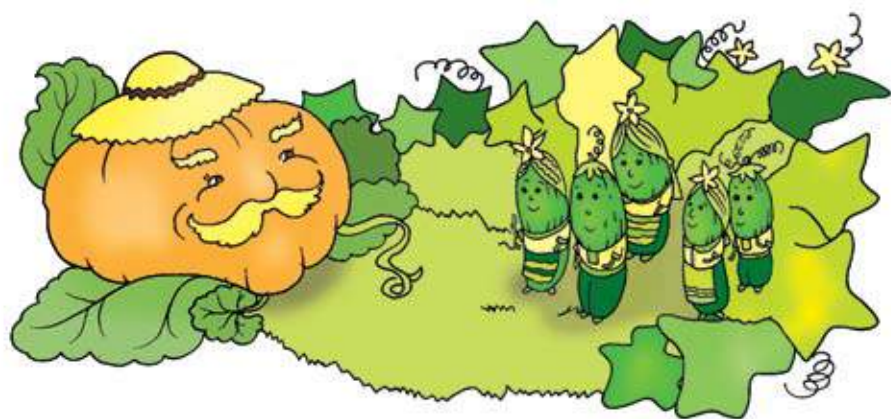
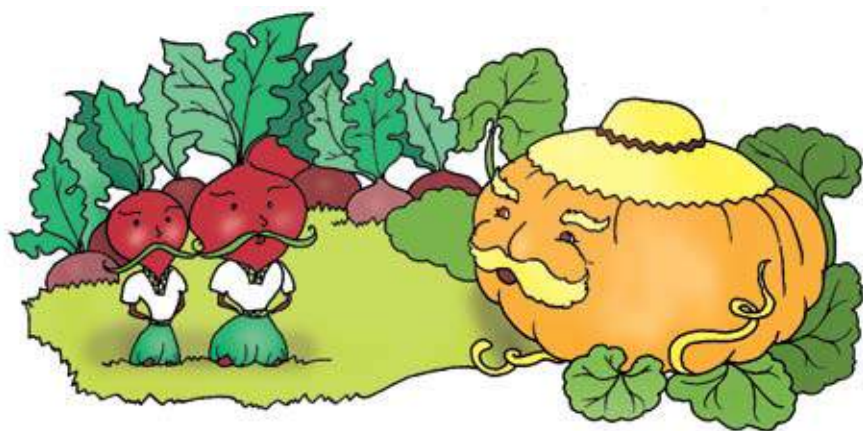
Розіграйте сценки: 1) мама просить доньку подати насіння моркви (квасолі, буряка, ...); 2) тато просить сина принести води.

77, 78. Ходить гарбуз по городу

Слухаємо–розуміємо пісню, знаходимо малюнок, засвоюємо нові слова, розігруємо пісню в ролях.

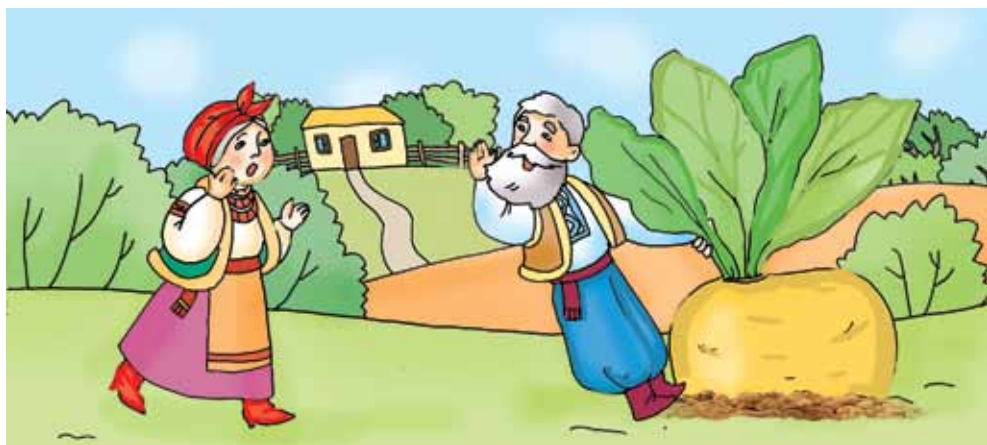

79, 80. Ріпка

Слухаємо—розуміємо казку, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розповідаємо за малюнками, розігруємо казку.

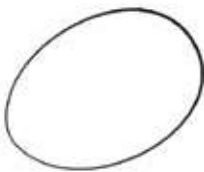

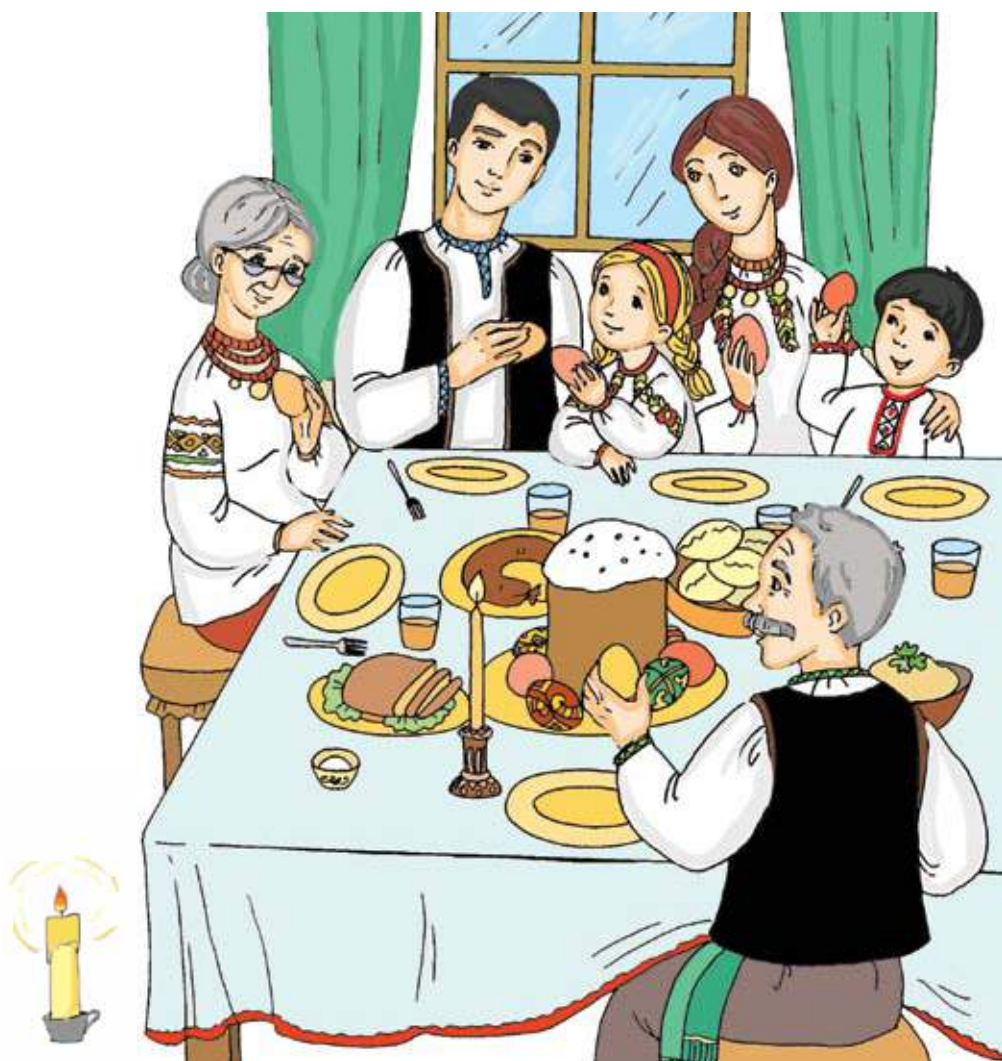
81, 82. Великдень

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розповідаємо за малюнками, заучуємо напам'ять.

Слухаємо і заучуємо напам'ять вірш Катерини Перелісної «Писанка».

Що є на великодньому столі?

Запитайте одне одного, як святкують Великдень у сім'ї кожного з вас, і дайте відповіді.

83, 84. Місто. Транспорт

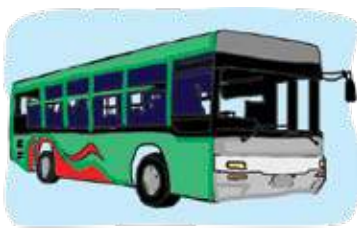
Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова й уживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

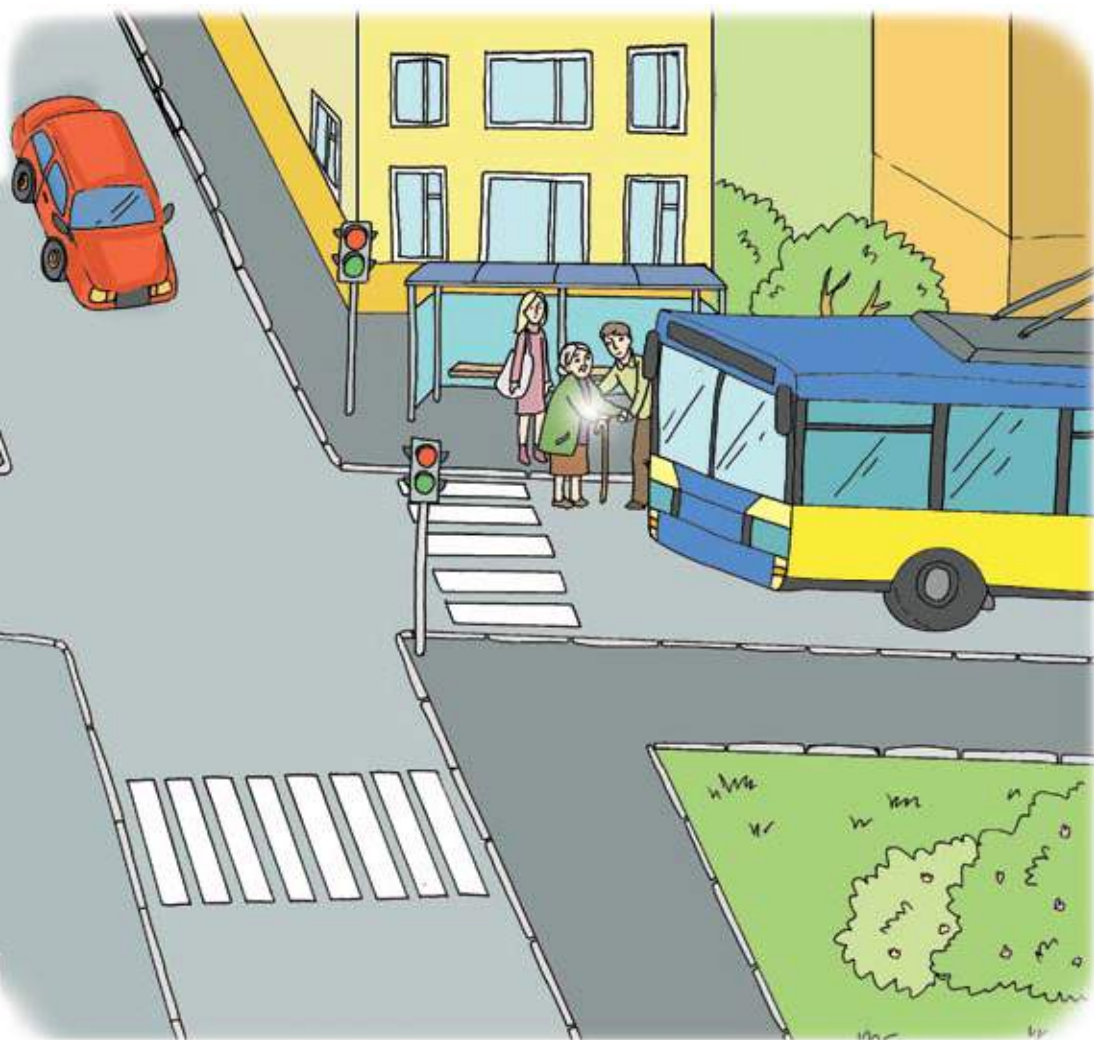
Які будинки у місті? А в селі? Що ще є у місті? А в селі?

Про що можуть розмовляти жінка й дідусь? Розіграйте цю сценку.

Транспорт – це ... , ... , ... ,

Розіграйте сценку: чоловік допомагає жінці зайти у тролейбус, вона дякує.

85. На вулицях міста

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, розігруємо діалоги.

Розіграйте сценку розмови між чоловіком і хлопчиком, який хоче перебігти дорогу.

Розіграйте діалоги **хлопчик – жінка, дівчинка – чоловік.**

86. У транспорті

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

Розподіліть ролі й розіграйте сценки: 1) хлопчик купує квиток у кондуктора; 2) жінка просить хлопчика закомпостувати квиток; 3) хлопчик поступається місцем бабусі, бабуся дякує.

87, 88. Будінок. Квартіра. Мéблі

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

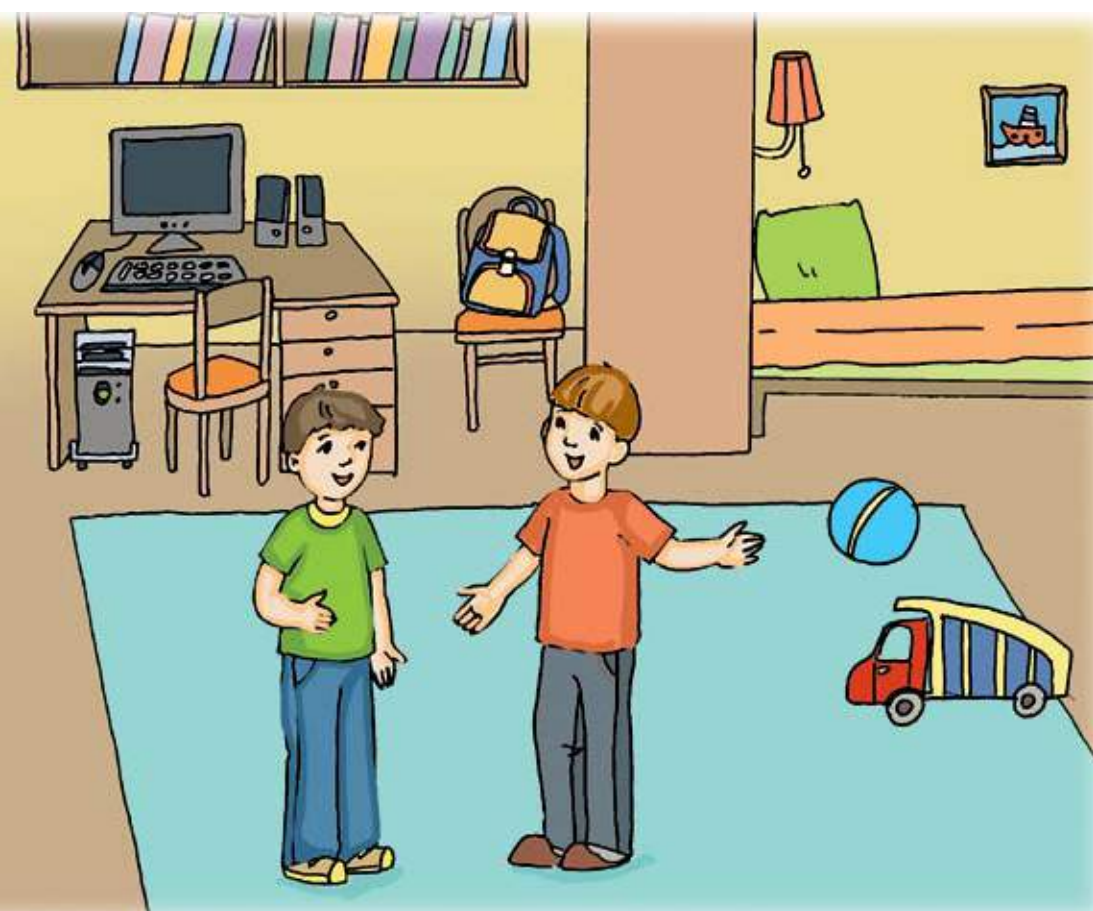
Чи відрізняються міські будинки від сільських? Скільки поверхів має цей будинок? На якому поверсі живе хлопчик?

Мéблі – це ... , ... , ... ,

Запитайте одне одного, що є у вашій квартирі (хаті), і дайте відповіді.

Що є у дитячій кімнаті?

Розіграйте сценку зустрічі хлопчиків і запрошення до кімнати.

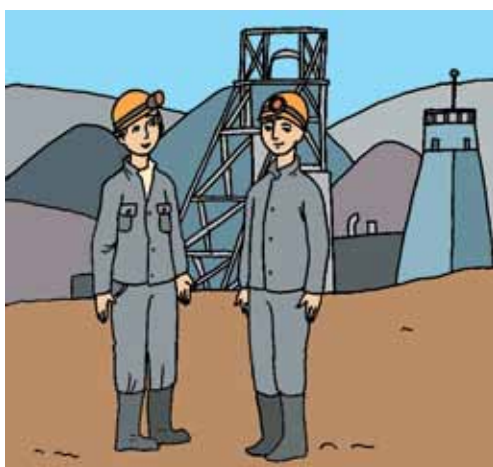

89. Україна – наша Батьківщина

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, розповідаємо, вивчаємо напам'ять.

90. Київ – столиця України

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, вживаємо їх у мовленні, розповідаємо.

Розкажи, що ти дізнався(-лася) про Київ.

91, 92. Мій рідний край

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш, розігруємо діалоги.

Це Одеса. Що ти знаєш про це місто?

Це Чернівці. Що ти знаєш про це місто?

Розкажи про своє село, місто: як воно називається, велике воно чи мале, що в ньому є.

Слухаємо і зачуємо напам'ять вірш Сергія Шаповалова «Слон».

Розкажи за малюнком, хто тут є.

Уяви, що ти з мамою (татом, сестрою, ...) на вокзалі. Там ти зустрів(ла) свого однокласника(-цю). Запитай у нього (неї), куди і з ким він (вона) їде.

93, 94. У го́стях у баб́усі й ді́дуся

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розучуємо гру, розігруємо.

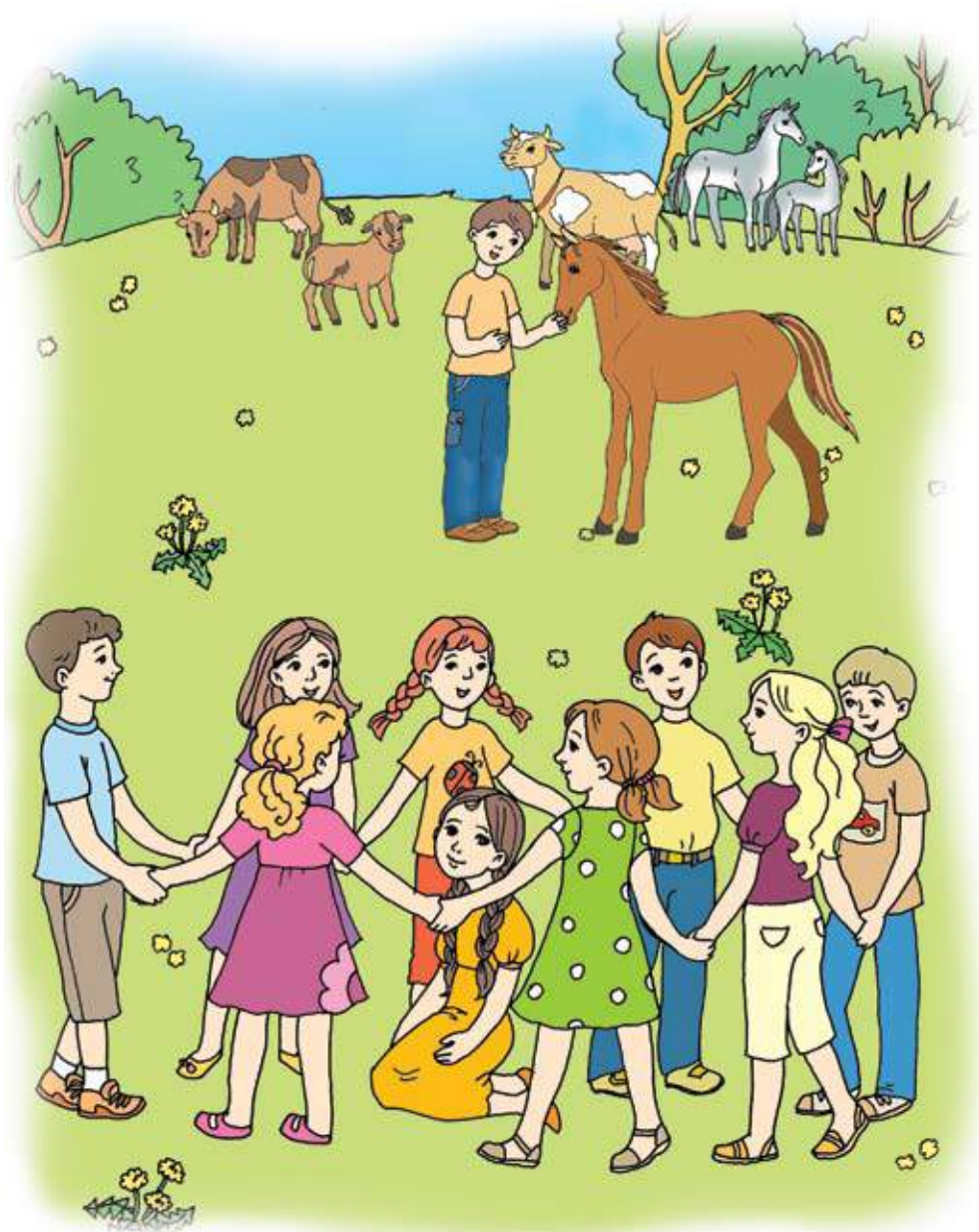
Розкажи, хто куди приїхав. Хто кого зустрічає?

Розкажи, чим бабуся пригощає гостей.

Слухаємо і розучуємо українську дитячу гру «Подоль-ночка».

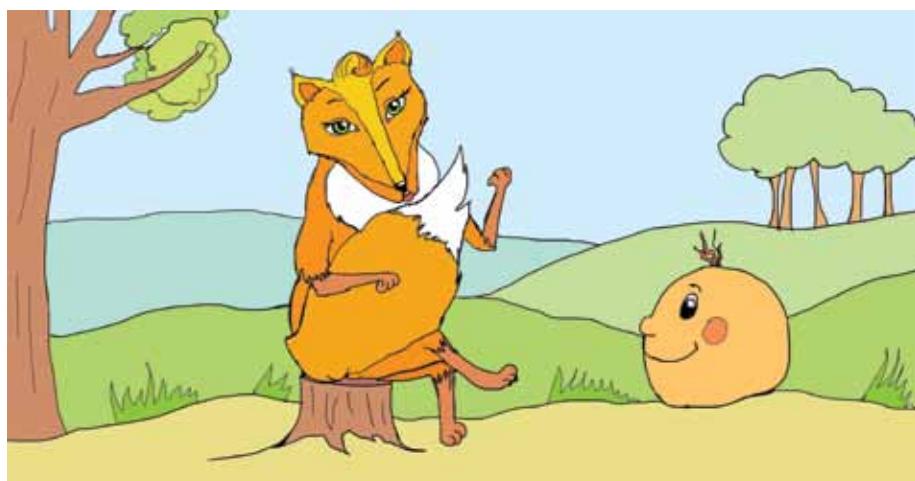

95, 96. Колобок

Слухаємо–розуміємо казку, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розповідаємо за малюнками, розігруємо.

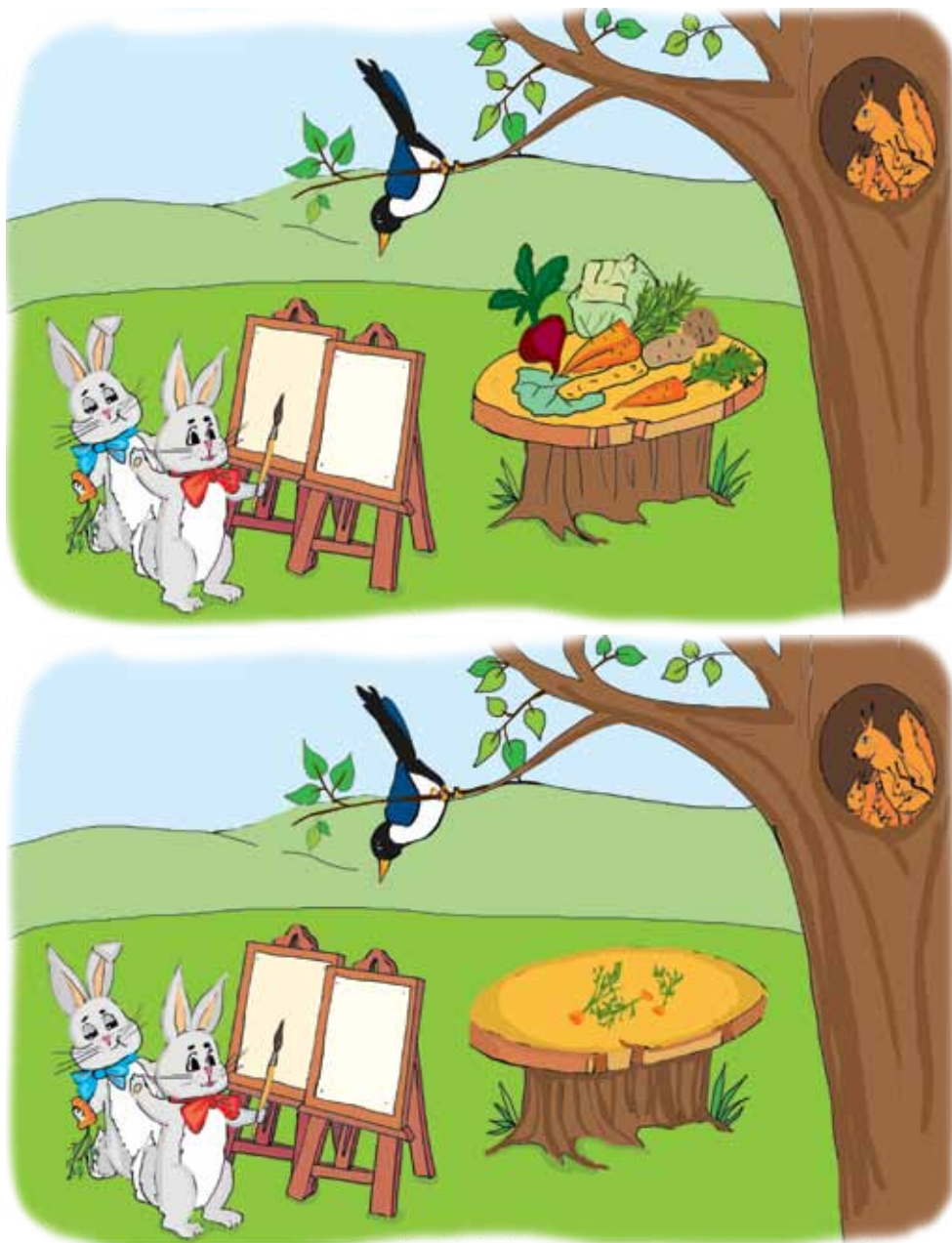

97. Худóжники

Слухаємо–розуміємо вірш Валентина Кириленка «Художники», засвоюємо нові слова, вживаємо їх у мовленні.

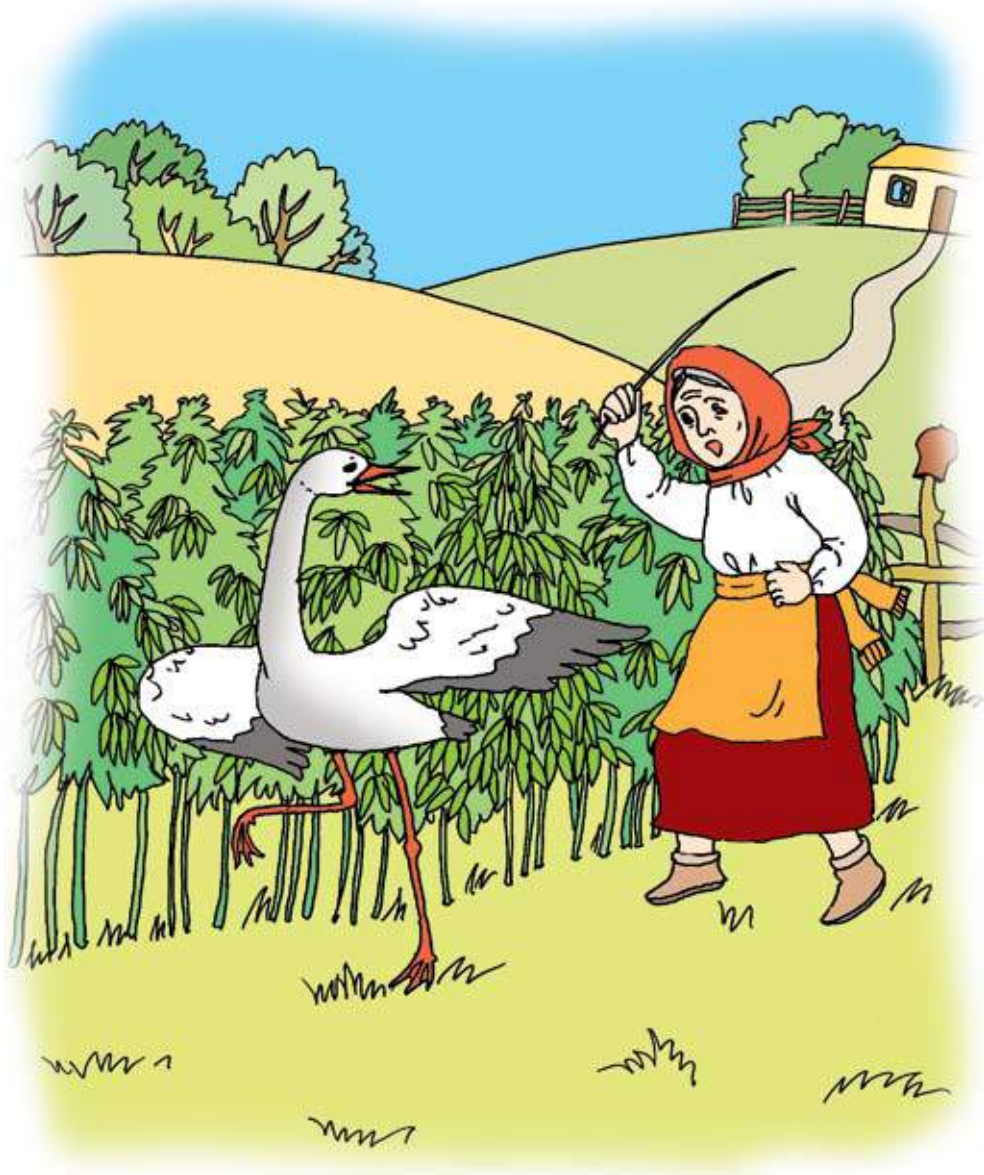

Знайди і назви відмінності на малюнках.

98. Уна́дився жураве́ль до ба́биних конопе́ль

Слухаємо–розуміємо пісню, засвоюємо нові слова, заучуємо напам'ять, розігруємо.

99. Ввічливі звір'ята

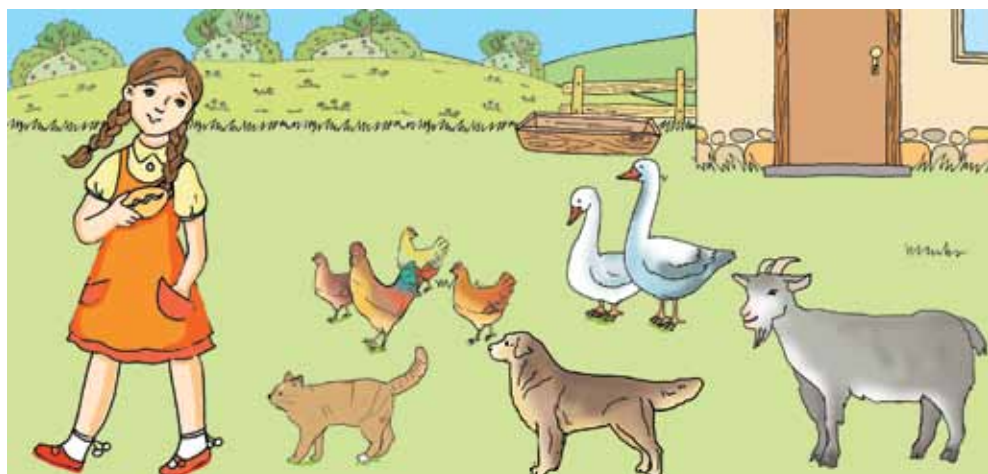
Слухаємо–розуміємо текст, засвоюємо нові слова, заучуємо напам'ять, розігруємо.

100. Чом зібрався гуртók?

Слухаємо–розуміємо текст, засвоюємо нові слова й уживаємо їх у мовленні, розповідаємо за малюнками.

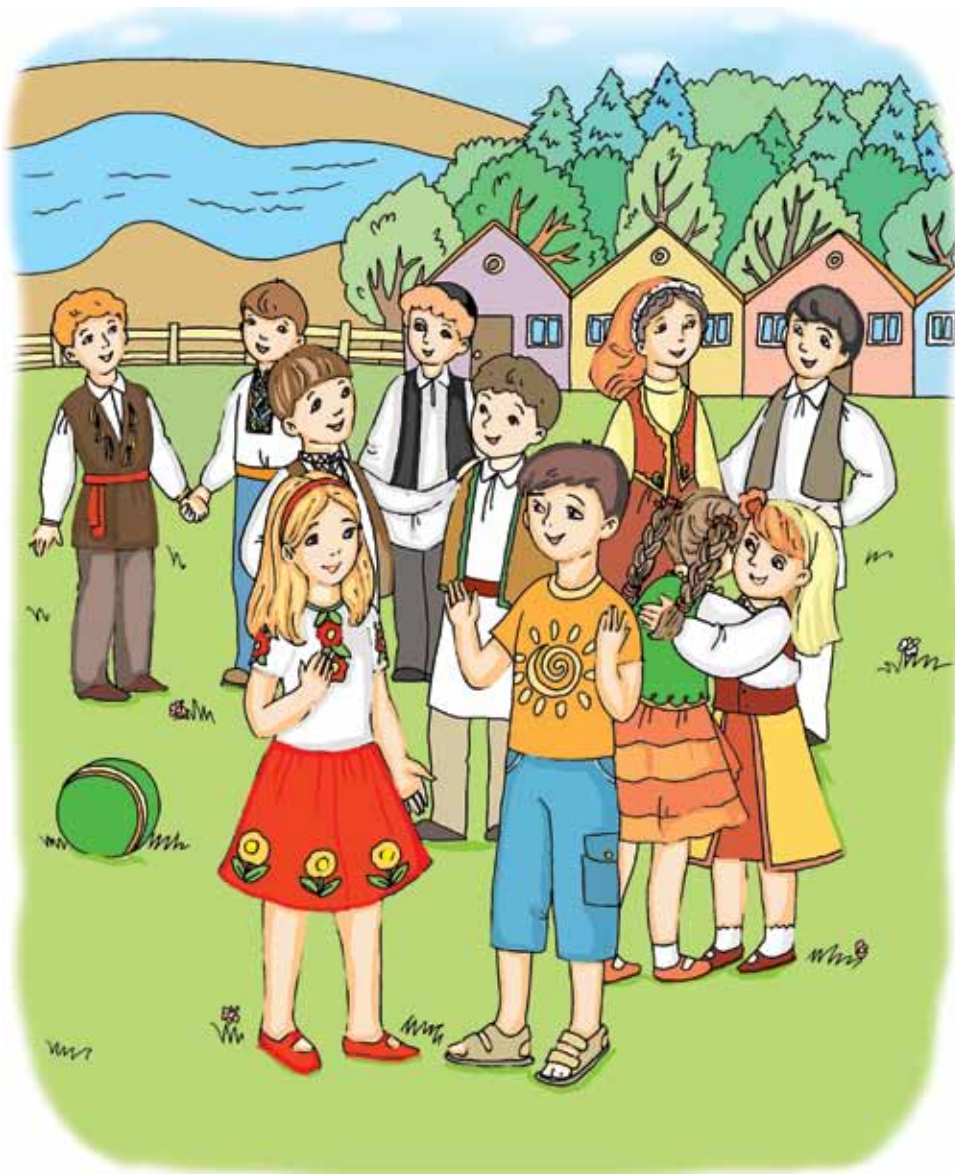

Назви за порядком усіх, кого Оля пригостила пиріжком.

101, 102. У літньому таборі

Слухаємо–розуміємо текст, засвоюємо нові слова й уживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

Уяви собі, що ти познайомився(-лась) з хлопчиком (дівчинкою). Про що ти запитаєш? Що розкажеш про себе?

Розіграйте діалог.

Пригадай, як треба
вітатися.

Пригадай, як запросити
друзів до гри.

Поцікався, що тримає
у руках дівчинка.

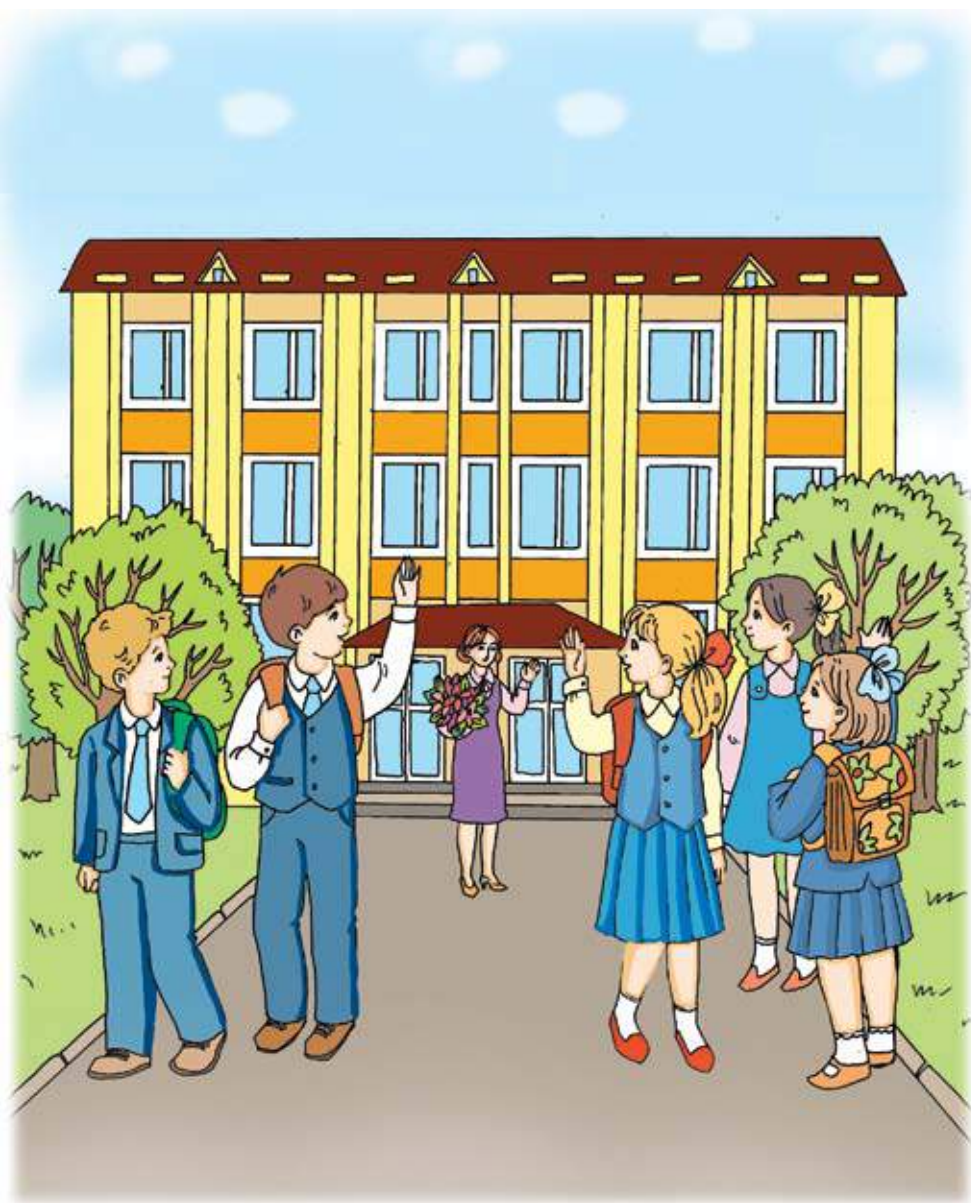

В альбомі – фото родини.
Розкажи про неї.

Дайте імена дітям. Розіграйте діалоги за змістом малюнків.

До побачення, шко́ло!

Павло Тичина
Ві́ростемо, ві́ростем,
Сил своїх приба́вимо,
Пра́цею і пі́снею
Рі́дний край просла́вимо.

ЧАСТИНА II

Тексти для аудіювання, проговорювання, заучування напам'ять

Короткий методичний коментар

Ця частина підручника слугує текстовим супроводом до ілюстративного матеріалу його першої частини і має виразне особистісно орієнтоване й комунікативне спрямування. Запитання до ілюстрацій, зокрема, предметних малюнків (*Хто це? Що це? Який? Що робить?*), учитель має ставити лише після того, як сам назве їх, дасть зразок вимови і вживання слова у тій чи іншій граматичній формі. Учні проговорюють зразки за вчителем (2–3 рази), що сприяє запам'ятовуванню. Предметні малюнки служать для збагачення словникового запасу учнів, тому знання слів і словосполучень слід перевіряти на підсумковому етапі уроку і на початку наступного. Учні мають вчитися не тільки називати і вимовляти слова за вчителем, а й вживати їх під час роботи в парах, у відповідях на запитання, спочатку за наведеними зразками, а зі збагаченням словникового запасу – самостійно.

На кожному уроці учні заучують з вуст учителя напам'ять короткі вірші, чистомовки чи скоромовки, що сприяє збагаченню словникового запасу. При цьому не обов'язково домагатися, щоб виучуване запам'ятали всі учні. Достатньо, щоб запам'ятала більшість, а решта – проговорили.

Тексти для слухання–розуміння потребуватимуть перекладу. Методика така: спочатку вчитель читає текст (учні слухають, як звучить українська мова), потім – розповідає зміст тексту молдовською мовою і читає чи розповідає повторно українською, а окремі слова, за потреби, перекладає. Під час слухання учителя учні розглядають ілюстрації до тексту, співвідносячи почуте із малюнком. Після цього на початковому етапі навчання учитель має ставити 1–3 запитання за змістом тексту, які не потребують розгорнутої відповіді, щоб виявити розуміння загального змісту сприйнятого на слух.

1 *Слухаємо і вимовляємо:* [й], [йі] – край, країна, Україна, українська.

УКРАЇНА – НАША БАТЬКІВЩИНА

Українці назвали землю, на якій вони живуть з давніх-давен, Україною, а мову, якою розмовляють, – українською.

Ми народилися і живемо в Україні. Для нас Україна – Батьківщина. В Україні крім українців живе багато різних народів.

Це і росіяни, й угорці, й молдовани, і євреї, і поляки, й болгарі, й кримські татари. Усі вони живуть дружно, разом працюють, а діти – разом навчаються в школі.

Олесь Лупій

Ганна Черинь

У всьому світі – кожен зна –
Є Батьківщина лиш одна.
І в нас вона одна-єдина –
Це наша славна Україна.

*Є з усіх одна країна,
Найрідніша нам усім,
То прекрасна Україна,
Нашого народу дім.

Словничок: • ми живемо в Україні – noi trăim în Ucraina; • Батьківщина – patrie; • багато різних народів – multe alte naționalități; • кожен зна – fiecare știe; • одна-єдина – unică; • славна Україна – Ucraina proslăvită; • діти – copii; • наш величний край – țara noastră măreață; • люба Україна – Ucraina dragă; • з усіх – din toți; • одна країна – o țară; • найрідніша нам усім – cea mai natală pentru noi; • прекрасна Україна – Ucraina frumoasă; • нашого народу дім – casa poporului nostru; • край – plai.

2, 3

Слухаємо і вимовляємо звукосполучення [йі], [ськ] – українська мова, українську мову.

МИ ВИВЧАЄМО УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Українці й поляки, угорці й молдовани, євреї й болгарі – усі вони разом живуть і працюють в Україні. Їхні діти у школі вчать рідну й українську мови. Чому українську? Бо українська мова є мовою держави, у якій живуть діти.

Ми молдовани. Ми будемо вчитися розмовляти українською мовою, щоб потім навчатися і працювати разом з українцями й угорцями, поляками й росіянами і розуміти одне одного.

Олесь Лупій

Варвара Гринько

*Українська мова –
Знає цілий світ –
Як трава шовкова,
Як калини цвіт.

Мова барвіста,
Мова багата,
Рідна і тепла,
Як батьківська хата.

Словничок: • є мовою держави – este limba de stat; • знає цілий світ – știe toată lumea; • трава шовкова – iarba de mătăasă; • калини цвіт – floare de călin; • барвіста – multicoloră; • багата – bogată; • рідна і тепла – apropiată și caldă; • як батьківська хата – ca casa părintească.

4, 5

*Слухаємо і вимовляємо: [д'] – дім, діти, дівчинка.
[х] – ха, хо, ху, хе, хі; ох, ух, ех; хлопчик, хлопчики, хто?*

ХТО Я?

Чи замислювались ви над цим питанням? Найперше ви – діти. Кожен з вас – хлопчик чи дівчинка – є молдованином чи молдованкою, українцем чи україною, росіянином чи росіянкою або кимось іншою

** Тут і далі зірочкою позначені тексти для заучування напам'ять.*

національності. І кожен з вас має ім'я. В українській мові імена звучать по-іншому, ніж у молдовській. Так, Мітрúце – українською Дмитрик, Петріке – Петрусь, Васеліке – Василько ... (вчитель називає імена учнів класу).

Ганна Чубач

А живу́ я в Україні,
В рідній, милій стороні.
Ніжне сонце в не́бі синім
Усміхається мені.

Словничок: • чи заміслювались – a-ți observat oare; • найперше – în primul rând; • кожен з вас – fiecare dintre voi; • або кимось іншої національності – ori de alta naționalitate; • по-іншому – altfel, în alt mod; • діти українські – copiii ucraineni; • хлопці і дівчата – băieți și fete; • рідний край наш – plaiul nostru natal; • krásна і багáта – frumoasă și bogată; • молдовáнин – moldovenean; • ніжне сонце – soarele gingaș; • в не́бі синім – în cerul albastru; • усміхається мені – îmi zâmbeste.

6, 7 *Слухаємо і вимовляємо:* [йо] – Йóсип, йод, райóн; [н]–[н']; я – менé, ти – тебé, ми – нас, ви – вас; менé звуть ..., тебé звуть.

НА – НА – НА – дівчинка одна.

НЕ – НЕ – НЕ – запитáй менé.

НІ – НІ – НІ – вéсело мені.

У дворі́, на дитя́чому майдáнчику, у шко́лі діти знайо́мляться одне́ з óдним. Для цього́ трéба назвáти себе́ і запитáти: “А як звáти тебе́?” Познайóмишся і мáтимеш дру́га чи по́другу. Рáзом ви – дру́зі.

* * *

*Дава́йте познайо́мимось,
Погля́ньте, скі́льки нас:
Сашко́, Катру́ся, Та́нечка,
Світла́нка і Тара́с.

* * *

*Багáто дру́зів в ме́не є.
І ми одна́ сім'я.
Ми рáзом гра́ємось в дворі́
І ти, і він, і я.

Словничок: • у дворі́ – în curte; • на дитя́чому майдáнчику – pe terenul de joc pentru copii; • для цього́ трéба – pentru aceasta e necesar; • назвáти себе́ – a se recomanda; a se numi; • познайо́мишся – vei face cunoștință; • мáтимеш (дру́га чи по́другу) – vei avea prieten sau prietenă; • запитáй менé – întreabă-mă pe mine; • вéсело мені – mi-i vesel; • як тебе́ звуть – cum te cheamă; • дава́йте познайо́мимось – haideți să facem cunoștință; • погля́ньте, скі́льки нас – uitați-vă, căți suntem.

8, 9

РОДИ́НА

У ме́не є тáто, ма́ма, діду́сь і бабу́ся. А ще я ма́ю мо́лодшого (ста́ршого) бра́тика (сестри́чку). Я їх люблю́.

Анатолій Костецький

ВÉСЕЛО

Тра – ля – ля! Тру – лю – лю!
Я усі́х і все люблю́.

Ду́же вéсело мені́
В ці ласка́ві літні дні́.

Ма́ма – тут, і та́то – тут,
На прогу́лянку іду́ть.
Та́то бра́тика несе́. От і все!

Любов Голота

Все життя́ кроку́ють з на́ми
Рі́зні на́ші іме́на:
Для бабу́сі я – ону́к,
А для та́та я – сино́к,
Для сестри́чки – бра́тик.
Як то́го не зна́ти?!

* * *

Сім'я́ на́ша невели́чка –
Та́то, ма́ма, я й сестри́чка.

Словничок: • у мене є, я маю – eu am; • молодший – mai mic; • старший – mai mare; • я усіх і все люблю – eu iubesc pe toți și totul; • ласкаві літні дні – zile mângâietoare de vară; • тут – aici; • на прогулянку ідуть – merg la plimbare; • несе́ бра́тика – duce frățiorul; • от і все – atât; • кроку́ють з на́ми – sunt alături de noi; • невели́чка сім'я́ – o familie nu prea mare.

10, 11 *Слухаємо і вимовляємо: [н':] – ння, нне, нні, нню: віта́ння, віта́нню, проща́ння, проща́нню, ра́нне, ра́нню, ра́нні; [д]–[д']: ди – ді, да – дя, де, до – дьо: до́брий ра́нок (день, ве́чір).*

ЯК МИ ВІТАЄМОСЬ

“До́брий де́нь!” Ці слова́ ми вимовля́ємо ко́жного дня. Ви прокі́-
нулись вранці́ і ка́жете:

– До́брого ра́нку!

А вдень ви промовля́єте:

– До́брого дня!

Уве́чері, коли́ ми проща́ємось, ми бажа́ємо:

– До́брої но́чі, на до́браніч!

*“До́брий ра́нок”, “До́брий де́нь”,

“До побаче́ння!”, “Бува́й!”

Слів хоро́ших є бага́то –

Ти про них не забува́й.

Леонід Куліш-Зіньків

ДО́БРИЙ РА́НОК

Ста́ла ра́нком

Я на га́нок і сказа́ла:

– До́брий ра́нок!

Со́нцю, по́лю

І трави́чці,

До́брим лю́дям,

Ті́хій рі́чці...

До́брий ра́нок,

Сві́те мій,

Ми́рний, чи́стий, голу́бий.

Словничок: • вибіга́ю я на га́нок – eu ies pe ganc; • кажу́ всім – spun la toți; • прокі́нутися вранці́ – a se scula dedezdimineata; • ми промовля́ємо слова́ – noi pronunțăm cuvinte; • ми проща́ємось – noi ne luăm rămas bun; • ми бажа́ємо – noi dorim; • со́нцю, по́лю, і трави́чці (Д.в.) – soarelui, câmpului și ierbii;

• тихий річці – râului liniștit; • світе мій – lumea mea; рідний мій – rămintul meu; • мирний, чистий, голубий – pașnic, pur(curat), albastru(siniliu).

12

Слухаємо і вимовляємо: [с] – [с'] – са – ся, си – сі, су – сю, се – се, со – сьо; осі – уся, син – сік, сума – сюрприз; сь, дідусь – дідусі, бабуса – бабусі.

РОДИНА ВІДПОЧИВАЄ

Удома вся родина. Я вчу уроки. Мені допомагає тато. Мама розмовляє з молодшою сестричкою. Старший брат грає з дідусем у шахи. Бабуса читає казку старшій сестричці.

Олег Попов

*Я скажу вам залюбки:
ТАТО й МАМА – це БАТЬКІ,
Я із братиком – їх ДІТИ.
Всі ми вмієм дружно жити.
Ну, а разом ми – СІМ'Я:
Тато, мама, братик, я.

Словничок: • мені допомагає – îmi ajută; • бабуса читає казку – bunica citește o poveste; • грає у шахи – joacă șah.

13

КУРОЧКА РЯБА

(Українська народна казка)

Жили собі дід та баба, та була в них курочка ряба. Одного разу знесла курочка яєчко.

Дід бив, бив – не розбив, баба біла, біла – не розбила. Бігла мишка, хвостиком зачепила, яєчко покотилося та й розбилося. Дід плаче, баба плаче, а курочка кудкудаче:

– Не плач, діду, не плач, бабо, знесу я вам яєчко не просте – золотé.

Словничок: • курочка ряба – găinușa porumbocă; • знесла яєчко – a făcut un ou; • бив, бив, не розбив – a bătut, a bătut și nu a fărmat; • бігла мишка – șoricelul fugea; • хвостиком зачепила – a aninat cu codița; • яєчко покотилося і розбилося – oul s-a rostogolit și sa fărmat; • дід плаче, баба плаче – moșul plânge, baba plânge.

14, 15

Шалва Амонашвілі

МОЄ

Артем: Чий це автомобіль?

Даринка: Мій, не чіпай!

Артем: А цей коник?

Даринка: Мій, не займай!

Артем: Тоді корабликом гратимуся.

Даринка: Мій, покладі!

Артем: Дай погратися.
Даринка: Не можна, не дам, усé моé!
Артем: Тебé “Моé” трéба звáти, а не Даринка.
Даринка: Чомý?!

Марія Познанська

Є лялька у мене, подібна до мене,
Ну просто як менша сестричка моя:
В обох нас косічки, в обох круглі личка,
І навіть всміхається лялька, як я.

***КОЛИСКОВА**

А – а – а! А – а – а!	Не буди дитяти.
Котику сіренький,	Дитя буде спати,
Котику біленький,	Котик воркотати:
Не ходи по хаті,	– А – а – а! А – а – а!

Словничок: • чий це автомобіль – *al cui e automobilul?*; • не чіпай, не займай (не бери) – *nu atinge, nu lua*; • тоді корабликом гратимуся – *cândva se vor juca cu corabia*; • поклади – *pune*; • подібна до мене – *seamănă cu mine*; • в обох косічки – *amândouă cu coșite*; • круглі личка – *cu obrăjori rotunjori*; • навіть всміхається – *chiar zîmbește*; • котик – *motănaș*; • не ходи – *nu umbra*; • не буди – *nu trezi*; • буде спати – *va dormi*; • воркотати – *a toarge*.

16

ЛІЧИЛКА

Бігли коні під мостами
З золотими копитами.
Дзень! Брязь!
Вийшов князь!

КІТ І МИШІ

(Текст Інни Кўльської)

Правила гри.

Вчитель розподіляє клас на дві половини. Одна половина утворює коло. Друга – це миші. За допомогою лічилки діти обирають кота.

Діти, які утворили коло, імітують ходьбу кота, проговорюючи:

Ходить котик по кімнаті,
В нього лапочки на ваті.
Позіха байдуже:
“Щось я сонний дуже!”

Котик (хлопчик або дівчинка) у центрі кола присів, удає, що хоче спати, потягується.

Діти продовжують ступати тихо, напівголосно декламуючи:

А під ліжком нірка, нірка.
З неї мишка зірка, зірка:
“Гей подружки, всі сюди!
Все, як слід. Є обід!
Спить та спить ледар-кіт!” (котик спить).

Діти-мишки навшпиньки заходять у коло, радіють, підстрибують, обіймаються.

Далі діти, ті, які водять коло, бадьоро промовляють:

Кіт не спить, а слуха,
Наставляє вуха.
Скочив котик саме в пору!
Швидше, мишки, в нору, в нору!

На ці слова діти, які ходять по колу, зупиняються, миші тікають. Котик доганяє. Яку мишку піймав, та стає котиком.

Всі оплесками вітають спритних мишок, що втікли від котика.

Словничок: • ходить котик по кімнаті – umblă motănașul prin odaie; • лапочки на ваті – lăbuțele moi(puhave); • позіхав байдуже – cască indiferent; • щось я сонний дуже – ceva sunt cam somnoroș; • під ліжком нірка – sub pat o gaură; • мишка зірка (дивиться) – șoarecele privește (se uită); • все, як слід – așa (total), cum trebuie; • є обід – e prânzul; • (не) спить ледар-кіт – (nu) doarme leneșul motan; • слуха, наставляє вуха – ascultă, ciulește urechile; • скочив котик саме в пору – sare motanul chiar la timp; • швидше – mai repede.

17, 18 *Слухаємо і вимовляємо:* про́шу; будь ла́ска; да́йте, будь ла́ска; візьмі́ть, будь ла́ска; дя́кую; спаси́бі; дозво́льте взя́ти, виба́чте мені́ (нам), дару́йте (мені́).

ЧАРІВНІ СЛОВА

Доброго ранку, добрий день, доброго вечора, добраніч – це слова вітання.

Дякую, спасібі, даруй мені, вибач, прошу – це теж слова ввічливості. Їх ще називають “чарівними словами”.

Той, хто вживає ці слова, – вихована людина.

Любов Пшенична

Розтопить серце всякого
Сердечне слово “Дякую”.

*“Будь ласка”, “Спасібі” і “Будьте здорові” –

Слова необхідні й потрібні у мові.

Приємно їх чути і в школі, і вдома

Від мами, від вчителя й просто знайомих.

Словничок: • той, хто вживає – cel care a întrebuințază; • вихована людина – om educat; • будь ласка, прошу – roftim; • дякую, спасібі – mulțumesc; • будьте здорові – fiți sănătoși; • потрібні – folositori; • необхідні – sunt necesare; • приємно чути – e plăcut să auzi; • від знайомих – de la cunoscuți; • розтопить серце всякого – îi înfloreste inima fiecărui; • сердечне слово – cuvântul fermecat.

19, 20 *Слухаємо і вимовляємо:* [л], [л’]: ла – ля, ли – лі, лу – лю, ле – ле; лак – льяк, літи – літо, лук – люк; учень, школа, школяр, школярка, школярі; учитель, учителька; [д], [д’]: ди – ді, да – дя, де – ді; добрий день, діти, діточки, дівчинка, заходити – виходити.

Ранок стеле світлу путь,
Школярі до школи йдуть.

НАША ШКОЛА

Ось на́ша шко́ла. Вона́ вели́ка, нова́. Пе́ред шко́лою – кві́ти, за не́ю сад. Я люблю́ свою́ шко́лу. У шко́лі – вчителі́. Вони́ нас навча́ють чита́ти, писа́ти, розмовля́ти украї́нською мо́вою.

Марійка Підгірянка

*Чисте́нькі віко́нця
Смію́ться до со́нця,
Ді́точки довко́ла.
На́ша люба́ шко́ла.

Словничок: • ра́нок сте́ле сві́тлу путь – *dimineaza ne in dreapta la drum bun*; • школя́рі до шко́ли йду́ть – *copiii se duc la scoala*; • ось на́ша шко́ла – *iată școala noastră*; • вона́ нова́, вели́ка – *ea e nouă, mare*; • пе́ред шко́лою – *în fața școlii*; • за – *după ea*; • кві́ти – *flori*; • сад – *livadă*; • я люблю́ свою́ шко́лу – *eu iubesc școala mea*; • чисте́нькі віко́нця – *ferestruice curate*; • смію́ться до со́нця – *râd la soare*; • ді́точки довко́ла – *copiii din jur*.

21, 22

Слухаємо і вимовляємо: [л]; клас, стіл, стілець.

КЛАС

Це наш клас. Він сві́тлий, чистий. У класі́ вели́кі ві́кна. На ві́кнах кві́ти. У класі́ є до́шка, па́рти, ша́фа з книжка́ми, сті́л у́чителя, стіле́ць. У класі́ вча́ться ді́ти.

Платон Воронько

*Ось і шко́ла, ось і клас,
Він да́вно чека́є нас.
І прийшли́ ми всі сю́ді,
Що́б учі́тись і рості́.

Словничок: • наш клас – *clasa noastră*; • ді́ти вча́ться – *copiii învață*; • вели́кі ві́кна – *geamuri mari*; • ось і шко́ла – *iată și școala*; • да́вно чека́є – *demult ne așteaptă*; • прийшли́ сю́ді – *am venit aici*; • що́б учі́тись і рості́ – *să ne învățăm și să creștem*.

23, 24

Слухаємо і вимовляємо: [йа], [йі]; сто́яти – стоі́ть; у́чень стоі́ть, учени́ця стоі́ть, у́чні сто́ять; [т] – ть, тя, ті, те, тю, сиді́ть, сидя́ть, запі́тують – відпові́дають, [йе]; є – нема́, запі́тує, відпові́дає, ма́є, моє́, твоє́; у́чителька запі́тує; учени́ця відпові́дає.

ЧИСТОМОВКА

Ї́ТЬ – Ї́ТЬ – Ї́ТЬ – дівчи́нка стоі́ть.
А́Є – А́Є – А́Є – вчи́телька чита́є.
Ю́ТЬ – Ю́ТЬ – Ю́ТЬ – у́чні слуха́ють.

НА УРО́ЦІ

На уро́ці у класі́ є вчи́тель і у́чні. Вчи́тель стоі́ть бі́ля до́шки, а у́чні сидя́ть за па́ртами. Учи́тель запі́тує, у́чні відпові́дають. Учи́тель чита́є, розпо́відає, у́чні слуха́ють.

З кла́су до кла́су ході́ли ді́ти,
З кла́су до кла́су носі́ли кві́ти.

Марія Якубова

*ШКІЛЬНА ДОШКА

Хоч дошка чорна, та вона
Багато слів хороших зна:
Весна, робота, школа, клас...
Яка розумна дошка в нас!

Словничок: • з класу до класу – din clasă în clasă; • ходили – au îmblat;
• носили – au purtat; • хоч дошка чорна – măcar că tablă e neagră; • та багато слів
хороших зна – dar știe multe cuvinte frumoase; • весна – primăvara; • робота – lucru;
• яка розумна дошка в нас – cât de cuminte e tabla noastră.

25

НА ПЕРЕРВІ

Після уроку – перерва. Галінка поливає квіти. Ряду витирає дошку. Марійка і Діана читають. Ігор і Васіліке розмовляють.

Анатолій Костецький

Награлись, нагулялися, –
І всілися на лавочці,
Щоб трохи відпочити,
А ще – поговорити:
Про друзів
І про рідний клас,
Про те, як любо жити...

Словничок: • поливає квіти – udă florile; • награлись, нагулялися – s-au săturat de joacă, de distracție; • і всілися на лавочці – și s-au așezat pe laviță; • щоб трохи відпочити – ca să ne odihnim puțin; • перерва – recreație; • поговорити про друзів – să vorbim despre prieteni; • про рідний клас – despre clasa noastră; • про те, як любо жити – despre aceea cât de frumoasă-i viața.

26

Слухаємо і вимовляємо: [г] – га, го, гу, гі; гάρно, господія, гуси.

Грицько Бойко

Гуси, гуси, гусенята,
Гусенят багато в Гната.
– Гей, гіля! – Гнатко гукá, –
Відганяє гусакá.

ГУСИ, ГУСИ, ДОДОМУ!

Правила гри.

Територія ігрового майданчика поділена крейдою на дві частини. На одній стоїть господія (дівчинка) і кличе “гусей”. На другій (в кінці майданчика) дівчатка і хлопчики – “гуси”. Ще далі, збоку, стоїть хлопчик-“вовк”. Господія кличе гусей:

- Гуси, гуси, додому!
- Чого?
- Вовк за горюю!

- Що робить?
- Гусей скубє.
- Якїх?
- Сїрих, білих, пелєхатих! Тікайте, гусоньки, до хати!

Після цього діти біжать до господині. За ними – вовк. Вовк не має права заходити за лінію. Але якщо до цього він упіймав когось, той стає “вовком”, і гра продовжується.

Словничок: • гусенята – găscuțe; • багато / мало – mult / puțin; • гуси, гуси, додому – găște, găște, hai acasă; • чого? – de ce?; • вовк за горю – lupu-i dură deal; • що робить? – ce face?; • гусей скубє – scarmână găștele; • якїх? – de care?; • сїрих, білих, пелєхатих – sure, albe, flocoase; • тікайте, гусоньки, до хати – fugiți, găscuțelor, acasă.

27, 28 *Слухаємо і вимовляємо: [л'] – альбом, олівець, лінійка.*

Наталя Забіла

*Андрійко наш уже школярик:
Іде з портфєликом в руці,
А в ньому зшити й букварик,
Пенал, і ручка, й олівці.

Надія Кир'ян

Валерій Бойченко

Перший раз малій Микóла
Став збиратися до школи.
Олівець поклав у сýмку,
Книжки, ручку, зошит, гýмку...
Сів Микóлка, дýма дýмку:
“Чи усє поклав у сýмку?”

Портфєль – мій друг і помічник.
Я до портфєля дýже звик.
І він без мене ні на крок:
Зі мною йде він на урок.
Портфєль для мене залюбки
І ручку нєсить, і книжки.

Словничок: • іде з портфєликом в руці – merge cu geanta-n mână; • в ньому – în el; • букварик – abecedar; • перший раз – întâia oară; • став збиратися – a început a se pregăti; • поклав у сýмку – ș-a pus în giozdan; • дýма дýмку – se gândește; • помічник – adjunct; ajutor; supleant; • дýже звик – foarte s-a acomodat; foarte s-a obișnuit; • він без мене ні на крок – el fără mine nici un pas; • залюбки – cu plăcere.

29, 30 *Слухаємо і вимовляємо: [и] – ри, ки, ги, хи, чи, ши; три книжки, чотири ручки.*

* * *

* * *

*Раз, два, три, чотири,
Менє грамоти учїли:
І читати, і писати,
І на конїку скакати.

Ми рахуєм олівці:
Одін, два, три.
А ось ще чотири, п'ять –
Будем ними малювати.

Словничок: • менє учїли грамоти – m-au învățat carte; • на конїку скакати – sărind pe cal; • ми рахуєм олівці – noi numărăm creioanele; • будем ними малювати – vom desena cu ele.

Тамара Коломієць

КОЛЬОРОВІ ОЛІВЦІ

Є дверцята у пеналі
 Дивовіжні, небували:
 Як відчиняться вони,
 То з самої глибини
 Вибігають молодці –
 Кольорові олівці,
 Починають пустувати,
 На папері малювати:
 Синій – жабку,
 Жовтий – курку,
 А зелений – кицьку Мурку...

* * *

Любить Пєтя малювати,
 Котик любить позувати.
 Як стрибне він на стілець,
 Пєтя візьме олівець.

Словничок: • є дверцята у пеналі – are ușițe penalul; • дивовіжні, небували – minunate și nemaivăzute; • як відчиняться вони – când se vor deschide ele; • з самої глибини – de la fundul lui; • вибігають молодці – ies zglobii; • кольорові олівці – creioane colorate; • починають пустувати – prind a se zbengui; • малювати та жоржини – nalbe și gheorghine; • сходить (сонце) – răsare soarele; • соняшник за тінном – floarea-soarelui- după gardul de nuiele; • любить – iubește; • позувати – a poza.

Іванна Блажкевич

*Осінь, осінь... Лист жовтіє,
 З неба часто дощик сіє,
 Червонясте, золотісте
 Опадає з кленів лістя.

Марія Чепурна

ХОДИТЬ ОСІНЬ ГАЄМ

Ходить осінь гаєм
 Та звірят питає:
 – Що ви поробляєте,
 Як про зиму дбаєте?

Загойдалась гілка,
 Обізвалась білка:
 – Я збираю шишки,
 І грибі, й горішки.

Словничок: • лист жовтіє – aici: frunzele îngălbenesc; • з неба часто дощик сіє – adesea plouă; • червонясте, золотісте – roșietice, aurii; • опадєє з клєнів лїстя – cad din arțar frunzele; • ходить осінь гаєм – umdlă (cutreieră) toamna prin crâng (dumbravă, zăvoi); • звірят (Р.в) – animalele (fiarele); • як про зиму дбаєте? – cum aveți grijă de iarnă?; • загойдалась гілка – se leagănă ramura; • обізвалась – s-a răspuns.

Грицько Бойко

* * *

МАЛЯ-НЕМОВЛЯ

Це маля-немовля:
Ні слівця не вимовля.
Немовляток я люблю,
Колисая: – Люлі-лю!

*Було дуже жарко, –
Всі гуляли в парку:
Дідусі – з бабусями,
Бабусі – з дідусями,
Мама – з немовлятами,
Нянечки – з малятами.

Словничок: • було дуже жарко – era foarte cald; • всі гуляли в парку – toți se plimbau în parc; • мама – з немовлятами – mamele cu copii mici; • нянечки – з малятами – dădacele cu copilașii; • відпочиває – se odihnește.

36, 37

На руці моїй п'ять пальців,
П'ять хвостиків,
П'ять держальців,
Щоб стрігати і пиляти,
Щоб хапати, і щоб давати,
І щоб всі порухувати:
Раз, два, три, чотири, п'ять.

Тамара Коломієць

МІЙ ПОРТРЕТ

Водить маляр олівцем,	П'ять, шість – рот, ніс.
Промовляючи тихцем:	Сім, вісім – вуха, звисно.
– Раз, два – голова.	Дев'ять, десять – чуб, кашкет...
Три, чотири – очі-діри.	От і вийшов мій портрет!

ПРИГОДИ ПІНОККІО

(За Карло Коллоді)

Джеппетто увійшов у кімнату, взяв поліно і почав вирізати з нього Дерев'яного Хлопчика.

Насамперед вирізав йому волосся, потім чоло і нарешті очі. Раптом очі самі розплющилися. Джеппетто ласкаво спитав:

– Дерев'яні очка, чому це ви так дивитесь на мене?

Але Дерев'яний Хлопчик мовчав, адже в нього ще не було рота. Джеппетто вирізав щічки, потім ніс.

Раптом ніс почав рости і вийшов такий довгий, що Джеппетто злякався і почав зрізати з носа кінчик. Та де там! Ніс крутився та так і залишився – довгий-предовгий, цікавий, гострий ніс.

Далі Джеппетто взявся за рот. Та тільки він вирізав губи, рот відразу розтулився:

– Хи – хи – хи! Ха – ха – ха!

– Годі сміятися, – сказав Джеппетто.

Рот одразу ж перестав сміятися, проте звідти висунувся довжелезний язик.

Услід за рóтом Джеппётто зробив Дерев'яному Хлóпчику під-
боріддя, шию, плéчі, тулуб і рúки. Дійшла чéрга вірізьбити нóги.
Як тільки Джеппётто зробив їх, він поставив Дерев'яного Хлóпчика
на підлóгу, щоб Піно́ккіо вчівся ходити.

Словничок: • хапáльці – care iau; • держáльці – care țin; • стругáти – a
gelui; • пи́ляти – a taia cu ferestreul; • хапáти – a lua; • давáти – a da; • ма́ляр – zu-
grav; • промовля́ючи тихце́м – vorbind în șoaptă; • зві́сно – desigur (bineînțeles);
• увійшо́в у комірку – a intrat în cămăruță; • узя́в поліно – a luat trunchiul; • поча́в
виріза́ти – a început să taie; • насáмперед – la început; • по́тім – după aceea; • ра́птом
о́чі розплóщилися – deodată s-au deschis ochii; • ласка́во спита́в – frumos a între-
bat; • чо́му ви так дивите́сь на ме́не? – de ce voi așa vă uitați la mine?; • ля́лька
мовча́ла – răpușa tăcea; • ви́стругав – a tăiat; • поча́в зріза́ти кінчик – a început să
taie vârful; • ніс круті́вся – nasul s-a învârtit; • до́вгий-предо́вгий – foarte lung; • та
ті́льки він вірізьбив – abia a dovedit să taie; • відрáзу розтулі́вся – deodată s-a des-
chis; • висуну́вся вузький язик – a scoate limba subțire; • поста́вити на підлóгу – a
pune pe pedea.

38, 39

Андрій М'ястківський

Ки́ця прокида́ється –
Ла́пками вмива́ється.
Кві́тка прокида́ється –
Ро́сами вмива́ється.
Со́нце прокида́ється –
Хма́ркою вмива́ється.
Ну а ми з сестри́чкою
Вмива́ємось води́чкою.

СКОРОМÓВКА

Ми́ла мило́ не люби́ла,
Ма́ма Ми́лу ми́ла мило́м.

Інна Кульська

На́ша до́ня чепурна́,
Лю́бить митися вона́.
На́ша до́ня ми́ла
Не бо́їться ми́ла.
От і чи́сті в до́нечки
Ли́чко і доло́нечки!

Вадим Крищенко

*ЧЕПУРУ́ХА

На́ша до́ня – чепуру́ха,
Ми́є ши́ю, ми́є ву́ха.
Ми́є ру́ки, ми́є ні́жки,
Як ляга́є спа́ти в лі́жко.

*Водичко, водичко,
 Умий моє личко,
 Щоб оченята яснїли,
 Щоб щічки рожевїли,
 Щоб біліли зúbки,
 Щоб всміхáлись гúbки.

* * *

В мене косá до пояса,
 В мене личко, як яблучко,
 В мене óчки, як терно́чки,
 В мене брóви, як шнурóчки.

(З народного)

Словничок: • вмивається – se spală; • рóсами – cu rouă; • хмáркою – cu paură; • водичкою – cu apă; • чепурна́ доня – fiica împorocată; • любить мїтисся – iubește să se spele; • мїла доня – fiica scumpă; • не боїться мїла – nu se teme de sarun; • от і чїстї в дóнечки личко і долóнечки – iată fiica are curate fața și mânuțele; • чепурúха – femeie elegantă, cochetă; • щоб оченята яснїли – ca privirea să se lumineze; ca în ochi să aveți scânteii; • щоб щічки рожевїли – ca în obraji să fie bujori; • біліли – albeau; înălbeau; • всміхáлись – zâmbeau; • як терно́чки – ca porumbă; • як шнурóчки – ca șiretele.

40, 41

Слухаємо і вимовляємо: [х], [т':], [ц':], ння ([н':а]), ття ([т':а]) – хúстка, у хú[сц'ї], капелю́х, плáття; одяга́є[ц':а] – роздяга́є[ц':а]; [ж], [дж] – жук, жилéт, дже́мпер, джїнси, джем.

ЧИСТОМÓВКА

Жóвтий жук купів жилéт,
 Дже́мпер, джїнси та жакéт.

* * *

А я, дівчинка малá,
 Гáрне плáття одяглá.
 Бúду в цьóму плáттї
 Танцюва́ть на свя́тї.

Наталя Забіла

Тетяна Лисенко

*У нашої Оксáночки
 Такé хороше вбрáннячко:
 Шовкóва спідни́чка,
 Білі череві́чки,
 На голівці кучеря́вій
 Аж чотїри стрі́чки.

На прогúлянку хлоп'я́тко
 Одягнúло по порядку:
 Ма́єчку і трúсики,
 Сорóчку і штанці́,
 Шкарпéтки, свéтра, ша́почку
 Та кúрточку вкінці́.

Віра Кропивка

ВИШІВАНКА

Виші́ваночка-сорóчка
 Є для дóні і синóчка.

Її ма́ма вишивáла,
 Діткам ра́дості бажáла.

Ля́лька Катру́ся ду́же гарне́нька:
В не́ї є ба́нтик, панчі́шки, суке́нка...
А ще рукави́чки їй ви́плету бі́лі,
Що́б грі́ли ї́ї у моро́з-за́меті́лі.

Борис Вовк

ЛІНІВА ОЛЕНКА

Прийшла́ вранці́ Оле́нка до шко́ли.

– Чого́ це ти не приче́сана? – пита́є вчи́телька.

– Бабу́ня не всти́гла приче́сати, – ка́же Оле́нка.

– А череви́ки чого́ брудні́?

– Діду́сь не почи́стив.

– А гу́дзика чого́ нема́є?

– То вже я ви́нна, – сказа́ла Оле́нка. – Забу́ла нагада́ти ма́мі, щоб при́йшла.

Словничок: • жук – bondar; • дівчинка малá – fetișă mică; • гáрне плáття одягла́ – am îmbrăcat o rochiță frumoasă; • бу́ду танцюва́ть на свя́ті – voi dansa la sărbătoare; • шовко́ва спідни́чка – fustiță din șolc; • бі́лі череви́чки – pantofi albe; • на го́лівці кучеря́вій – pe părul creț; • стрі́чки – lente; • ці́лий ти́ждень – săptămâna întreagă; • чого́ ти не приче́сана? – de ce nu te-ai pieptănat?; • не всти́гла приче́сати – n-am apucat să mă pieptăn; • брудні́ – murdari; • не почи́стив – n-au curățit; • гу́дзика чого́ нема́є? – de ce nu-i nasturele; • то вже я ви́нна – deacum eu sânt vinovată; • забу́ла нагада́ти, щоб при́йшла – am uitat să-i amintesc să coase nasturele.

42, 43

Слухаємо і вимовляємо: [т'] – чу́ють, іду́ть, веду́ть; [ч] – ча, чо, чу, че; ча́сто, череви́чки, чо́боти, чо́рний, ча́пля.

ЧИСТОМОВКА

В ча́плі чо́рні череви́чки.

Ча́пля ча́па до води́чки.

* * *

А у ме́не череви́ки
Самі́ чу́ють, де музи́ки,
Самі́ в ко́ло іду́ть,
Мої́ ніжки ве́дуть.

Грицько Бойко

*Морозе́ць, морозе́ць,
не щипа́й нам щі́чки,
те́плі ва́лянки у нас,
шу́бки й рукави́чки.

Словничок: • самі́ в ко́ло іду́ть, мої́ ніжки ве́дуть – singuri se duc în cerc; • в ча́плі чо́рні череви́чки – bătlanul are răpucei negri; • ча́па до води́чки – merge spre apă; • не щипа́й – nu rișca.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

Він ходить від хати до хати,
Питається мами і тата:
– Чи є у вас чéмна дитина,

Дівчátkо малé чи хлопчýна?
Для ко́жного ма́є в торбiнцi
Найкращi у свiтi гостiнцi.

Степан Жупанин

*Святий, добрий Миколай,
В нашу хату завітáй,
Подару́нки вночі дітям
Розклада́й:

Ю́рі – в чоби́ток,
На́ді – в фартушо́к.
А малóму Іва́нкові –
В піджачо́к.

Словничок: • чéмна дитина – copil educat; • в торбiнцi – în traistă; • найкращi у свiтi гостiнцi – cele mai bune gustări din lume; • завітáй – întră; • фартушо́к – șorțuleț; • піджачо́к – jachet.

45, 46

Наталя Забіла

*За вікно́м летя́ть сніжи́нки
І сiда́ють на вікні́.
Ми танцю́єм круг яли́нки
І співа́ємо піснi.

Максим Рильський

Ой, струнка́ яли́нка в нас.
Скiльки с́яє тут прикра́с!
Ми зiбра́лися юрбо́ю
Ра́зом з піснею ново́ю.
Рiк новий зустрiти час.

Грицько Бойко

Яли́нку ми прибра́ли,
Прикра́си почи́пляли.
Горя́ть на нiй яскра́ві
І ра́йду́жні вогні́.
А Дiд Морóз гостiнцi
Принíс нам у торбiнцi.
Вiн бу́де з на́ми ра́зом
Наспiвувать піснi.
Усi ми в ко́ло ста́ли
І дру́жно заспи́вали:
– Віта́єм з Новíм ро́ком
І шлем усiм привíт.

Анатолій Камінчук

НОВОРIЧНЕ СВЯТО

На новорiчне свято
Зiйшло́сь люде́й ба́гато:
В танóчку під яли́нкою –
Снігу́рочка з Кали́нкою,
Дiду́сь Морóз і ко́ники,
Ведме́дики і сло́ники,
Маля́тко й Лис Микíта,
І вóвчик Сíра Сви́та,
І Га́вчик, і Мальвíна,
П'ерó і Бурати́но...
Вони́ в танку́ кружля́ють
І щастя́ всiм бажа́ють.

Словничок: • за вікно́м – afară; • летя́ть сніжи́нки – zboară fulgii de zăpadă; • сiда́ють на вікні́ – se așează pe fereastră; • танцю́єм – dansăm; • круг яли́нки – în jurul bradului; • співа́ємо піснi – cântăm cântece; • струнка́ яли́нка в нас – avem un brad drept; • скiльки с́яє прикра́с! – câte podoabe lucesc; • ми зiбра́лися юрбо́ю – noi ne-am adunat la un loc; • рiк новий зустрiти час – e timpul să întâlnim Anul Nou; • яли́нку прибра́ли – am împodobit bradul; • прикра́си почи́пляли – am prins podoabele; • горя́ть яскра́ві вогні́ – ard luminile strălucitoare; • гостiнцi принíс у

торбінці – aici: ne-a adus un sac de cadouri; • разом з нами буде наспівувать пісні – împreună cu noi o se cânte cântece; • в ко́ло ста́ли – s-au aranjat în jurul bradului; • дру́жно заспівали – am cântat împreună; • віта́єм з Нові́м ро́ком – vă felicităm cu prilejul Anului Nou; • шлем усі́м приві́т – transmem tuturor salutări.

47

НОВИЙ РІК В УКРАЇНІ

14 сі́чня за старі́м сти́лем ко́лись в Украї́ні зустрі́чали Но́вий рік, або́ свя́то Васи́ля.

Увече́рі щедрі́вники з Ко́зою, Ма́ланкою, Васи́лем обхо́дили усі́ хати́, ще́друва́ли, бажа́ли госпо́дарям ще́дрого врожа́ю, здо́ров'я, бага́тства.

А вранці́ хло́пчики (не дівча́тка!) хо́дили від ха́ти до ха́ти й засі́вали жи́том-пшени́цею, віта́ли госпо́дарів з Но́вим ро́ком, а ті з ра́дістю обдаро́вували засі́вальників ла́сощами.

* * *

Коля́ду́ для вас спі́ваю,
Да́й вам Бо́же урожа́ю,
Ще́дрих нив, сади́в квіту́чих,
Зі́рку в не́бі на Святве́чир
Для до́рослих і ма́лечі.
Коля́да мо́я луна́є,
Уве́сь сві́т з Різдво́м віта́є.

Леонід Куліш-Зіньків

Проспі́ваю я коля́дку
На ве́сь го́лос, на всю ха́тку:
– Ко́ляд, ко́ляд, коля́ді,
Коля́дую́ я оди́н.

Ко́ляд, ко́ляд, коля́дочка,
Прокида́йтесь, маля́точка.
Прокида́йтесь, го́ді спа́ти!
Бу́дем всі́ коля́дува́ти.

* * *

Сі́ю, сі́ю, засі́ваю,
З Но́вим ро́ком вас віта́ю!
Хай у це́й Но́вий рік
Вро́дить кра́ще, ніж то́рік!

Словничок: • 14 сі́чня – 14 ianuarie; • за старі́м сти́лем – după stilul vechi; • щедрі́вники – urători; • ще́друва́ли – au urat; • бажа́ли госпо́дарям – le doreau stăpânelor; • ще́дрого врожа́ю – roade bogate; • здо́ров'я – sănătate; • бага́тство – bogăție; • засі́вали жи́том-пшени́цею – semenau cu grâu; • з ра́дістю обдаро́вували засі́вальників – cu bucurie le dăruiau semenătorilor; • вро́дить кра́ще, ніж то́рік – să deaască mai bine, ca anul trecut.

48, 49

Наталя Забіла

З не́ба па́дають сніжи́нки
На дере́ва, на буди́нки,
На майда́ни, на садкі́,
На яли́нки, на дубкі́.

Анатолій Костецький

*Гарні друзі є в зимі –
Сани, лижі, ковзані.

Оксана Сенатович

ВЕСЕЛИЙ СНІГ

*Падав сніг, падав сніг –
Для усіх,

усіх,

усіх:

І дорослих, і малих,

І веселих, і сумних.

Євген Гуцало

БАБА СНІГОВА

Ходить Баба Снігова.
Біла в Баби голова.
Брови в Баби – гіллячкі,
Очі в Баби – вуглячкі.
Ніс у Баби – це морквина.
Вуха – листя капустини.
Губи в Баби – це вугілля.
У кожусі Баба білім.
В Баби віник у руках
І рум'янці на щокі.
Баба віником махає,
Баба зиму замітає.
Замітає Баба сніг,
Що з небес летить до ніг.

Грицько Бойко

НА САНЧАТАХ

Я лечу́, лечу́, лечу́,
Накатаюсь досхочу́.
Все уні́з, уні́з, уні́з
Мі́мо со́сен і бері́з.
Я веду́, веду́, веду́
Саночки́ на поводу́,
Бо з горі́ санкі́ летя́ть,
А на гору́ – не хотя́ть...

Словничок: • падають сніжинки – cad fulgii; • на майдани – pe piață; • на садки – în livezi; • на ялинки – pe brazi; • на дубки – pe stejari; • падав сніг – a căzut zăpadă; • для усіх – pentru toți; • і дорослих, і малих – și pentru mături, și pentru mici; • накатаюсь досхочу – mă voi da îndeajuns; • я лечу уні́з мі́мо со́сен і бері́з – eu zbor în jos pe lângă pini și mesteceni; • веду́ саночки́ на поводу́ – duc sania de ață; • з горі́/на гору́ – din deal/ în deal.

Слухаємо і вимовляємо: [х] – [г]: хліб – пирі́г; [т'] : тістечка;
[шч]: дощ, борщ, лящ, щавель.

* * *

Борщик у гóрщику,
Щавель у бóрщику,
А до борщú
Ще й по лящú.

ІДІ, ІДІ, ДОЩИКУ

Іді, іді, дощ́ику,
Зварю тобі бóрщику
В новенькому гóрщику.
Мені́ кашка, тобі борщ,
Щоб ішов рясні́ший дощ.

ПРИМÓВКА

Пиріжéчки, пиріжкі́,
Кóжен ма́є два ріжкі́.
Надкушú оді́н ріжóк –
Ой, смачне́нький пиріжóк.

Володимир Ладигець

***ХІТРИЙ ЗУБ**

Ой, бо́літь у ме́не зуб,
Бо не хо́че їсти суп.
Хо́че ме́ду,
Хо́че гру́шку,
Хо́че те́плую
Пампу́шку.
А якщо́ дастé сметáни,
Вми́ть бо́літи перестáне.

Словничок: • бóрщик у гóрщику – borș în oală; • щавель у бóрщику – măcriș în borș; • до борщú по лящú – la borș câte o peatică (un pește); • іді, дощ́ику – picu-
gă ploaie; • зварю тобі бóрщику – am să- ți fierb borș; • в новенькому гóрщику – în
ulcioraș nou; • мені́ кашка, тобі борщ – mie cașă, ție borș; • щоб ішов рясні́ший
дощ – ca să ploaie mai tare; • мирі́лка – poezie de împăcare; • мир-мі́ром – pace cu
pace; • пиро́гі з сі́ром – plăcintă cu brânză; • варéники в ма́слі – colțunași în unt;
• ріжóк, ріжкі́ – cornițe, capetele; • надкушú – voi mușca; • бо́літь – mă doare; • не
хо́че їсти – nu vrea să mănânce; • гру́шка – pară; • те́плую пампу́шку – prăjitură cal-
dă; • а якщо́ дастé сметáни – și dacă mi- ți da smântână; • вми́ть бо́літи перестáне –
pe moment durerea trece.

Слухаємо і вимовляємо: [ж] – жа, жо, жу, жи, жі.

Жу – жу – жу – кні́жку бере́жу.
Жи – жи – жи – ві́рши́к розкажі́.

* * *

Нóжичку, нóжичку,
Віріж нам лóжечку.
Ріж, ніж, хутчіш,
Бо збіжіть наш куліш.

* * *

В ма́ми є вели́кий го́рщик,
Ма́ма в ньóму варіть бо́рщик.
І та́кий сма́чний цей бо́рщик,
Що ми ла́дні з'їсти го́рщик.

Тамара Коломієць

ВЕСЕ́ЛИЙ ДУШ

Під гаря́чий буйни́й душ
Тарі́лки спіша́ть чимду́ж.
Розма́льовані миски́
Виша́рòвують бо́кі.
А ча́шки глибо́кі
Кі́нулись у ско́ки...
Ложе́чки сме́ються
Й трі́шки задаю́ться...

Григорій Глушньов

Усі́, усі́ тарі́лочки
Повимива́ла Ї́рочка
Сме́ються білоли́ці:
– Як не любі́ть води́ці?
Як не любі́ти Ї́рочки,
Що ви́мила тарі́лочки.

Словничок: • ріж хутчіш – taie mai iute; • збіжіть куліш – aici: fuge mama-liga; • вели́кий го́рщик – ulcior mare; • ма́ма в ньóму варіть – mama în el fierbe; • сма́чний бо́рщик – borș gustos; • ла́дні з'їсти – suntem gata să mâncăm și ulciorul; • під гаря́чий буйни́й душ – sub un duș fierbinte, puternic; • спіша́ть чимду́ж – foarte repede; • розма́льовані – colorate; • виша́рòвують бо́кі (вимива́ють) – spală; • глибо́кі – adânci; • кі́нулись у ско́ки – a dansa; • й трі́шки задаю́ться – și puțin sunt fudui; • повимива́ла – l-e a spălat; • сме́ються білоли́ці – aici: zâmbesc curate; • як не любі́ть води́ці – cum să nu iubim apa.

54, 55

ЛИСИ́ЦЯ І ЖУРАВЕ́ЛЬ

(Українська народна казка)

Жили собі Лисі́чка і Жураве́ль. Одно́го ра́зу зустрі́лися вони́ в лісі́ та й подру́жилися. От Лисі́чка і клі́че Журавля́ до се́бе в го́сті:

– Прихо́дь, Жура́влику, чим ха́та бага́та, тим і приго́щý.

Прийшо́в Жураве́ль, а Лисі́чка нава́рила ка́шки з молочко́м, розма́зала її́ по тарі́лці та й поста́вила пе́ред го́стем.

– Їж, кумо́ньку, не погорду́й! Сама́ вари́ла.

Жураве́ль стук-стук дзьобом – нічо́го не взяв. А Лисі́чка тим ча́сом лі́же і лі́же ка́шку, аж по́ки сама́ все не з'ї́ла.

А ко́ли ка́шки не ста́ло, вона́ й ка́же:

– Ви́бач, кумцю́, бі́льше не ма́ю чим пригос́тити.

– Дя́кую, – відпові́дає Жураве́ль. – Прихо́дь, Лисі́чко, тепе́р ти до ме́не в го́сті.

– Добре, кумонько, прийду́, чому́ не прийти́, – мовить Лисічка.

На дру́гий день приходить Лисічка, а Журавель наварив м'ясця́, бурячків, квасо́льки, карто́пельки. Порі́зав усе́ це на дрібні шма́точки, склав у висо́кий гле́чик.

– Їж, кума́сю! Не погорду́й, люба́ моя́, – припро́шує Журавель.

Лисічка до гле́чика – голова́ не вла́зить. Вона́ то попро́бує ла́пкою, то поню́хає – нічо́го не вихо́дить. А Журавель їсть собі́ шма́ток за шма́тком, по́ки всьо́го не ви́їв. А по́тім і ка́же:

– Виба́чай, кумонько, а бі́льше пригоща́ти нічим.

Розсе́рдилася Лисічка, на́віть не подя́кувала за обі́д. Відто́ді й перестала́ Лисічка з Журавле́м дру́жбу води́ти.

Словничок: • зустрі́лися – s-au întâlnit; • подру́жилися –s-au împrietenit; • клі́че до се́бе в го́сті – cheamă în ospete; • прихо́дь – vino; • чим ха́та бага́та, тим і приго́щу – се am, cu aceea și te servesc; • ка́шка з молочко́м – cașă cu lapte; • розма́зала по тарі́лці – a uns pe farfurie; • поста́вила пе́ред го́стом – a pus înaintea oaspetelui; • не погорду́й – nu fi fudul; • нічо́го не взяв – nimic n-a luat; • тим ча́сом – în acel timp; • ли́же ка́шку – lingă cașă; • коли́ ка́шки не ста́ло – când sa terminat cașa; • бі́льше не ма́ю чим пригості́ти – mai mult n-am cu ce te servi; • наварив м'ясця́, бурячків, квасо́льки, карто́пельки – a fiert cărniță, sfecluță, fasolele, cartofi; • порі́зав на дрібні шма́точки – a tăiat în bucățele mici; • висо́кий гле́чик – ulcioraș înalt; • то попро́бує ла́пкою, то поню́хає – ba atinge cu lăbuța, ba miroase; • голова́ не вла́зить – capul nu încapе; • нічо́го не вихо́дить – nimic nu iese; • їсть шма́ток за шма́тком – mănâncă bucată după bucată; • розсе́рдилася – s-a enervat; • не подя́кувала за обі́д – n-a mulțumit pentru masă; • перестала́ дру́жбу води́ти – mai mult nu prietenea.

56, 57

Леся Українка

Ой, ви́шеньки-чере́шеньки,
Черво́нії, спі́лі,
Чого́ ж бо ви так ви́соко
Ви́росли на гі́ллі?

Катерина Перелісна

Я́блунько, я́блунько зелене́нька,
Кинь мені́ я́блучко солоде́ньке.
Хочу́ то́го я́блучка скуштува́ти,
Та не мо́жу гі́лочки я діста́ти.

Ліна Біленька

Ба́тько до́нечці і си́ну
Дав чо́тири апе́льсіни
І пора́див:
– Не сва́рїться,
Німи́ чесно́ поділі́ться.
То ж по скі́льки до́ньці й си́ну
Перепа́ло апе́льсінів?

Словничок: • спілі – coapte; • чого – de ce; • на гіллі – pe crengi; • кинь мені – aruncă-mi mie; • хочу скуштувати – vreau să gust; • не можу гілочку дістати – nu pot ajunge crenguța; • порадив – a sfătuit; • не сваріться – nu vă certați; • чесно поділіться – cinstit vă împărțiți; • по скільки перепало – câte câte au căzut.

58

Господіні-сорóки
Варіли со́ки:
З о́жини, ма́лини,

Ще й з виногра́ду,
Із я́блук та гру́ш
Із фру́ктового са́ду.

Словничок: • сорóки варіли со́ки – coțofanele fierbeau suc; • з о́жини – din mure; • з ма́лини – din zmeură; • з фру́ктового са́ду – din livada fructiferă.

59

У КАВ'ЯРНІ

Наша сім'я бу́ла у кав'я́рні. Бі́ля двере́й нас зустрів офіціа́нт і про́вів до сто́лика. Ми йому́ замóвили со́лодоші́, со́ки і ко́ктейль, а для та́та і ма́ми – ча́й та ка́ву.

Пóтім ми їли тістечка та ласува́ли морóзивом. Мо́я сестри́чка Іри́нка пі́ла сі́к, а я пив ко́ктейль. Нам сподо́балось у кав'я́рні.

Словничок: • офіціа́нт – ospătar; • зустрів і про́вів – a întâlnit și a condus; • ми замóвили – am comandat; • со́лодоші́ – dulciuri; • ласува́ли – am gustat.

60, 61

Ольга Страшенко

У ЗООПАРКУ

Он сло́ни і тигри,
Ма́впи і пінгві́ни.
В зоопáрку Ї́вася
Запита́ла Ні́на:
– Як ведме́дик шу́бку
На со́бі трима́є,

Адже́ він на гру́дях
Гу́дзиків не ма́є? –
Ї́вась подума́в тро́хи
І гово́рить ти́хо:
– Так йому́ заши́ла
Ма́ма-ведмеді́ха.

Словничок: • в зоопáрку – în grădina zoologică; • на со́бі трима́є – ține pe sine; • подума́в тро́хи – s-a gândit puțin; • так йому́ заши́ла – așa i-a cusut; • ма́ма-ведмеді́ха – mama-ursoaică.

62, 63

Вимовляємо: два – дво́є, три – тро́є, чоти́ри – че́тверо, п'ять – п'я́теро, шість – ше́стеро, сім – се́меро.

РУКАВІЧКА

(Украї́нська наро́дна ка́зка)

Ішо́в ді́д лі́сом, а за ним бі́гла соба́чка, та й загуби́в ді́д рукави́чку. От бі́жить ми́шка, улі́зла в рукави́чку та й ка́же:

– Тут я бу́ду жи́ти!

Ко́ли це жа́бка пли́гає та й пита́є:

– А хто, хто в ці́й рукави́чці?

– Ми́шка-шкрябо́тушка. А ти хто?

– Жабка-скрекотушка. Пустіть й мене!

– Іди!

От уже їх і двоє. Коли біжить зайчик, прибіг до рукавички та й питає:

– А хто, хто в цій рукавичці?

– Мишка-скряботушка, жабка-скрекотушка. А ти хто?

– А я зайчик-побігайчик. Пустіть і мене!

– Іди!

От їх уже і троє. Коли це біжить лисичка та до рукавички:

– А хто, хто в цій рукавичці?

– Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка та зайчик-побігайчик. А ти хто?

– А я лисичка-сестричка. Пустіть і мене!

– Та йди!

Ото вже їх і четверо сидить. Аж іде вовчик та й собі до рукавички, питається:

– А хто, хто в цій рукавичці?

– Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-побігайчик та лисичка-сестричка. А ти хто?

– Та я вовчик-братик. Пустіть і мене!

– Та вже йди!

Уліз і той, – уже їх п'ятеро. Де не взявся, – біжить кабан:

– Хро-хро-хро! А хто, хто в цій рукавичці?

– Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-побігайчик, лисичка-сестричка та вовчик-братик. А ти хто?

– Хро-хро-хро! А я кабан-іклан. Пустіть і мене!

– Оце ліхо! Хто не пройде, та все в рукавичку! Куди ж ти тут улізеш?

– Та вже влізу, – пустіть!

– Та що вже з тобою робити, – йди!

Уліз і той. Уже їх шестеро, уже так їм тісно, що й нікуди.

Коли це тріщать кущі, вилазить ведмідь та й собі до рукавички.

Питається:

– А хто, хто в цій рукавичці?

– Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-побігайчик, лисичка-сестричка, вовчик-братик та кабан-іклан. А ти хто?

– Гу-гу-гу! Як вас багато! А я ведмідь-набрід. Пустіть і мене!

– Куди ми тебе пустимо, коли й так тісно?

– Та якось будемо.

– Та вже йди, тільки скраєчку!

Уліз і ведмідь – семеро стало. Та так вже тісно, що рукавичка ось-ось розірветься.

Коли це дід оглядівся, – нема рукавички. Він тоді назад – шукати її, а собачка попереду побігла. Бігла, бігла, бачить – лежить рукавичка і ворухиться. Собачка тоді: “Гав-гав-гав!”

Звірі як злякаються, як вірвуться з рукавички – усі й порозбігалися лісом.

Прийшов дід та й забрав рукавичку.

Словничок: • ішов дід лісом – a mers moșul prin pădure; • за ним бігла собачка – câinele fugea după el; • загубив дід рукавичку – a pierdut moșul mânășă; • біжить мишка – fuge șoricelul; • тут я буду жити – aici voi trăi; • жабка плігає – broasca sare; • а хто, хто в цій рукавичці? – dar cine -i, cine - i în mânășă aceasta; • пусті і менé, пустіть і менé – dă-mi voie și mie, dați-mi voie și mie; • уліз(ла) в рукавичку – s-a băgat în mânășă; • а ти хто? – dar tu cine ești?; • та вже йди – vină și tu; • де не взявся – nu se știe de unde; • хто не пройде, та все в рукавичку – cine nu trece, toți în mânășă; • куді ж ти тут улізеши – unde te vâri; • скраєчку – pe margine; • ось-ось розірвється – iată, iată se gure; • лежить рукавичка і ворухиться – stă mânășă și se mișcă; • вони як злякаються, як вірвуться – ei toți s-au speriat, au încercut să fugă; • усі й порозбігалися лісом – toți s-au împrăștiat prin pădure; • забрав рукавичку – a luat mânășă.

64, 65

МАР'ЯНЧИНІ УЛЮБЛЕНЦІ

На нашому подвір'ї недавно з'явилася квочка з курчатами. Курчата вкриті м'яким жовтим пушком. У них тоненькі ніжки і дзвінкі голосочки. Мар'яна з любов'ю дивиться, як вони клюють зернята чи п'ють водичку.

* * *

*Ішов індік з індічкою,
Ішов понад водичкою,
А за ними індічата,
Починаймо все спочатку.
Ішов індік... (З народного)

Грицько Бойко

*Качечка кряче,
Каченят не бачить.
Кличе качечка
Курчат:
– Чи не бачили качат?
– Ні, качечко,
Ми качат не бачили
Й в вічі,
А качура без качат
Зустрічали двічі!

ГУСАК

Бабці кланявся гусак –
Так і так... так і так...
Гел'отали гуси:
– Вельми ввічливий гусак
В нашої бабусі!

Словничок: • на нашому подвір'ї – în ograda noastră; • курчата вкриті м'яким жовтим пушком – pușori cu pufușor moale și galben; • тоненькі ніжки – picioare subțirele; • дзвінкі голосочки – glasuri sunătoare; • дивиться з любов'ю –

aici: se uită cu dragoste; • клюють зернятка – ciupesc semănțe; • понад – pe lângă; • за ними – după ele; • починаймо все спочатку – începem de la început; • кланявся – s-a închinat; • гелготали – au găgăit; • вельми ввічливий – foarte educat.

66, 67

Кóжен по-сво́ему ма́му покли́че.
Зна́єш ти, зна́єш ти, як?
“Му-му!” – теля́та,
“Хрю!” – порося́та,
Ну, а лоша́та ось так: “Їго-го!”
Кóжен по-сво́ему ма́му покли́че.
Зна́єш ти, зна́єш ти, як?
“Гав!” – цуценя́та,
“Ме!” – козеня́та,
А кошеня́та ось так: “Няв!”

Лариса Колос

“Няв-няв-няв”, – му́рчо́че кі́ця.
“Гав-гав-гав”, – заві́в Сі́рко.
А яка́ дома́шня пті́ця
Промовля́є “Ко-ко-ко”?
Хто на лу́зі “му-у” гука́є?
Хто “тьох-тьох” співа́ в садку́?
Хто так со́нце зустріча́є:
“Ку-ку-рік? Ку-ку-рі-ку”?

Олена Павленчук

Лю́бить наш півник усі́м на світа́нку
Гре́чно бажати: “До́брого ра́нку” –
Ку́рочці, гу́сочці, сві́нці і ка́чці,
Ко́тику Му́рчику та ще й соба́чці.

ЯК ТВАРИНИ СТАЛИ СВІЙСЬКИМИ

(Казка)

Одно́го ра́зу твари́ни прийшли́ до люди́ни й попросі́ли:
– Дай нам робо́ту!
– А що ви вмі́єте робі́ти? – спита́ла люди́на.
Кінь відпові́в:
– Я вмію́ працюва́ти в полі́.
Коро́ва сказа́ла:
– Я даю́ молоко́.
Вівця́ відповіла́:
– Я даю́ вівну́.
Соба́ка сказа́в:
– Я вмію́ охоро́няти ді́м.
Ку́рка засокотала́:
– Ко-ко-ко! Я несу́ яє́чка.
– До́бре, я дам вам робо́ту, – сказа́ла люди́на.

- А хто вранці будити буде? – спитали тварини.
Тут півень озвався:
– Я рано-вранці буду будити всіх.

*Корівко, корівко,
Дай мені сіру,
Дай мені масла,
Я ж тебе, корівко,
Ціле літо пасла.

Словничок: • кіця муркоче – pisica meaucăiește; • якá домашня птиця промовляє – care pasăre domestică zice; • хто гукáє – cine strigă; • хто сóнце зустрічає – cine întâlnește soarele; • півник любить – cocoșul iubește; • на світанку – la răsăritul soarelui; • грéчно бажáти – a dori din toată inima; • охороня́ти дiм – a păzi casa; • засокотáла – s-a şușoțit; • ці́ле лі́то – toată vara.

68

ДВА ПІВНИКИ

(Українська народна пісня)

Два півники, два півники
Горóх молоті́ли.
Дві кúрочки-чубáрочки
До млина́ носі́ли.
Цап ме́ле, цап ме́ле,
Козá насипа́є,
А малéньке козеня́тко
На скри́почці гра́є.

Танцю́й, танцю́й, козу́ленько,
Ніжка́ми туп, туп.
Татúсе́нько з матúсею
Принесу́ть вам круп, круп.
А вовчо́к-сірячо́к
З лісу́ вигляда́є
Та на бі́ле козеня́тко
Ско́са погляда́є.

Словничок: • горóх молоті́ли – ei au treierat mazărea; • до млина́ носі́ли – duceau la moară; • цап ме́ле – țapul macină; • козá насипа́є – capra toarnă; • на скри́почці гра́є – cântă la vioară; • принесу́ть круп(-и) – vor aduce crupe; • ско́са погляда́є – a se uita pe sub gene.

69

Олег Орач

Півник з півником дружи́ли,
У одні́м двори́ жили́.
Яко́сь півники в горóді,
Там, де со́няхи цві́лі,
Чимали́й стручо́к горóху
Несподі́вано знайшли́.
– *Нум, поді́лимо горóх –
Так, щоб по́рівно, на двох!
Мені́ – гороші́на,
Тобі́ – гороші́на,
Тобі́ – гороші́на,
Мені́ – гороші́на,
Тобі́ – на,

Мені́ – на,
Мені́ – одна́,
Тобі́ – одна́...

Лиша́ється за́йва одна́ гороши́на.
Нія́к не поді́лять її́ між собо́ю,
І ді́ло дохо́дить між ни́ми до бо́ю.
А тут нагоди́вся мудре́ць-горобе́ць:
– Стрива́йте, – гука́є. –
Ви цю́ гороши́ну одну́ посади́ть,
А вро́дить горо́х – урожа́й поділі́ть.
Послу́хались півни́ки горо́бця –
Тепе́р їхній дру́жбі нема́є кінця́:
Що́літа вони́ висіва́ють горо́х
І зна́ють, як тре́ба ді́лити на дво́х.

Словничок: • в городи́ – în grădină; • там, де со́няхи цві́ли – acolo, unde înflorea floarea-soarelui; • чимали́й стручо́к горо́ху – o păstaie de mazăre destul de mare; • несподи́вано – pe neașteptate; • поді́лимо – vom împărți; • так, щоб по́рівно – așa, ca să fie egal; • до бо́ю – până la luptă; • тут нагоди́вся – aici s-a aflat (s-a ivit, s-a întâmplat); • мудре́ць-горобе́ць – pițigoiiul înțelept; • стрива́йте – opriți-vă; • вро́дить – va rodi; • урожа́й поділі́ть – roada împărțiți; • нема́є кінця́ (дру́жбі) – prietenia nu are margini(sfârșit); • що́літа – în fiecare vară; • висіва́ють – seamănă.

70

Степан Пушик

– Весели́ки-журавлі́,
Що несе́те на крилі́?
– Несемо́ всім вам тепло́,
Щоб усе́ цвіло́ й росло́.

ШПАК

Був те́плий весня́ний ра́нок. На го́лій клено́вій гі́лці го́лосно заспіва́в шпак. Він прилеті́в із дале́кого кра́ю, знайшо́в свою́ шпакі́вню, сі́в бі́ля не́ї й ра́дісно спові́стив:
– Я прилеті́в! Наста́ла весна́!

*СОРО́КА-ВОРО́НА

(Забавля́нка)

Соро́ка-воро́на
На при́пічку сиді́ла,
Дітка́м ка́шку вари́ла,
Цьо́му дам,
Цьо́му дам,
Цьо́му дам,

Цьо́му дам,
А ось цьо́му не дам.
Бо він дров не рубав́,
Во́ду не носі́в,
Ка́шку не вари́в.
Фр-р-р! Лети́ собі́ геть!

Словничок: • весели́ки-журавлі́ – cocori veseli; • на крилі́ – aici: pe aripă; • спові́стив – a anunțat; • на при́пічку сиді́ла – stătea pe cuptor; • цьо́му дам – aces-tuia îi dau; • дров не рубав́ – lemne n-a tăiat; • во́ду не носі́в – apă n-a adus; • лети́ собі́ геть – zboară unde vrei.

ВЕСНА́ ПРИЙШЛА́

Пригріло со́нечко, Потеклі́ струмкі. У лісі́ розцві́ли білі́ підсні́жники. На вербі́ з'я́вилися пухна́сті ко́тики.

Катерина Перелісна

- Що з весно́ю наста́є?
- Сні́г у полі́ розта́є.
- А чо́му́ то так бува́є?
- Со́нце йо́го пригрі́ває.

Тамара Коломієць

*ВЕСНЯ́НКА

Ішла́ весна́-красна́	Ягня́там – трави́цю,
У си́ній хусті́нці.	Гуся́там – води́цю,
Несла́ весна́-красна́	Каче́ням – ря́ску,
У скрі́ньці гості́нці.	А маля́там – ка́зку.

ЯК ЗАКЛИКА́ЛИ ВЕСНУ́

Коли́сь ві́рили, що весну́́ прино́сили на кри́лах пташкі́. Тому́ в бе́резні́ жі́нкі ви́пікали́ обрядове́ пе́чиво у фо́рмі пташо́к. Ді́ти не́сли йо́го за село́ і закли́кали весну́́:

Весно́, весно́ кра́сна!
 Прийди́, весно́, з ра́дістю,
 З вели́кою ми́лістю!
 Пташо́к ви́кликаю́ з те́плого кра́ю:
 Леті́ть, соловéйки, на на́шу земе́льку,
 Спі́шіть, ла́стівоньки, па́сти корі́воньки!

* * *

*Вийди́, вийди́, со́нечко,
 На ді́дове по́лечко,
 На ба́бине зі́ллячко,
 На на́ше подві́р'ячко.
 На весня́ні кві́тоньки,
 На мале́нькі ді́тоньки.

Словничок: • весна́ прийшла́ – a venit primăvara; • пригрі́ло со́нечко – în-călzește soarele; • розцві́ли підсні́жники – au înflorit giocicii; • з'я́вилися пухна́сті ко́тики – apăreau măștișorii pufoși; • розта́є – se topește; • коли́сь ві́рили – cândva credeau; • прино́сили на кри́лах пташкі́ – aduceau pe aripi păsările; • жі́нкі ви́пікали́ – femeiele au copt; • обрядове́ пе́чиво – prăjitură tradițională; • носі́ли за село́ – l-au purtat dincolo de sat; • закли́кали весну́́ – au chemat primăvara; • прийде́ з ра́дістю та ми́лістю – vine cu bucurie și cu milă; • з те́плого кра́ю – din țările calde; • леті́ть, соловéйки – zburați, pițigoii; • на ді́дове по́лечко – pe câmpul moșului; • на ба́бине зі́ллячко – pe verdeța babei; • на на́ше подві́р'ячко – în ogrăjoara noastră; • весня́ні кві́тоньки – floricelele de primăvară.

Тамара Коломієць

***НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК**

На мамине свято,	Та мій, мій найбільше
На мамине свято	Сподобався мамі.
Хороших дарунків	Погляньте який:
Для мами багато.	На вікні на осонні –
Найкращий от тата –	Альпійські фіалки
Шовкова кофтина,	Цвітуть у вазоні.
От старшого брата –	На мамине свято,
Барвіста хустина.	На мамине свято
Од діда – картина	Я в гості весну
Велика у рамі,	Запросив у кімнату.

Любов Голота

– Хто розкаже мені казку,
Хто щедріший всіх на ласку?
Ти, мамусю, наймиліша,
В цілیم світі – найрідніша!

Словничок: • шовкова – de mătase; • велика картина у рамі – tablou mare în ramă; • на осонні – la soare; • альпійські фіалки цвітуть у вазоні – viorele alpine înfloresc în vazoane; • запросив у кімнату – am invitat în cameră; • хто розкаже мені казку – cine îmi va povestesti povestea; • хто щедріший всіх на ласку – cine e mai deschis la suflet; • в цілیم світі – în toată lumea; • наймиліша, найрідніша – ce-a mai bună, ce-a mai dragă.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Тарас Шевченко – великий український поет. Він дуже любив свій народ і присвячував йому свої вірші. Ім'я Тараса Шевченка знають у всьому світі.

Тарас Шевченко

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вільній, новій
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.

Тарас Шевченко

*Встала весна, чорну землю
Сонну розбудила,
Уквітчала її рясом,
Барвінком укрила.

* * *

У нашій хаті на стіні
Висить портрет у рамі, –
Він дуже рідний і мені,
І татові, і мамі.

Словничок: • любив свій народ – iubea poporul său; • присвячував вірші – i-a consacrat poezii; • знають у всьому світі – știu în toată lumea; • землю сонну розбудила – a trezit pământul somnoros; • уквітчала рясом – au împodobit cu belșug;

• барвінком укрила – i-a acoperit cu cununiță; • на стіні висить портрет – pe perete atârna portretul.

74

НАШЕ СЕЛО

Наше село велике. У ньому є одно- та двоповерхові будинки, магазини, школа, лікарня. За селом гори, ліс, річка. Моє село дуже гарне.

Я живу на вулиці Емініску в селі (місті) ... , в будинку номер Наш дім великий, двоповерховий. Біля будинку багато квітів, виноград. За хатою є сад. У ньому ростуть яблуні, груші, вишні, абрикоси.

Наш будинок недалеко від школи. На заняття я їду пішки або їду автобусом. (Учитель має назвати місто чи село, в якому розташована школа).

Іван Гнатюк

Я люблю свою хату,
І подвір'я, й садок,
Де і сонця багато,
І в жару холодок.

Ліна Біленька

*Я малюю. Ось хатинка,
Над хатинкою хмаринка,
Хризантеми біля хати
Ще й барвіночок хрещатий.
А за хатою – садочок,
Там травічка й холодочок.

Словничок: • наше село – satul nostru; • у ньому є – în el sunt; • одно-, двоповерхові будинки – case cu un etaj, (două etaje); • магазини – magazine; • лікарня – spital; • за селом – dincolo de sat; • я люблю своє село – eu iubesc satul meu; • на вулиці – cîrîyante; • недалеко від школи – nu departe de școală; • багато сонця – mult soare; • і в жару холодок – și în căldură îi răcoare; • хризантеми – cîrîzanteme; • барвіночок хрещатий – brebenoc cruciform.

75, 76

Роман Завадович

*У городі вже весна –
Гей, що робить там вона?
Грядочку копає,
Моркву засіває,
І горox, і бурячки –
Будуть їсти діточки.

* * *

Навесні я горox
Невеличкий скопала.
На грядки – огірки
І капусту саджала,

Буряки і картоплю,
Помідори й квасоллю...
Посадила усé
І насіяла вволю.

Галина Чорнобицька

ГОСПОДИНЯ

Я господиня!	Присіли рядочком
Горідець я маю.	Під листя зелене.
Тут віросла диня,	А це солоденькі
Кавун поспіває.	Стручечки горіху,
Малі огірочки	Підходьте швиденько,
Сховались від мене:	Усім дам потроху.

Вадим Крищенко

Вранці батько і синок
Викопали ясенок.
Біля хати посадили, –
Набирайся, любий, сили.

* * *

Посадила якось Оля	Дві пригорщі стало.
Пригорщу квасолі,	І дивується вона:
А врожай збрала –	– Де взялася ще одна?

Словничок: • саджала – am sădit; • насіяла вволю – am semănat foarte mult; • у садочку – în livadă; • викопали ясенок – au scos un frașinel; • біля хати посадили – au sădit lângă casă; • набирайся сили – crești mare; • пригорща – o mână de; • врожай збрала – a cules roada; • дивуватися – a se mira; • де взялася ще одна? – de unde a apărut încă una.

77, 78

*ХОДИТЬ ГАРБУЗ ПО ГОРОДУ

(Українська народна пісня)

Ходить гарбуз по городу,
Питається свого роду:
– Ой, чи живі, чи здорові
Всі родичі гарбузові?

Обізналась жовта диня,
Гарбузова господиня:
– Іще живі, ще здорові
Усі родичі гарбузові!

Обізнались огірочки,
Гарбузові сині й дочки:
– Ще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові!

Обізва́лась моркови́ця,
Гарбузо́вая сестри́ця:
– Іще́ живі́, ще здоро́ві
Усі́ ро́дичі гарбузо́ві!

Обізва́вся старі́й біб:
– Я підде́ржав увесь́ рід.
– Іще́ живі́, ще здоро́ві
Всі́ ро́дичі гарбузо́ві!

Словничок: • ходить́ гарбу́з по горо́ду – umblă dovleacul prin grădină; • пита́ється свого́ ро́ду – întreabă de neamul său; • чи живі́, чи здоро́ві – oare-s vii, oare-s sănătoși; • всі́ ро́дичі гарбузо́ві – tot neamul dovleacului; • обізва́лась (обізва́вся) – s-a răspuns; • гарбузо́ва госпо́діння – gospodina dovleacului; • іще́ – încă; • підде́ржав увесь́ рід – a susținut tot neamul.

79, 80

РІПКА

(Українська народна казка)

Був собі́ дід. Раз весно́ю взяв він моти́ку, скопа́в у горо́ді грядку та й посади́в ріпку.

Росла́ ріпка, росла́. Наста́в час її́ рва́ти.

Пішо́в дід на горо́д – гуп-гуп! Узя́в ріпку за чуб: тя́гне рука́ми, упира́ється нога́ми, прому́чився увесь́ день, а ріпка сиди́ть у землі́, як пенё́.

Кли́че дід ба́бу Мару́шку: “Ходи́, бабу́сю, не лежи́, мені́ ріпку ві́рвати помо́ж!”

Пішли́ вони́ на горо́д – гуп-гуп! Узя́в дід ріпку за чуб, ба́ба ді́да – за плече́. Тягну́ть – аж пі́т тече́. Прому́чили́сь увесь́ день, а ріпка сиди́ть у землі́, як пенё́.

Кли́че ба́ба вну́чку Мінку: “Ходи́, вну́чко, не лежи́, нам ріпку ві́рвати помо́ж!”

Пішли́ вони́ на горо́д – гуп-гуп! Узя́в дід ріпку за чуб, ба́ба ді́да – за соро́чку, вну́чка ба́бу – за торо́чку. Тягну́ть рука́ми, упира́ються нога́ми. Прому́чили́сь увесь́ день, а ріпка сиди́ть у землі́, як пенё́.

Кли́че вну́чка соба́чку Хві́нку: “Ходи́, Хві́ночко, не лежи́, нам ріпку ві́рвати помо́ж!”

Пішли́ вони́ на горо́д – гуп-гуп! Узя́в дід ріпку за чуб, ба́ба ді́да – за соро́чку, вну́чка ба́бу – за торо́чку, соба́чка вну́чку – за спи́дничку. Тягну́ть рука́ми, упира́ються нога́ми. Прому́чили́сь увесь́ день, а ріпка сиди́ть у землі́, як пенё́.

Кли́че соба́чка ки́цю Варва́рку: “Ходи́, Варва́рочко, не лежи́, нам ріпку ві́рвати помо́ж!”

Пішли́ вони́ на горо́д – гуп-гуп! Узя́в дід ріпку за чуб, ба́ба ді́да – за соро́чку, вну́чка ба́бу – за торо́чку, соба́чка вну́чку – за спи́дничку, ки́цька соба́чку – за хво́стик. Тягну́ть рука́ми, упира́ються нога́ми. Прому́чили́сь увесь́ день, а ріпка сиди́ть у землі́, як пенё́.

Кли́че ки́ця ми́шку Сірома́нку: “Ходи́, Сіро́чко, не лежи́, нам ріпку ві́тягнути помо́ж!”

Пішли вони на горód – гуп-гуп! Уз'яв дід рíпку за чуб, баба дíда – за сорóчку, внúчка бабу – за торóчку, собáчка внúчку – за спíдничку, кíцька собáчку – за хвóстик, мíшка кíцьку – за ла́пку.

Як потягли – то й покотíлися.

Словничок: • був собі дід – era odată un moșneag; • весною – primăvara; • взяв мотíку – a luat sapa; • скопáв грядку – a săpat un strat; • посадив рíпку – a sădit o ridichie; • рíпка росла – ridichea a crescut; • настав час її рвáти – a venit timpul s-o scoatem; • промúчилися увесь день – s-au chinuit toată ziua; • рíпка сидить у землі, як пень – ridichea stă în pământ ca o cioată; • кліче – cheamă; • ходи, не лежи – aici: mergi, nu sta culcată; • нам рíпку вирвати поможи – ajută să scoatem ridichea; • тягнуть, аж піт течé – au tras până când au asudat; • потягли – au scos-o; • покотíлися – s-a rostogolit.

81, 82

Слухаємо і вимовляємо: [дз] – дзвін, дзвіно́к, дзві́нко, дзвеніть.

Микола Петренко

Велико́дній дзвін луна́,
Велико́дній дзвін з небéс
Возвіща́:
– Христóс воскрéc!

У Велико́дні дні з усіма́, кого́ зустрічають, вітаються словами “Христóс воскрéc!” У відповідь чу́ють “Воісти́ну воскрéc!” Так люди повідомляють одне́ одного про воскресіння Христá.

Катерина Перелісна

*ПИСАНКА

Га́рна пісанка у мене –
Ма́буть, кращо́ї нема́!
Ма́ма тільки помага́ла,
Малюва́ла ж я сама́.

Словничок: • дзвін луна́є – se aude sunetul; • возвіща́є, повідомля́є – anunță; • Христóс воскрéc – Hristos a înviat; • воісти́ну воскрéc – adevărat c-a înviat.

83, 84

МІСТО

Місто – це ширóкі ву́лиці, висóкі багатоповерхóві будíнки, шко́ли, ліка́рні, університéти, багáто магазíнів. По ву́лицях у міста́х їздять машини, а на перехрестя́х є світлофо́ри та пішохíдні дорíжки. А ще у міста́х є теа́три, музе́ї, пам’ятники, великі пло́щі з фонтáнами, па́рки, вокза́ли.

Словничок: • ширóкі ву́лиці – străzi late; • їздять – circula; • на перехрестя́х є світлофо́ри та пішохíдні дорíжки – la răscruci sunt senafoare și treceri pentru pietoni; • пам’ятники – monumente; • пло́ща з фонтáнами – piață cu fântână arteziană; • вокза́ли – gări.

ЗАГАДКІ

А я зéбра не прoстá:
Без кoпiт i без хвoстá,
Лиш бiлeнькi смужкi мaю.

Я лeжy, a не гуляю.
Хoчeш пeрeйти дoрoгy?
Я пpийдy нa дoпoмoгy.
(Пiшoхiдний пeрeхiд)

Підморгне зелéним óком –
Ми йдемо́.
Підморгне червóним óком –
Стоїмо́. *(Світлофóр)*

* * *

Три світла у світлофора є,
І кожен з них наказ дає.
Червоне світло каже: – Стій!
А жовте: – Ще не можна!
Зелене каже: – Їдь мерщій!
І слухається кожний.

Словничок: • не проста – nu simplă; • без копїт і без хвоста – fără copite și fără coadă; • біленькі смужки – linii albe; • підморгнє – face din ochi; • світло – lumină; • наказ дає – dă comandă; • їдь мерщій – mergi mai repede; • слухається кожний – fiecare ascultă.

Ігор Січовик

Їде зайчик у трамваї
 І довкола поглядає.
 Тут підходить їжачок
 І говорить:
 – Ваш квітók! –
 Червоніє зайчик гúсто
 І дає листók... капúсти.
 Пожува́в їжа́к листók.
 – Це, – говори́ть, – не квітók.
 Доведётся вам зйíti –
 І долóму пі́шки йти!

«СІДАЙТЕ, БУДЬ ЛАСКА»

(За В.Струтинським)

“Гур-гур-гур” – весело гуркотів автобус. Сергійко сидів і пильно розглядавав малюнки в новенькій книжці.

Аж ось і зупинка. Двері розчинилися й до салону увійшла тітонька.

– Сідайте, будь ласка, – підхопився Сергійко.

– Велике спасібі, – сказала тітонька й сіла на звільнене місце.

Тим часом автобус поїхав далі. На наступній зупинці зайшла старенька бабúся. Тітонька підвелася й поступилася місцем бабúсі. А Сергійкові стало так приємно, ніби це він поступився місцем бабúсі.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ У ТРАНСПОРТІ

Не шуміти, не штовхатись,
Чемно й лагідно триматись.

Старшим людям, як годиться,
Треба місцем поступитись.

Без білета, знає кожен,
Їхати в транспорті не можна.

Скоро вихід, не штовхайся,
Потихеньку посувайся.

Словничок: • квиток – bilet; • червоніє гісто – a se roși puternic; • пожував – a mâncat; • доведеться вам зійти – trebuie să ieșiți; • пішки йти – a merge pe jos; • гуркотів автобус – autobusul bârnâie; • пильно розглядав – atent se uita; • двері розчинилися – ușa s-a deschis; • підхопився – s-a ținut; • тим часом – în acel timp; • на наступний зупинці – la oprirea următoare; • підвелася – s-a sculat; • поступилася місцем – i-a dat locul; • стало приємно – a avut plăcere.

87, 88

ЗАПРОШЕННЯ В ГОСТІ

Якось Тарасик запросив у гості свого друга Мітрұце. Той запитав:
– А де ти живеш?

– На вулиці Івана Франка, будинок номер десять, квартира вісім.

Це семиповерховий будинок, ми живемо на третьому поверсі.

– Добре. Чекай на мене в суботу о п'ятнадцятій годині. Обов'язково прийду.

– Чекатиму. До зустрічі.

У ГОСТЯХ

Настала субота. О 15 годині Тарасик зустрічав гостя. Він вийшов у передпокій, допоміг Мітрұце зняти куртку і повісив її на вішалку.

У передпокій вийшла і мама.

– Мамо, це Мітрұце. Я тобі говорив про нього. А це – моя мама Оксана Дмитрівна.

– Добрий день, Оксано Дмитрівно, – привітався Мітрұце.

– Добрий день! Заходьте, хлопці, у вітальню.

Хлопці зайшли. Мітрұце уважно придивлявся. “Як затишно, – подумав він. – Зручний диван, м'які крісла, телевізор, на підлозі – пухнастий килим...”

Ось він побачив полиці з книжками.

– Ого, скільки книжок! – не втримався Мітрұце, – справжня бібліотека.

– Так, це тато і мама збирають. Тут є і мої. Я люблю фантастику. А ти які книжки любиш?

– Про мандрівки.

– Ходімо до мене в кімнату, – сказав Тарасик. – Пограємось на комп'ютері.

Словничок: • семиповерховий будинок – bloc cu șapte etaje; • передпокій – intrare; • повісив на вішалку – a pus pe cuier; • вітальня – hol; • люблю фантастику – iubesc fantastica; • про мандрівки – despre călătorii.

УКРАЇНА

Україна – наша рідна земля. Вона славіться мальовничою природою, гарними містами і селами. Та найбільше багатство України – це її люди. Вони працьовиті, щирі, добрі. В Україні живуть не тільки українці, а й румуни, угорці, поляки, росіяни. І всі вони дружать між собою. Для них усіх Україна – це Батьківщина.

Микола Сингаївський

*Я все люблю в своїм краю:	Синьо-жовтий прапор маєм:
Найбільше – матінку свою,	Сине – небо, жовте – жито;
Ласкаву, радісну, єдину...	Прапор свій оберігаєм,
Люблю, як сонце, Батьківщину.	Він – святина, знають діти.

Словничок: • славіться – se vestește; • мальовнича природа – natura pitorească; • найбільше багатство – ce-a mai mare bogăție; • працьовиті – muncitori; • щирі – cinstiți; • добрі – buni; • дружать між собою – prietenesc între ei; • найбільше люблю – mai mult iubesc; • ласкаву, радісну, єдину – mângâietoare, veselă, unică; • оберігаєм – apărăm; • святина – cel mai sfânt.

КИЇВ – СТОЛИЦЯ УКРАЇНИ

Столицею нашої Батьківщини є Київ. Це місто має древню історію. Про це свідчать Софіївський собор, Печерська лавра, недавно відбудований Михайлівський собор. У Києві багато пам'ятників, музеїв, театрів, університетів. У центрі столиці – головна вулиця Києва Хрещатик та майдан Незалежності. У Києві багато транспорту, є метро. Через місто тече річка Дніпро. У столиці багато квітів, парків. Здається, що все місто – парк. Київ – дуже гарне і велике місто.

Ганна Чубач

Місто Київ – це столиця,
Древня і квітуча.
А стоїть столиця – Київ
На Дніпрових кручах.

Ганна Чубач

Наш Хрещатик славний
Урочісто вбраний:
Зацвілі каштани,
Гомонять фонтани.

Словничок; • має древню історію – are o istorie străveche; • про це свідчать – despre aceasta ne vorbește; • недавно відбудований – nu demult restaurat; • у центрі – în centrul; • майдан – piață; • через місто тече річка – prin oraș curge râul; • здається – se pare; • древня і квітуча – străveche și înfloritoare; • Дніпрові кручі – strâmtorile Niprului; • урочісто вбраний – îmbrăcat de sărbătoare; • гомонять фонтани – aici: bubuie havuzele; • йдем мерщій – mergem imediat.

МІСТА УКРАЇНИ

У нашій країні є багато міст. Вони великі і маленькі, древні і молоді. До великих і старовинних міст належать: Київ – столиця

нашої Батьківщини, Львів, Харків, Одеса. До менших – Івано-Франківськ, Чернівці, Ужгород. До маленьких – Глибoka, Васильків, Сторожинець, Тячів, Кánів, Умань, Яготін.

Сергій Шаповалов

*СЛОН

Вийшов слон на перон,
Слон сідає у вагон.
Слон у цирку – артист.
Він об'їздив сотні міст:

Львів, Житомир, Яготін,
Кánів, Умань, Чигирин.
А тепер їде слон
На гастролі за кордон.

Словничок: • є багато міст – sunt multe orașe; • дрéвні і молоді – străvechi și tinere; • слон – elefant; • сідає у вагон – se așează în vagon; • об'їздив сотні міст – a înconjurat sute de orașe; • їде на гастролі – merge în turneu; • за кордон – după hotare.

93, 94

У ГОСТЯХ

У неділю тато, мама, Тарасик та Оксánка сіли у великий автобус і поїхали в гості до дідуся і бабусі. Вони жили у селі, мали великий будинок і сад. Дідусь і бабуся радо зустріли гостей. Обнімали, цілували, пригощали обідом.

Після обіду Оксánка й Тарасик побігли на луг. Там гралися сільські хлопчики й дівчатка. Оксánка й Тарасик грали з ними, співали пісень.

ПОДОЛЯНОЧКА

(Українська дитяча гра)

Десь тут була подоляночка,
Десь тут була молодесенька.
Тут вона впала,
До землі припала.
Лічко не вмивала, бо води не мала.
Ой встань, встань, подоляночко,
Обмий лічко, як ту скляночку.
Та візьмися в боки,
Поскачи три скіки.
Підскочи до раю,
Візьми дівча скраю.

Словничок: • радо – vesel; • обнімали – îmbrățișau; • цілували – sărutau; • пригощали – serveau; • після обіду – după masă; • побігли на луг – au fugit în câmp; • десь там – undeva acolo; • до землі припала – s-a aplecat spre pământ; • обмий лічко, як ту скляночку – spală obrajii așa ca pe acel păhărel; • візьми скраю – ia de la margine.

КОЛОБО́К

(Українська народна казка)

Жили-були дід та баба. Одного разу попросів дід бабу спекти йому колобка.

Пішла баба у комору, просіяла борошна, замісила тісто та й спекла колобка. Поклала його на вікно. А колобок скотився і побіг стежкою. Біжить, біжить, аж йому назустріч йде зайчик. Зайчик каже:

- Колобок, колобок, я тебе з'їм.
- Не їж мене, зайчику, я тобі пісеньку заспіваю, – сказав колобок.
- Ану заспівай!
- Я по засіку метений,
Я із борошна спечений, –
Я від баби втік,
Я від діда втік,
То й від тебе втечу!
Та й побіг... Аж іде вовк.
- Колобок, колобок, я тебе з'їм!
- Не їж мене, вовчику, я тобі пісеньку заспіваю.
- Ану заспівай!
- Я по засіку метений,
Я із борошна спечений, –
Я від баби втік,
Я від діда втік,
Я від зайця втік,
То й від тебе втечу!
Та й побіг... Аж іде ведмідь.
- Колобок, колобок, я тебе з'їм!
- Не їж мене, ведмедику, я тобі пісеньку заспіваю.
- Ану заспівай!
- Я по засіку метений,
Я із борошна спечений, –
Я від баби втік,
Я від діда втік,
Я від зайця втік,
Я від вовка втік,
То й від тебе втечу!
Та й побіг...
- Біжить та й біжить дорогою... Зустрічається з лисичкою:
- Колобок, колобок, я тебе з'їм!
- Не їж мене, лисічко-сестричко, я тобі пісеньку заспіваю.
- Ану заспівай!
- Я по засіку метений,
Я із борошна спечений, –
Я від баби втік,
Я від діда втік,
Я від зайця втік,

Я від вівка втік,
Я від ведмєдя втік,
То й від тебе втечу!

– Ну і гáрна ж пісня! – каже лисічка. – От тільки я недочуваю трóхи. Заспівай-бо ще раз та сідай до мене на язик, щоб я краще чу́ла.

Колобо́к скóчив їй на язик та й почав співа́ти:

– Я по за́сіку ме́тений...

А лисічка – гам його́! Та й з'їла!

Словничок: • пішла у комо́ру – s-a dus în hambar; • просі́яла бо́рошна – a cernut făină; • замісі́ла тісто – a frământat aluat; • спекла́ колобка́ – a copt gogoaşa; • покла́ла на вікно́ – a pus pe fereastră; • скоті́вся – s-a duruit; • побі́г стéжкою – a fugit pe cărare; • по за́сіку ме́тений – măturat de pe hambar; • із бо́рошна спéчений – din făină copt; • втечу́ – o să fug; • не їж менé – nu mă mânca; • я то́бі пісе́ньку заспівáю – eu o să-ţi cânt un cântec; • ну і гáрна ж пісня! – uite ce cântec frumos!; • трóхи недочуваю – puţin nu aud; • щоб я краще чу́ла – ca să aud mai bine.

97

Валентин Кириленко

ХУДО́ЖНИКИ

На столі́ бу́ло не пу́сто:
Мо́рква, рі́па і капу́ста,
І карто́пля, й бу́рякі,
І сала́т, і огі́рки.
Захоті́лося зайча́там
Все отé намалюва́ти.
Ну а по́ки малюва́ли,

Потихе́ньку все жува́ли:
І карто́плю, й бу́рякі,
І сала́т, і огі́рки,
Мо́ркву, рі́пу і капу́сту.
На столі́ дубо́вим пу́сто...
Схамену́лися зайча́та:
– Що ж тепе́р намалюва́ти?

Словничок: • худо́жники – pictori; • на столі́ бу́ло не пу́сто – pe masă era totul; • потихе́ньку жува́ли – încetîşor au mestecat; • схамену́лися зайча́та – iepuraşii s-au dezmeticit.

98

ЖУРАВЕ́ЛЬ

Зана́дився жураве́ль, жураве́ль
До ба́биних конопе́ль, конопе́ль.

Приспів: Сякий, такий жураве́ль,
Сякий, такий довгоно́сий,
Сякий, такий довгоно́гий,
Сякий, такий виступа́є,
Конопе́льку вищипа́є,
Конопе́льку вищипа́є.

Оце́ то́бі, жураве́ль, жураве́ль,
Не лі́тай до конопе́ль, конопе́ль

Приспів.

Щоб ти більше не літа́в, не літа́в,
Конопельку не щипа́в, не щипа́в.

Приспів.

Словничок: • занадився журавель – a început se umble; • сякий, такий – obraznic; • довгоносий – cu nasul lung; • довгоногий – cu picioarele lungi; • виступає – umblă; • конопельку вищипає – smulge cânepă; • оце тобі – așa îți trebuie; • не літай – nu zburai.

99

Наталя Притулик

ВВІЧЛИВІ ЗВІРЯТА

Зайчійсько морквіну приніс до сніданку,
Зайчійсі бажає він “Доброго ранку!”

Ведмédик дзбан меду поста́вив на пень,
Під ним їжачка він зустрів: “Добрий день!”

І вóвку приємно – вся лють його́ тáne,
Коли сірий чує: “Тебе́ я вітаю!”

Лисічка накінула хустку на плéчі,
Піду́ побажаю я всім “Добрий вечір!”

Словничок: • дзбан – ulciog; • їжачок – arici; • лють тáne – te faci mai bun; • накінула на плéчі – a pus pe umeri; • побажати – a dori.

100

Петро Бондарчук

ЧОМ ЗІБРАВСЯ ГУРТÓК?

Від поро́га до ворі́т
Йдуть за Олею услі́д
Попеля́стий кіт-воркі́т,
За котом – соба́ка Жу́рка,
Пóтім – ку́рка,
Да́лі – гу́си чередо́ю...
– Що то бу́де? –
Бородо́ю
За сті́жком трясе́ цапо́к. –
Чом зібра́всь такий гурто́к?
Та ж у Олі –
Пиріжо́к!
Ну, а О́ля не скупá,
Всім по кри́хті нащипá:
Кóтику,
Щоб мурча́в,
Жу́рці,
Щоб ко́тика не чіпа́в,

Півнику,
 Щоб гáрно співа́в,
 Ку́рочці,
 Щоб соко́тáла,
 Гу́сям,
 Щоб гелґотáли...
 Тут цапо́к із-за стіжкá:
 – І мені
 Дай пиріжкá,
 Обіця́ю від сьогóдні
 Не топта́ть грядки́ горóдні.

Словничок: • від поро́га до ворі́т – de la prag până la poartă; • йдуть услід – merg în urmă; • попеля́стий кіт – pisică cenuşie; • гу́си чередо́ю – cârd de gâste; • трясе́ бородо́ю – scutură din barbă; • за стіжко́м – după stogul de fân; • чом зібравсь гу́ртóк? – s-a strâns o grupă; • не скупá – nu-i zgârcită; • по кри́хті нашипá – gure câte-o bucăţică; • щоб мурча́в – pisica să fie împăcată; • щоб не чіпа́в – să nu atingă; • щоб соко́тáла – găina să cotcodăcească; • обіця́ю – făgăduiesc; • не топта́ть грядки́ горóдні – n-o să calc straturile din grădină.

101, 102

Лариса Колос

Всі ми ді́ти, всі ми рі́зні,
 Як бага́то нас!
 Всі ми рі́дні у Ві́тчизни
 Га́рні й без прикра́с.

Рі́зні мо́ви в нас і та́нці,
 Стра́ви і пісні́,
 Та у́сі до шко́ли вра́нці
 Йдемо́ день при дні́.

Словничок: • га́рні й без прикра́с – suntem diferiţi; • рі́зні мо́ви, рі́зні та́нці – limbi diferite, jocuri diferite; • стра́ви, їжа – mâncări; • день при дні́ – în fiecare zi.

ЗМІСТ

ЧАСТИНА І

1.	Ми живемо в Україні	4
2, 3.	Ми вивчаємо українську мову	6
4, 5.	Хто я?.....	8
6, 7.	Знайомство	10
8, 9.	Родина	12
10, 11.	У Країні Ввічливості	14
12.	Вдома	16
13.	Курочка ряба	17
14, 15.	Мої іграшки	18
16.	Гра «Кіт і миші»	20
17, 18.	У Країні Ввічливості. Чарівні слова	22
19, 20.	Школа	24
21, 22.	Клас	26
23, 24.	Урок. Навчання	28
25.	На перерві	30
26.	«Гуси, гуси, додому!»	31
27, 28.	Навчальні речі	32
29, 30.	Лічба (1–10)	34
31, 32.	Кольори. Ми малюємо	36
33, 34.	Осінь	38
35.	Людина	40
36, 37.	Дерев'яний хлопчик	42
38, 39.	Гігієна	44
40, 41.	Одяг	46
42, 43.	Взуття	48
44.	Свято Миколая	50
45, 46.	Новий рік	52
47.	Різдвяні свята в Україні	54
48, 49.	Зимові розваги	56
50, 51.	Продукти харчування, їжа	58
52, 53.	Посуд	60
54, 55.	Лисиця і журавель	62
56, 57.	Фрукти	64
58.	Що ми п'ємо?	66
59.	У кав'ярні	67
60, 61.	Де вони живуть?	68
62, 63.	Рукавичка	70
64, 65.	Свійська птиця	72

66, 67.	Свійські тварини.....	74
68.	Два півники	76
69.	Півник з півником дружили.....	77
70.	Наші пернаті друзі	78
71.	Весна прийшла	80
72.	Мамине свято	81
73.	Тарас Шевченко – великий український поет.....	82
74.	Наше село. Хата	84
75, 76.	Весна в селі	86
77, 78.	Ходить гарбуз по городу	88
79, 80.	Ріпка	90
81, 82.	Великдень	92
83, 84.	Місто. Транспорт.....	94
85.	На вулицях міста	96
86.	У транспорті	97
87, 88.	Будинок. Квартира. Меблі	98
89.	Україна – наша Батьківщина	100
90.	Київ – столиця України.....	102
91, 92.	Мій рідний край	104
93, 94.	У гостях у бабусі й дідуся	106
95, 96.	Колобок	108
97.	Художники	110
98.	Унадився журавель до бабиних конопель.....	111
99.	Ввічливі звірята.....	112
100.	Чом зібрався гурток?.....	113
101, 102.	У літньому таборі.....	114
	До побачення, школо!	116

ЧАСТИНА II

Тексти для аудіювання, проговорювання, заучування напам'ять	117
---	-----

Навчальне видання

Ольга ХОРОШКОВСЬКА
Оксана ПЕТРУК

УКРАЇНСЬКА МОВА

для загальноосвітніх навчальних закладів
з навчанням молдовською мовою

Усний курс

1 клас

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України*

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Редактор Любов Кирієнко
Художній редактор Ігор Шутурма
Коректор Ольга Тростянчин

Формат 70×100¹/₁₆. Ум. друк. арк. 13,0.
Обл.-вид. арк. 15,5. Тираж 371 пр.
Зам. № 192-12.

Державне підприємство
«Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Світ»
79008 м. Львів, вул. Галицька, 21
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2980 від 19.09.2007
www.svit.gov.ua
e-mail: office@svit.gov.ua
svit_vydav@ukr.net

Друк на ПРАТ “Львівська книжкова фабрика “Атлас”,
79005 м. Львів, вул. Зелена, 20
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК 1110 від 08.11.2002